

NAGYRÉDEI KASTÉLY ÓVODA

**CSODAKASTÉLY
PEDAGÓGIAI PROGRAM**

2025.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	5
2. Az óvoda jellemző adatai	6
2.1. Helyzetelemzés, óvodánk bemutatása	8
2.2. Személyi feltételek	10
2.3. Óvodánk tárgyi, dologi feltételei	12
3. Óvodánk arculata	14
3.1. Jövőkép	14
3.2. Küldetésnyilatkozat	15
3.3. Minőségpolitikai nyilatkozat	15
3.4. Gyermekkép	16
3.5. Óvodakép	17
3.6. A program pedagógiai és pszichológiai koncepciója	18
3.7. Óvodánk helyi nevelési alapelvei, értékei	20
4. Célok, feladatok	21
4.1. Óvodánk nevelési céljai	21
4.2. Általános nevelési feladatok	22
5. Óvodánk céljainak, feladatainak konkrét megvalósítása a nevelés alapvető keretei és a gyermeki tevékenységformák során	25
5.1. Az egészséges életmód kialakítása	25
5.1.1. Napirend	26
5.1.2. Gondozás	29
5.1.3. Étkezés	30
5.1.4. Testápolás	30
5.1.5. Öltözés	31
5.1.6. Mozgás	31
5.1.7. Testi nevelés	32
5.1.8. Levegőzés	32
5.1.9. Pihenés	33
5.1.10. Az egészséges táplálkozás szokásrendszerének kialakítása	33
5.1.11. Edzés, egészségvédelem	33
5.1.12. Környezeti higiénia	34
5.1.13. Mentális egészség fejlesztése	35
5.1.14. Óvodánk egészségnevelési tevékenységei, programjai, rendezvényei	35
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	36
5.2. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	37
5.2.1. Beszoktatás, befogadás	40

5.2.2.	A csoport közösségi életének megszervezése, hagyományok	41
5.2.3.	Egyéni bánásmód a közösségbe	42
	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	42
5.3.	Anyanyelvi nevelés, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	43
	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	45
5.4.	Játék	46
5.4.1.	Játékfajták	51
	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	54
5.5.	Mozgás	54
	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	59
5.6.	Verselés, mesélés	59
	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	63
5.7.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	63
5.7.1.	Gyermecktánc	65
	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	67
5.8.	Rajzolás, mintázás, kézimunka	67
	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	70
5.9.	A külső világ tevékeny megismerése	71
5.9.1.	A társadalmi és természeti környezet megismerése	72
5.9.2.	Környezetünk formai és mennyiségi viszonyai	73
5.9.3.	Környezet- és természetvédelem	74
	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	75
5.10.	Munka jellegű tevékenységek	76
5.10.1.	Munkafajták	77
	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	79
5.11.	A tevékenységekben megvalósuló tanulás	79
5.11.1.	A tevékenységekben megvalósuló tanulás az óvodánkba	82
5.11.2.	A tevékenységekben megvalósuló tanulás szervezése	83
5.11.3.	A tevékenységekben megvalósuló tanulás tervezése	83
	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	84
6.	Gyermekevédelem az óvodában	85
7.	Inklúzió, integráció	86
7.1.	Gyermekekori diabétesz	87
7.2.	A sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési tanulási és magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek nevelése az óvodában	88

7.3. Tehetséggondozás	91
7.4. A migráns gyermekek interkulturális nevelése	92
7.5. Differenciálás	93
8. Az óvoda ünnepei, rendezvényei	94
9. Az óvoda és a család közös rendezvényei	96
10. Az óvoda kapcsolatrendszere, továbbfejlesztési lehetőségek	96
11. A gyermekek fejlődésének nyomon követése	101
12. A programbeválás vizsgálata	102
13. A komplex ellenőrzés rendszere	103
14. A továbbképzésen tanultak átadása	105
15. Mérés, értékelés	105
16. Az óvodába és az iskolába lépés feltételei	106
17. Óvodánk szakmai dokumentumai	109
18. A program megvalósításához szükséges eszközök	109
19. Felhasznált irodalom	110
20. Legitimációs záradék	111

1. Bevezetés

1999-ben elkészítettük helyi nevelési programunkat, amely 1999. szeptember 1-től került bevezetésre. Munkánk során sok tapasztalatot gyűjtöttünk, elemeztük és értékeltük a bevezetéssel kapcsolatos feladatokat. 2004-ben a törvényi előírásoknak megfelelően felülvizsgáltuk és aktualizáltuk stratégiai dokumentumunkat. A 2010-ben következő módosítást az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának változása és a TÁMOP pályázattal bevezetett kompetencia alapú óvodai programcsomag alkalmazása tette szükségessé.

2014-ben az alapidokumentum és a törvényi változás, valamint a TÁMOP 3.1.11.-12/2-2012-0018 „Szebbet, jobbat a Kastély Óvodában Nagyrédén” óvodafejlesztési pályázatból adódó kötelező feladatok beépítése miatt készült egy újabb dokumentum.

2018-ban, 2022-ben és 2024-ben törvényi változás miatt újabb módosításra került sor.

A 2023. évi LII. törvény A pedagógusok életpályájáról törvény szerint aktualizáltuk Csodakastély Pedagógiai Programunkat.

A módosított nevelési programunk 2025. szeptember 1-től hatályos.

*„ Fák, virágok és egek,
szeressétek a gyermekeket! ”
(Szabó Lőrinc)*

2. Az óvoda jellemző adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése, címe, telefonszáma:

Nagyrédei Kastély Óvoda
3214. Nagyréde Óvoda út. 7.
Tel: 37/373-016
e-mail: kastelyovoda@nagyrede.hu

Az óvoda fenntartója, címe, telefonszáma:

Nagyréde Nagyközség Önkormányzata
3214. Nagyréde Fő út. 4.
Tel: 30 553 3248
E-mail: igazgatas@nagyrede.hu

Az óvoda alapító okiratának száma, kelte:

NR/2034-3/2023. 2023. december 4.

Az engedélyező szerv neve:

Nagyréde Nagyközség Önkormányzat
Képviselő Testülete

Jogállás:

Szakmailag önálló, gazdálkodása részben önálló

Az intézmény típusa:

Óvoda

Alaptevékenysége:

- Óvodai nevelés
- Máshová nem sorolt gazdasági ügyek
- Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
- Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése
- Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
- Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
- Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
- Pedagógiai szakszolgáltató tevékenység szakmai feladatai
- Pedagógiai szakszolgáltató tevékenység működtetési feladatai
- Pedagógiai szakmai szolgáltatások szakmai feladatai
- Pedagógiai szakmai szolgáltatások működtetési feladatai

Az intézményt képviseli: Az óvoda mindenkori vezetője

Kovácsikné Groszmanek Krisztina
igazgató

2. 1. Helyzetelemzés, óvodánk bemutatása

Óvodánk helyi programja épít a hazai tradicionális nevelési értékekre, az Óvodai nevelés Országos alapprogramjára, a Komplex prevenciós, az Óvodai nevelés játékkal, mesével alternatív programokra és a Kompetencia alapú óvodai programcsomag elméleti alapvetéseire.

Óvodánk Nagyréde község egyetlen óvodájaként tölti be a 2,5-7 éves korú gyermekek intézményes nevelését. A gyermekek összetétele ennek megfelelően vegyes, változó szociális háttérrel rendelkeznek, de súlyos sajátos nevelési igényű, veszélyeztetett, nemzeti és etnikai kisebbségi gyermekünk jelenleg nincs.

Óvodánk kellemes környezetben, egy kastélyban kapott helyet az 1950-es évek vége óta, fenntartója a község önkormányzata. Folyamatosan bővülve az épület már teljes egészében óvoda, 1998-ban külső tatarozáson és az emeleti rész teljes átalakításon esett át.

Óvodánk 2003-ban ünnepelte 50 éves évfordulóját, ebből az alkalomból felvettük a Kastély Óvoda nevet.

2023. nyarán elkezdődött a kastély felújításának előkészítése. 2023. júliusában felvonultak a kivitelezők és elkezdődtek a bontási munkálatok, az ablakok cseréje, a javítási munkák. A négy hét kevésnek bizonyult arra, hogy a gyerekek birtokba vegyék a teljes épületet. Az óvodai dolgozók a szülők segítségével részt vettek a festési munkálatokban, ezáltal hozzájárultak a kivitelezési munkák gyorsabb lefolyásához. Két csoportszoba teljes bútorzatát kicseréltük, a fejlesztőszoba új padlózatot, új bútort és festést kapott. Ünnepélyes keretek között 2023. október 13-án, az óvoda 70 éves születésnapján került átadásra a megszépült épület.

Főzőkonyhával rendelkezünk.

Intézményünk jelenleg 4 csoporttal működik, így tudjuk kielégíteni a község igényeit, visszautasított gyermekünk évek óta nincs.

Az óvoda épületében kapott helyet a Családi *Bölcsőde* Törpike és Fóka csoportja ahová 1,5 éves kortól jöhetnek a kisgyermekek.

Az óvoda funkcióit **óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő** – figyelembe véve határozta meg nevelőtestületünk óvodánk céljait:

- A 2,5-7 éves gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével derűs, oldott légkörben egészséges és harmonikus személyiségfejlesztés. Az óvodai nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi, gyermeki jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére irányul, biztosítva az egyenlő hozzáférést mindenki számára. A gyermeki személyiséget, elfogadás, tisztelet, szeretet megbecsülés és bizalom övezi intézményünkben.

- Sokféle, változatos - lehetőség szerint a szabadban végzett - mozgásos tevékenységgel egészséges életmódra nevelünk. Egészséges kiegyensúlyozott, boldog gyermekkorát kívánunk biztosítani az óvodánkba járó kisgyermekeknek.
- Életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő sokszínű tevékenységet, játéklehetőséget biztosítunk – közben módot adunk a spontán utánzások tanulására. Az egész életen át tartó tanuláshoz nélkülözhetetlen képességek, készségek és kulcskompetenciák fejlesztése. A gyermekek érdeklődésére, aktivitására, cselekedtetésére építve fejlesztjük gyermekeink képességeit, készségeit, a szabad játékra szánjuk a legtöbb időt.
- Az óvodában segítjük a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Nevelési céljaink megvalósításában alapvetően az óvodás gyermek természetes megnyilvánulási formáira, a szabad játékra és a mozgásra építünk, mint a fejlődést meghatározó tényezőkre.

2009 szeptemberétől az óvoda két csoportjában bevezetésre került a Kompetencia alapú óvodai programcsomag, a TÁMOP 3.1.4. pályázat keretén belül, melyet az iskolával közösen nyertünk el. A 2010/2011 tanévtől óvodánk minden csoportjában a programcsomag szellemében *folyt* a nevelő-oktató munka. 2023. szeptemberétől a nevelőtestület döntése alapján a Kompetencia alapú programcsomag szabadon alkalmazható az oktató-nevelő munka során.

Nevelőmunkánkban nem a divatot keressük, hanem kiállunk a gyermekek érdekei mellett. Végig kell élnie a gyermekkorát teljességben, a játék óceánjában, akkor lesz kreatív, egészséges felnőtt, ha erre lehetőséget biztosítunk. Ismernünk kell a módját és vállalni azt a felelősséget, hogy úgy vezessük el a gyermeket az iskola küszöbéig, hogy az új feladatokra felkészült, alkalmas legyen, s eközben boldog gyermekkorát megőrizhesse.

Kihasználjuk a falunk adottságait, sok sétával ismertetjük meg velük szűkebb környezetüket, a helyi nevezetességeket. Kirándulunk a közeli Mátrába is.

Élményekkel tesszük emlékezetesebbé óvodáskorukat.

Jó szívvel, teljes szakmai meggyőződéssel választottuk gyermekeinknek ezt a programot, mely hatékony segítője lesz mindennapi nevelőmunkánknak.

2. 2. Személyi feltételek

Óvodánkban 22 alkalmazott dolgozik optimális esetben.

Felsőfokú végzettségű főállású óvodapedagógusok száma	9 fő
Pedagógiai asszisztens	1 fő
Főállású szakképesítés nélküli dajkák száma	4 fő
Élelmezésvezető	1 fő
Szakácsnő	1 fő
Konyhalány	6 fő

Óraadó logopédus a Heves Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Gyöngyösi Tagintézményének alkalmazásában heti egy alkalommal 1 fő

Két óvodapedagógus rendelkezik szakvizsgával, ebből két fő fejlesztőpedagógusi diplomával.

Programunk megvalósítására a köznevelési törvényben meghatározott felsőfokú szakirányú szakképzettséggel vagy szakképesítéssel rendelkező óvodapedagógusokra van szükség.

A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek, így az óvoda teljes nyitvatartása alatt mi óvodapedagógusok foglalkozunk a gyerekekkel. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Munkánkban nagy szerepet kap a folyamatos önképzés, továbbképzés. A hétéves továbbképzési kötelezettségét minden pedagógus teljesítette. Az elkészített továbbképzési programunkban továbbra is támogatjuk a szakvizsgás képzéseket, valamint azokat, amelyek a gyermekek egyéni fejlesztésében segítenek, hiszen a pedagógiai programunknak is ez a célja.

A továbbképzések elvégzését továbbra is, ha lesz, a normatív finanszírozásból támogatjuk, és a pályázati lehetőségeket is kihasználjuk.

Az óvodán belül szakmai munkaközösséget működtetünk, melynek valamennyi óvodapedagógus tagja. Célunk:

- A pedagógusok kompetenciáinak bővítése, szakmai segítségnyújtás, továbbképzéseken való aktív részvétel.
- Természetbarát óvodai környezet kialakítása.

Itt nyílik lehetőségünk arra, hogy az éves munkaterv témáit jobban körül járjuk, szakmai megbeszéléseket folytassunk, megosszuk egymással pedagógiai, pszichológiai eredményeinket, kudarcainkat, kísérleteinket.

Óvodai kollektívánk az alapfeladatokon túl foglalkozik a hagyományápolással, a környezetvédelemmel, a környezettudatos magatartás megalapozásával, az egészségvédelemmel, állatvédelemmel, néptáncsal, mindezekkel is elősegítve a gyermekek egészséges fejlődését, értelmi képességeik, tanulási részképességeik fejlesztését.

Intézményünkben felvállaljuk a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését is, számukra biztosítjuk a megfelelő fejlesztést. A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek számára, a fejlesztőpedagógusi diplomával rendelkező óvodapedagógusaink a Heves Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Gyöngyösi Tagintézménye útmutatásai alapján szerveznek külön fejlesztő foglalkozást.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Nevelőtestületünket a folyamatos megújulás jellemzi, ezért indultunk 2000-ben a COMÉNIUS pályázaton. Pályázatunk sikeres elbírálása után kezdtük el építeni intézményünkben a **COMÉNIUS I.** modellt. A modell kiépítésén túl, a „**Partnerközpontú működés**” szerint dolgoztunk. A minőségfejlesztésben elért legmagasabb elismerésünk a Közsoktatás Minőségéért Díj Partnerközpontúság kategóriájának ezüst fokozata volt 2004-ben.

Csoportszervezés: csoportjaink szervezésénél elsősorban a lehetőségeink adják a megoldás módját. A 4 csoportban nem lehet teljesen azonos életkorú gyerekekből álló csoportokat létrehozni. Nevelőtestületünk úgy ítélte meg, hogy nyitott a csoportszervezés bármely módjára. A csoportszervezésnél figyelembe vesszük, hogy megközelítőleg arányos legyen a különböző életkorú gyermekek száma a csoportokban, a nemek aránya, és hogy a lehető legkevesebb alkalommal kelljen egyik csoportból a másikba tenni gyermekeket.

Bármelyik csoportszerkezetet választjuk is, a legfontosabbnak tartjuk, hogy abban a gyermekek és mi óvónők egyaránt jól érezzük magunkat. Mert a hatékonyságot nem a csoport szervezeti kerete határozza meg, hanem a felkészültségünk, rugalmasságunk, kreativitásunk, empátiánk, felismerésünk, azaz egyéniségünk.

Lehetőség szerint heti váltásos rendszerben dolgozunk, az óvónői párok kiválasztásánál pedagógiai és emberi tényezőket veszünk figyelembe.

A dadus nénik óvodánkban az óvó nénik közvetlen segítői, de nem csak a gyermekek gondozási tevékenységeiben segítenek, hanem feladatuk a takarítás is. A dajka nem csak technikai személyzet a gyermek életében, hanem a nevelésük egyik segítője is (mintául is szolgál). A gyermekek nevelésének eredményességéhez a dajka munkája is hozzájárul.

A technikai dolgozók (dajkák, konyhai dolgozók) tevékenységét is a gyermekszertet jellemzi, ők is tudják, hogy óvodánkban minden a gyermekekért történik, az ő kényelmükért, egészséges fejlődésükért. Szükség van minden munkatárs folyamatos együttműködésére, összehangolt munkájára a befogadó szellemiségű óvoda és az inkluzív nevelés kialakulása érdekében.

Az óvoda technikai dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése is modell értékű a gyermek számára. Az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelésünk eredményességéhez.

2. 3. Óvodánk tárgyi, dologi feltételei

Óvodánk egy kétszintes kastély épületben kapott helyet az 1950-es évek vége óta, kellemes környezetben egy aránylag csendes zsákutcában.

Az épület mellett nagy udvarral rendelkezünk, amely megfelelő a programunk megvalósításához. Rendelkezünk füves, árnyékos, homokos résszel. Négy homokozó, többfunkciós mászóakák, fészekhinták sokféle mozgáslehetőséget biztosítanak gyermekeinknek. Régi, de jó állapotban lévő vasmászókáink is vannak és egyéb fajták. Kicsi és nagy csúszdák, rugós játékok és labdadobáló színesítik még az udvart. Nagy területű udvarunk alkalmas arra, hogy gyermekeink mozgás és játékigényét kielégítse.

A családi bölcsődés gyermekeknek az óvoda udvarából kerítettünk el egy részt, ők is itt játszanak.

Udvarunkon a játékok pótlását, felújítását, az eszköznormának való megfelelést az önkormányzat és a szülők segítségével oldjuk meg, az általuk szervezett jótékonysági bál bevételéből erre is fordítunk. 2022-ben egy hattornyos kombinált játszóelem, 2023-ban egy kosárhinta és két laphinta gazdagítja udvari játékainkat.

Programunk megvalósításához az udvar ideális. Fedett részt is kialakítottunk az udvar egy részében, ahová esős időben is kimehetünk.

Az épület alapterülete nagy, szintenként kb. 300 m². Az 1998 évi felújítás során ideálissá vált óvodai használatra az épület felső szintje. A gyermekek számára a kiszolgáló helyiségek száma megfelelő, minden csoportnak saját öltözője és mosdója van. 2009-ben sor került az egyik földszinti mosdó felújítására, a másikkra pedig 2011-ben.

A csoportszobák nagyok, tágasak. Befogadóképességük a gyermekekénti minimális 2 m²/fővel számolva 23, 29, 22, 26 = összesen 100 fő ellátására nyújt lehetőséget. Csoportjaink, csoportszobáink száma: 4.

A szobák jól felszereltek két csoportba szép új bútor készült önkormányzati támogatásból, *egy csoportba a játékonysági bálunk bevételéből.*

A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

Tegye lehetővé mozgás- és játékgigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül.

Az óvoda épületében üzemelő Családi bölcsőde két csoportjának beindításához jelentős átalakításra volt szükség. Két csoportszoba és egy pelenkázó helyiség lett kialakítva, valamint a lépcsőhöz kapaszkodó került.

Rendelkezőnk még egy jól felszerelt, megújult tornaszobával is, ahol a mozgástevékenységeket tartjuk, *illetve a nap bármely szakában használhatjuk a gyermekekkel.* A tornaszobában van bordásfal, többféle kézisző, de az egészséges mozgásfejlesztéshez itt is folyamatosan pótoljuk, újítjuk az eszközöket. Pályázat által 2022-ben lehetőségünk nyílt a Mozgáskotta fejlesztőcsomag beszerzésére is, ami a gyerekek mozgásfejlesztéséhez nagy segítséget nyújt óvodapedagógusaink számára.

Egyéb helyiségeink, a felnőttek számára a nevelői szoba, vezetői iroda, fejlesztő szoba, személyzeti szoba. Az eszközjegyzékben leírtaknak igyekszünk megfelelni, ezért teljesen megújult a fejlesztő és a személyzeti szoba és felnőtt zuhanyzó is kialakításra került. A felnőttek kiszolgálására még hiányzó helyiségeink felnőtt öltöző és az orvosi szoba.

A nevelői szobában kapott helyet a 700 kötetes könyvtárunk, amit folyamatosan bővítünk, mert szakmai munkánkban nagyon fontos az önképzéssel szerzett új ismeretek elsajátítása, nevelőmunkánkban való alkalmazása.

Az épületben helyezkedik el a főzőkonyha. Konyhánk modern, a HACCP előírásainak is nagyrészt megfelelő. Az elmúlt években konyhai edényeket, *műanyag táányérok*at vásároltunk és a konyhában is bútorcserére került sor. A konyhából étellifttel szállítjuk az ennivalót az emeltre. A konyhai dolgozók részére öltöző, zuhanyzó is rendelkezésre áll.

2011 őszén az óvoda épületének alagsorában kialakítottunk egy sósobát. A gyermekek betegségeinek megelőzésében a prevencióban van nagy szerepe. Gyermekeink rendszeresen igénybe veszik.

3. Óvodánk arculata

3. 1. Jövőkép

A település egyetlen óvodájaként továbbra is ellátjuk a 2,5-7 éves gyermekek intézményes nevelését. Óvodánk alapelvét szeretnénk továbbra is érvényesíteni, megőrizzük gyermekeink boldog, békés gyermekkorát. Az óvoda a gyermekekért van, a boldog gyermekkor színtere kell, hogy legyen. A jó óvoda az, ahol nyugalom van. A jó óvoda az, ahol a legtöbb érték minden gyermek kíváncsisága, kezdeményezése, de főleg szabad játéka, mint a nem tudatos tanulás folyamata. A jó óvoda az, ahol a ráfigyelés, az odafigyelés a gyermeknek lehetőség, a felnőttnek kötelesség. A jó óvoda természetes emberi kapcsolatokat ajánl. Mi ilyen jó óvoda szeretnénk lenni.

Olyan intézménnyé szeretnénk válni, amely ápolja hagyományait, élen jár a környezettudatos nevelésben, épít munkatársai tapasztalataira, amelyben követelmény a sokrétű magas fokú felkészültség, amelyet együttműködésre kész elkötelezett vezetők irányítanak a vonatkozó törvények és jogszabályok szellemében.

Mi olyan intézménnyé szeretnénk válni, ahol a gyermekek sokoldalú képességfejlesztését tartjuk szem előtt. A társadalmi elvárásoknak, saját adottságaiknak és képességeiknek megfelelően pozitív érzelmi hozzáállással oldják meg gyermekeink az adódó helyzeteket, feladatokat, problémákat. Kikerülve az életbe találják meg helyüket. A szabad játék lehetőségét, mint egyedülálló személyiségfejlődést elősegítő lehetőséget biztosítjuk az egész nap folyamán gyermekeinknek, a játékra szánjuk a legtöbb időt és ellene vagyunk minden olyan tevékenységnek ami „óvodaidegen”.

Egyéni fejlettségüknek megfelelően fejlesztjük gyermekeink képességeit, készségeit, kompetenciáit, mellyel alkalmassá válnak az élethosszig tartó tanulásra.

Partnereink igényeinek megfelelően végezzük nevelőmunkánkat. Partnereink igényeit minél teljesebb körben törekszünk kielégíteni, rugalmasan alkalmazkodva az intézményünket érintő kihívásokra.

Az intézményünk nevelőtestülete kezdeményező és innovatív. Felmerülő problémáinkat belső erőből, munkatársaink aktív és szakszerű tevékenysége nyomán képesek vagyunk rövid idő alatt a minőségügyi követelmények alkalmazásával megoldani.

Intézményünkben pályázatok segítségével szeretnénk javítani tárgyi felszereltségünkön.

Óvodánk 4 csoportja hosszú távon kielégíti a község igényeit, bővítésre, csökkentésre nem lesz szükség.

2013-ban elnyerte intézményünk a Zöld Óvoda címet, igyekszünk a feltételeknek továbbra is megfelelni.

3. 2. Küldetésnyilatkozat

Hisszük, hogy az óvodánkba beíratott gyermekeink a nyugodt, szeretetteljes nevelésünk eredményeképpen testileg, lelkileg kiegyensúlyozott felnőttekké válnak.

Az óvodai nevelésünk csak szeretetteljes, meleg légkörben lehetséges, ez adja meg a gyermek számára az érzelmi biztonságot, mely kiegyensúlyozott fejlődésének feltétele. Minden gyermeknek joga van arra, hogy egyediségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szegregált környezetben nevelkedjen.

Olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, ahol a befogadó attitűd természetes az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt.

Gyermekeinknek egy életre szóló útravalót kívánunk adni, mert valljuk, hogy csak a sokoldalú emberek állják meg a helyüket az életben, csak a stabil tudásra lehet a későbbiekben „építkezni”.

Szeretnénk olyan gyermekeket nevelni, akik szeretik és védik a természetet, megbízhatóak, gyakorlatiasak, kreatívak, kudarcűrők és elfogadják a különbözőséget.

Tisztában vagyunk társadalmi felelősségünkkel, a jövő nemzedékét neveljük, ezért minden pedagógustól, munkatárstól elvárjuk, hogy törekedjék fejlődésre és kiválóságra.

Folyamatosan mérni fogjuk partnereink elégedettségét.

3. 3. Minőségpolitikai nyilatkozat

A Nagyrédei Kastély Óvoda alapvető feladata az óvodás korú gyermekek magas szakmai színvonalon történő nevelése.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában leírtakat betartjuk. Saját pedagógiai programot írtunk, melyben kiemelt tevékenysége gyermekeinknek a játék, építünk a kíváncsiságukra és törekszünk önállóságuk fejlesztésére.

A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg és cselekvésen keresztül sajátít el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulása útja.

Intézményünkben elsősorban a gyermekek igényeinek kívánunk megfelelni.

Gyermekeink számára igyekszünk boldog, szép emlékekkel teli gyermekkort biztosítani.

A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést. Olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, mely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez.

Olyan otthonos légkört igyekszünk kialakítani, ahol a gyermekeink ideális feltételek mellett fejlődhetnek egyéni képességeiknek megfelelően.

Felelősek vagyunk azért, hogy gyermekeink biztonságban érezzék magukat és a szülők is tudatában legyenek annak, hogy jól bánunk gyermekeikkel.

Arra törekszünk, hogy óvodánkban udvarias, barátságos, együttműködő légkör uralkodjon, minden munkatárs odafigyeléssel, a változásra való gyors reagálással, a problémák megelőzését segítse elő.

Elköteleztettek és elszántak vagyunk arra, hogy munkánk eredményeit, hiányosságait folyamatosan elemezzük és a tapasztalatok felhasználásával folyamatosan javítsuk.

Az intézményi nevelőmunkánk során meg akarunk felelni az oktatáspolitikai, a fenntartói, a partneri elvárásoknak és saját célkitűzéseinknek.

Intézményünk nyitott a társadalmi és oktatáspolitikai változások követésére.

Törekszünk arra, hogy valamennyi óvodai dolgozó munkáját a nyitottság jellemezze.

Óvodánkban kiemelt figyelmet fordítunk az óvodai szervezeti kultúra tudatos fejlesztésére.

3. 4. Gyermekekép

Fontosnak tarjuk, hogy olyan gyermekeket neveljünk, akik a nyugodt, biztonságos környezetben, optimisták, segítőkészek, megértők, szabálykövetők, odafigyelők, kedvesek, emberségesek, önállóak, saját képességeikhez mértén fejelettek, elfogadják egymást, örömmel tevékenykednek.

A gyermek befogadó, a játék elsődlegességét hangsúlyozó környezetben nőjön fel, hogy ezután ő is befogadóvá, együttműködővé, segítőkésszé váljék.

Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

A gyermekek az óvodáskor végére megtanulnak a különbözőségekkel együtt élni, természetessé válik számukra az egymás felé fordulás.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik nyugodtak, tele vannak élményekkel, tudnak nevetni, csodálkozni, természetes kíváncsiság vezérli őket, erősen kötődnek a meséhez, zenéhez, különböző alkotó tevékenységhez. Szeretettel és bizalommal fordulnak társaikhoz, a felnőttekhez. Kialakul az egyéniségük, korukhoz képest önállóak, környezetükben jól eligazodnak, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkeznek. Bátran, egészséges önbizalommal jól kommunikálnak, érzelmeiket képesek verbális és nonverbális módon is

kifejezni. Magatartásuk és viselkedéskultúrájuk koruknak megfelelően fejlett, udvariasak, illemtudók, szeretik és védik a természetet.

Bizonyosak vagyunk abban, hogy annak a kisgyermeknek, aki óvodásunkként

- egészséges környezetben él,
- sokat és szabadon mozog,
- egész nap játszik, figyel,
- folyamatosan körülöttünk, ráfigyelő felnőtt társaságában tartózkodik,
- a lehető legnagyobb odafordulással, és szeretettel foglalkozunk vele,
- minden nap hallja fejből mondott mesénket,
- kérdéseire szívesen válaszolunk,
- az egyéni adottságait figyelembe vesszük,

minden, az életkorához szükséges és a fejlődése szempontjából fontos képességét működtetjük.

A közösségi nevelésünk alapelve, hogy a gyermek, mint egyén találja meg helyét a közösségben. Nevelési célunk, hogy a gyermeknek igényévé váljék a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor – ha arra van igénye – egyedül is tevékenykedhessen. Ilyenkor a többiek alkalmazkodjanak hozzá. A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze elsősorban a szabad játék, ezt követik a közös tevékenységek a közösen végzett feladatok, a különböző szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák.

3. 5. Óvodakép

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek két és fél életévétől az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

A családi nevelést ismerve egy élményekben gazdag óvodai környezetet alakítunk ki, ahol a gyermekeket körülvevő személyi és tárgyi feltételek meghatározóak. Közvetlen testi-lelki kapcsolat megteremtésével, szokás- és szabályrendszerek gyermekhez alkalmazkodó kialakításával gondoskodunk az érzelmi biztonságról, a szeretetteljes óvodai légkörről. Óvodánkban a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés övezi.

Óvodánk nevelő intézmény, s mint ilyen a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszünk. Nem csupán „megengedjük”, hogy a gyermek fejlődjön, hanem lehetővé tesszük, elősegítjük azt, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével. A nevelésbe beletartozik a társadalom számára szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése is.

Minden gyermek joga, nyitott, rugalmas rendszerben fejlődni, mely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez.

Az iskolai beilleszkedést közvetetten segítjük a személyre szabott pozitív értékeléssel, a tanulási készségek, képességek kompetenciák differenciált fejlesztésével.

A multikulturális, interkulturális befogadó nevelés az óvodánkban természetes szemlélet. Az óvónő – gyermek, a nevelőmunkát segítő dajka és a szülő számára is természetes a migráns, a nemzetiségi, etnikai kisebbségek befogadása, kultúrájuk ápolása, amennyiben megjelennek intézményünkben, településünkön. A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és a migráns gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, a nyelvi nevelését multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

A gyermek számára biztonságot nyújtunk a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer kialakításával. Segítünk neki abban, hogy a körülötte lévő szűkebb és tágabb környezetben az emberi érintkezés alapvető szabályait elsajátíthassa.

Az óvodai nevelésünkben az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű, az életkornak és a fejlettségnek megfelelő tevékenységekről különös tekintettel a mással nem helyettesíthető szabad játékról. E tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmak közvetítéséről, a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi tárgyi környezetről.

3. 6. A program pedagógiai és pszichológiai koncepciója

Felfogásunkban a gyermekkor a legtágabb értelemben vett tanulásnak és az életfontosságú beállítódások kialakulásának a kora. Nem a kötelességek, hanem a szabadság ideje. Micimackó – kor: a mindent és semmit csinálás különös keveréke. Az emberi élet minden szakaszát és megnyilvánulását önértékében tekintjük, tiszteljük, és becsüljük. Minden életkornak megvan a maga egyedülálló és teljes szerepe, feladata. **Szigorúan tilos és kártékony bármelyiket is feláldozni a következő érdekében.** Abban bizonyosak vagyunk, hogy a

kisgyermekkorhoz méltó, tartalmas elfoglaltságok, játék és mese élmények jó alapot adnak a következő érési fok az iskoláskor építkezéséhez. Távolatokban gondolkozunk, de pillanatnyi feladatunk az adott életkorhoz illő testi-lelki-szellemi harmónia megteremtése.

Programunk alapján az életre nevelünk és azon belül segítjük, hogy gyermekeink egy jól megélt, teljes és igazi kisgyermekkor után kezdjék el az iskolai tanulást. Az iskolai tanuláshoz szükséges képességeket, készségeket, kompetenciákat fejlesszük.

A rajzolás, a festés, a barkácsolás, az éneklés és a mondókázás, a mozgásos szabályjátékok, a méricskélés, a számlálgatás, ismerkedés a tér- idő lehetőségeivel, ritmusával, kitöltésének variációival, a szerepvállalás, amit monológ, vagy párbeszéd kísér, ez mind játék. Az óvodai élet kialakult fejlesztési területeit tehát teljes egészében magába tudja foglalni ez a tevékenységforma.

Az óvodai nevelésünk csak szeretetteljes, meleg légkörben lehetséges. Feladatunk a szerető, a védő, óvó gondoskodás, a simogató kéz melege, a mosolygó, a biztató tekintet, a körülölelő védettség. Egyéni differenciált bánásmód szükséges a személyes, bensőséges kapcsolat kialakításához, amely minden gyermeket megillet.

Ez adja meg a gyermek számára az érzelmi biztonságot, mely kiegyensúlyozott fejlődésének feltétele. Szabályozni kell a nevelési folyamat tempóját, ritmusát. A tevékenységre fordított idő, a gyermekekkel létrehozott őszinte kapcsolat, az egyre tartósabb egymásra figyelés fejlesztik ki valójában a csírázó képességeket. Nem akarunk gyors és végleges eredményekkel dicsekedni. Tudomásul vesszük, hogy az óvodáskorban sok minden elkezdődik, de semmi sem fejeződik be, és azt, hogy a kisgyermek igénye: keveset, lassan, jót, gyakran ismételve.

Óvodai kollektívánk az alapfeladatokon túl foglalkozik a hagyományápolással, a környezetvédelemmel, *állatvédelemmel, néptánc*cal is, mindezekkel elősegítve a gyermekek egészséges fejlődését, értelmi képességeik, tanulási részképességeik fejlesztését.

Ahhoz, hogy óvodánk arculatát így alakíthassuk, meg kell teremtenünk csoportjainkban a feltételeket; a nyugodt, békés légkört, a tárgyi feltételeket. A gyermek természeti és társadalmi környezetével való kapcsolatának alakítása közben, a természet és az ember által alakított környezet megismerése, az alkotások, az emberi munka megbecsülésére és a hagyományok ápolására nevelést folytatunk. A gyermek környezettudatos viselkedésének

megalapozásában fontos a felnőttek, szülők, pedagógusok, dajkák személyes példamutatása.

Tesszük mindezt azért, hogy játékos, boldog, derűs, nyugodt óvodás emlékek kísérjék gyermekeinket a felnőtté válás útján.

3. 7. Óvodánk helyi nevelési alapelvei, értékei

- Helyi pedagógiai programunkat az Országos Alapprogrammal összhangban készítettük.
- Figyelembe vettük az óvodánkba járó gyermekek életkori sajátosságait, és az egyenlő hozzáférés biztosítását.
- A fejlesztést a gyermekek érési folyamatához igazítjuk. A gyermeket, mint fejlődő személyiséget gondoskodás és különleges védelem illeti meg. Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására kell irányulnia.
- Megfelelő eszközökkel támaszt nyújtunk a fejlődő testi és lelki funkciók kibontakoztatásához, kiegészítve a családi nevelést.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet játszik.
- Fontosnak tartjuk az elfogadást.
- Nyugodt, közvetlen, szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó óvodai környezetet biztosítunk.
- Stabil szokásrendszert alakítunk ki. Fontos a megalapozott, következetes ám rugalmasan kezelt szokásrendszer. A szokásrendszeren és az együttélésből fakadó interakciókon keresztül fejlődik a gyermek normarendszere, mely a további fejlődési szakasznak, az iskoláskornak az alapja.
- Az egyéni differenciált fejlesztésünk alapja a pontos, elméleti felkészültségünk, a folyamatban gondolkodásunk képessége.
- A gyermeki személyiség szabad kibontakozása a mozgásos, mentális, intellektuális, művészeti területeken kialakított sokszínű, változatos tevékenységi rendszerben valósul meg az egyéni ütemeltolódásokkal és szükségletekkel összhangban. Az alapja mindennek az, hogy a gyermek érdeklődésére és cselekvésére épüljön az ismeretanyagot tartalmazó tevékenység.
- A gyerek fejlődésének alappillére, hogy a felnőtt szoros interakciós kapcsolatban legyen vele. A személyes, bensőséges kapcsolat kialakításához szükséges az egyéni, differenciált bánásmód, amely minden gyermeket megillet.
- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást, nevelést. Nyitott, rugalmas rendszerben fejlődhessen, amely

igazodik egyéni szükségleteihez, életkori egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez.

- A gyermek 7-9 óra játék szükségletét próbáljuk kielégíteni, és meghagyjuk a játék semmi mással nem helyettesíthető szerepét, funkcióját.
- Törekszünk arra, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át és természetes kíváncsiságát kielégíthesse.
- A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, fejlesztő hatású környezetben fejlődjön. Arra törekszünk, hogy a gyermekek őszintén elfogadják, tolerálják a sajátos nevelési igényű társaikat. A hozzájuk való közeledés, segítőkészség természetes legyen számukra.
- A közösségi nevelésünk alapelve, hogy a gyermek, mint egyén találja meg a helyét a közösségben.
- Az óvodánkban komplex nevelés folyik. A nevelési területek elméletileg differenciáltak, de a gyakorlatban egységet alkotnak. A nevelési cél a gyermeki aktivitás, motiváltság kíváncsiság ébrentartása, kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése, a kompetencia érzés kialakítása, fenntartása.
- Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek, a gyermeki tevékenységrendszernek.

4. Célok, feladatok

4. 1. Óvodánk nevelési céljai

A 2,5-7 éves korú gyermekek sokoldalú, harmonikus, hatékony, az egyéni fejlődési ütemet figyelembe vevő fejlesztése, az egészséges életmód, az **érzelem**, és a társas kapcsolatok területén az életkorra jellemző tulajdonságok kibontakoztatásával, megerősítésével. A személyiség teljes kibontakoztatása, az iskolai beilleszkedés közvetett segítése, a testi, lelki és szociális érettség kialakítása, az egész életen át tartó tanulás megalapozása.

Szeretetteljes, a gyermek érdekeit, egyéni igényeit szem előtt tartó óvodai nevelés az életkoruknak és fejlődésüknek legmegfelelőbb tevékenységi formák, a **játék**, a **mozgás**, a **mese** segítségével, lehetőséget adva a **játékba integrált tanulásra**. Az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze a szabad játék, elsődlegességének biztosítása.

Egyéni képességfejlesztés mindig az adott gyermek aktuális fejlettségéből kiindulva, természetes környezetben, öntevékeny részvétellel szerzett tapasztalatokra építve, elősegítve a sikeres iskolai beilleszkedést, a rész-képesség zavarok megelőzését az óvodai nevelés sajátos megszervezésével. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrálásával esélyegyenlőségük biztosítása.

A gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását segítő pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezet kialakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása.

4. 2. Általános nevelési feladatok

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Gyermekeink **egészséges** óvodai környezetének megteremtése.

Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása.

Gyermekeink megfelelő gondozottságának biztosítása.

Alapvető fizikai szükségleteik kielégítése.

Fontos az egészségmegőrzés mellett a betegségmegelőzés.

A gyermekek személyes belső környezetének, testi, lelki, szociális egészségének gondozása, a környezettudatos magatartás megalapozásával az egészség fejlesztése, védelme.

A környezet, természet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása.

Fejlesztjük gyermekeinkben:

a szeretet és kötődés képességét, óvodapedagógus-gyermek, *pedagógiai asszisztens*-gyermek, dajka-gyermek, gyermek-gyermek között,
a mások iránti tisztelet, megbecsülés érzését,
az élménybefogadás képességét,
az **érzelmek** kifejezőképességét,
az ösztönök és az érzelmek irányítását,
az **erkölcsi**, szociális érzékenységet, öntudatának alakulását, önkifejezését,
az érzelmi zavarokat tompítjuk, leépítjük,
a gyermek szociális érzékenységeinek fejlődését, én-tudatának alakulását,
önkifejező, önérvényesítő képességüket,
a különbözőségek elfogadását, tiszteletét,
szülőföldhöz való kötődés alapjainak elsajátítását.

Az **értelmi** képességeiket fejlesztjük: érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás.

Harmonikus személyiségfejlesztés a gyermekkor megtartásával, változatos tevékenységek biztosításával, ismeretek tapasztalati úton történő megszerzésének megsegítésével erőltetés nélkül.

Kielégítjük gyermekeink kíváncsiságát, megismerési vágyait.

Lehetőséget kínálunk a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.

A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységeket biztosítunk.

Fejlesztjük gyermekeink önállóságát, figyelmét, kitartását, pontosságát, feladattudatát.

Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtunk lehetőséget a gyermekeinknek, amelyben saját teljesítőképességüket is megismerhetik.

A gyermekek érdeklődésére kíváncsiságára a már meglévő élményeire és ismereteire építve biztosítjuk a gyermekeknek a változatos tevékenységeket.

Feladatunk a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző élethelyzetekben való gyakorlása, és a kreativitás fejlesztése.

Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapokat biztosítunk, amiben lehetőséget kínálunk a gyermekeknek az egymás közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre.

A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítását természetes szituációkban gyakoroljuk.

A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együtt játszás, együtt dolgozás képességét alakítjuk ki és gyakoroljuk.

Együtt kezeljük a konfliktusokat a gyermekeinkkel.

A **társakért**, a közösségért, a csoportért érzett felelősséget kialakítjuk bennük.

A gyermek találja meg helyét a közösségben.

Kiemelten fontos a társakra figyelés.

A demokratikus szabályok betartását gyakoroljuk.

Arra neveljük a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányában.

Biztosítjuk a nyugodt légkör feltételeinek megteremtését az elmélyült játékhoz.

A napirenden belül elegendő időt és helyet biztosítunk a **szabad játékhoz**.

A játékhoz szükséges eszközöket folyamatosan biztosítjuk.

Ötleteket, lehetőségeket, helyzeteket teremtünk a sokszínű játék kialakulásához.

Az egyéni élményeken túl kihasználjuk a közös élményszerzési lehetőségeket a játék fejlesztése érdekében.

Tiszteletben tartjuk a gyermeki játék önállóságát.

Szükség esetén bekapcsolódunk a játékba, együtt játszunk a gyermekekkel. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

Nagyon fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek saját testük **mozgását** átélni.

Sokoldalú mozgástapasztalatokat nyújtunk az alapvető mozgásformák gyakorlása által.

Folyamatosan fejlesztjük mozgásukat és egyensúlyérzéküket.

A kéz finommozgásainak fejlesztésére változatos lehetőséget nyújtunk.

Elősegítjük harmonikus, összerendezett mozgásuk kialakulását.

Minden nap lehetőséget adunk arra, hogy gyermekeink minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn tartózkodjanak.

Biztosítjuk a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit.

Ötleteket adunk, irányítunk, így felhívjuk a figyelmüket a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz. Változatos eszközökkel és a gyermekek önálló szabad mozgásának biztosításával tesszük lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekeink számára.

A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítjük a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést, a személyiség akarat tényezőinek alakulását.

Gyermekeinkkel szoros érzelmi kapcsolatot, meghitt légkört alakítunk ki a mindennapi **mesélés, verselés, mondókázás, anyanyelvi nevelés** során.

Kialakítjuk a gyermekek belső képi világát.

A helyes nyelvhasználatot, mondatszerkesztést, a biztonságos önkifejezést alapozzuk meg az óvodás életkorhoz legközelebb álló eszközzel, a mesével.

Fontos a gyermek saját mese, vers alkotása, annak mozgással, vagy ábrázolással történő kombinálása, mint az önkifejezés egyik módja.

A népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveknek is helye van az óvodában.

Folyamatosan biztosítjuk a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit. A folyamatos megfigyelés útján tiszta képet alkotunk a gyermek meglévő képességeiről, ennek ismeretében történik az **egyéni képességfejlesztés**.

Minden gyermek joga, hogy megfelelő, elfogadó, fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. A sajátos nevelési igényű gyermekek is élhetnek óvodánkban a jogaikkal, mert integrált nevelésüket felvállaljuk.

A kiemelkedő képességű és a részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakorlunk hatást. Minden gyermek képességét önmagához, életkori és egyéni sajátosságaihoz, eltérő fejlődési üteméhez viszonyítva fejlesztjük.

5. Óvodánk céljának megvalósítása a nevelés általános feladatai és az óvodai élet tevékenységformái során

Az óvodapedagógusi munkánk során kultúra átadást végzünk, melyben a gyermek természetes megnyilvánulásaira építve tudatosan átörökítjük, közvetítjük az örök emberi értékeket. Az óvodánkban komplex nevelés folyik. Komplexitását elsődlegesen a környezet megismerésén keresztül biztosítjuk. Ebben a folyamatban kiindulópontnak tekintjük a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat, hiszen a környezet a fejlődés forrása. A tapasztalatokra építve új élményekkel, ismeretekkel gyarapítva juttatjuk el a gyermekeket egyéni és életkori fejlődésüket figyelembe véve magasabb szintre. Az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segítjük hozzá a gyermeket, ehhez teremtjük meg a lehetőséget. A családdal való együttnevelés során figyelembe vesszük, hogy különböző otthoni környezetből érkeznek óvodába a gyerekek.

Tekintettel kell lennünk a családban kialakult erkölcsi, kulturális, világnézeti hagyományokra.

5. 1. Az egészséges életmód kialakítása

Cél: Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

Feladataink a csoportban

- az egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- a kulturált étkezés illemszabályainak megismertetése,
- a gyermekek megfelelő gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a gyermekek testi képességeinek fejlesztése, a szervezet ellenálló képességének növelése,
- egészséges táplálkozási szokások kialakítása,
- az alvás és pihenés szükségletének kielégítése,
- egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen- zsírtartalmú ételek fogyasztásának a csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- *életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodó képességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon*

ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;

- a harmonikus, összerendezett mozgásfejlődés elősegítése,
- a gyermekek testi és lelki egészségének védelme, megőrzése, szervezetük edzése, óvása,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- a gyermekek életkorának megfelelő, párhuzamos tevékenységek végzését lehetővé tevő optimális életritmus kialakítása a napirendben,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A gyermek fejlődő személyiség, ezért sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van.

Az óvodai nevelésben alapvető feladatunk a 2,5-7 éves gyerekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése. Az optimális, a gyermek életkorának megfelelő óvodai életritmus kialakításánál figyelembe kell venni a családi szokásokat is. A rendszeresen végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, feltételei az egészséges testi és szellemi fejlődésnek.

Optimális életritmus kialakítására törekszünk. Napirendünkben vannak rendszeresen ugyanabban az időben visszatérő tevékenységek, melyek segítik a gyermeket eligazodni az időben, ritmust adnak napjának.

5. 1. 1. Napirend

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot jelentenek a gyermeknek. Napirendünket a folyamatosság és a rugalmasság jellemzi, *amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a játék kitüntetett szerepe,*

Az évszakokhoz igazodva, az óvoda sajátosságait figyelembe véve, a gyermek mozgásigényét előtérbe helyezve tervezzük meg a csoportok napirendjét, nagy gondot fordítva a szabad levegőn eltöltött tevékenységek idejére.

A napirend szempontjából állandó és meghatározó az étkezések és a pihenés ideje. Óvodánkban élünk a folyamatos reggeli lehetőségével.

A folyamatos napirend következtében a gyermekek egyénileg, vagy kisebb – nagyobb csoportokban párhuzamosan több tevékenységet folytatnak egyszerre. A folyamatosság kiterjed az egész napi nevelési folyamatra, figyelembe véve a gyermek biológiai szükségleteit, egyéni tempóját, fejlettségi szintjét.

A napirend megoszlása:

- óvodába érkezéstől az étkezésig: szabad játék,
- étkezés: gondozási feladatok, tízórai,
- délelőtt: szabad játék, játékba integrált tevékenységek,
- étkezés: gondozási feladatok, ebéd,
- pihenés
- étkezés: gondozási feladatok, uzsonna,
- délután: időjárásfüggően szabad játék a teremben, vagy az udvaron, a szülő megérkezéséig.

Tevékenységek és időtartamok a napirendben

Tevékenységek	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
játék, szabadon választott tevékenységek	5	5 ¾	6 ¾
előkészületek az étkezéshez, étkezés	1 ¾	1 ½	1
öltözés, egyéb testápolási teendők	1 ½	1	1
pihenés, alvás	2 ½	2	1 1/2
mindennapos testnevelés	1 x 10 perc	1 x 15 perc	1 x 20 perc

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki gyermekeink óvodai életrendjét, időbeosztását. A napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható környezet megteremtését. A gyerek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A csoportjaink napirendjének kialakításánál legtöbb időt a szabad játék kapja, mint a legfontosabb gyermeki

tevékenység. A szabad levegőn tartózkodás, a gondozási teendők is beleilleszthetők az egész napos játéktevékenységbe.

Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, előszavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket az előző pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járónak kell tekinteni.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

A szabad levegőn való mindennapi tartózkodás mindig fontos, csak az időtartama függ az időjárástól.

A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermekek számára. Rugalmasan vesszük figyelembe az egyes tevékenységek időigényét, hiszen a napirend változtatható, módosítható, ha a gyerekek tevékenysége miatt úgy ítéljük meg.

Az óvodai élet keretét tehát a napirenddel adjuk meg. A jól szervezett, de rugalmas keret a gyerekek kiegyensúlyozott életritmusának, biztonságérzetének záloga. Magában hordozza az állandóságot, a rugalmasságot, ami gyermekeinknek a kiegyensúlyozott biztonságot adja.

A megfelelő helyes életritmus kialakításánál nagy hangsúlyt fektetünk a szokások kialakítására, megalapozására. Ez az időszak ugyanis az alapozás időszaka, amikor kialakítjuk a jó szokásokat, felkeltjük az igényeket mintaadással, megfelelő tevékenységek és időkeretek biztosításával.

Az egészséges életmódra nevelés területei:

Gondozás étkezés,
 testápolás,

öltözés.

Mozgás, mindennapos testnevelés.

Testi nevelés levegőzés,
pihenés,
az egészséges táplálkozás szokásrendjének kialakítása,
egészségvédelem, testedzés.

Környezeti higiénia.

Mentális egészség fejlesztése.

5. 1. 2. Gondozás

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal.

A gondozás alapvető tevékenység, amely segíti a kisgyermek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához.

A gondozás a gyermek fejlődése során egyre több nevelési elemet tartalmaz. A környezeti tényezők segíthetik, vagy lassíthatják az öröklött adottságok kibontakozását.

A testi szükségletek civilizált kielégítése mindenekelőtt való. Ezek önkéntes késleltetése, vagy túlszabályozása kínzó feszültséget okoz. Vízet inni, WC-re menni, szabadon mozogni mindig lehet. Enni és aludni az egyéni igények figyelembevételével kell és lehet. A gondozás során a gyerekek öntevékenyen közreműködnek a saját szükségleteikkel kapcsolatos munkák elvégzésében.

Gondoskodásunk, szeretetünk, igényességünk, a külső megjelenésünk iránt minta számukra, amellyel könnyen azonosulnak. A gyermekek testi szükségleteinek – mely esetenként önmaga által is megfogalmazhatatlan – kielégítése alapvető feltétele a jó közérzetnek. A gondozás elsősorban a mi feladatunk. Folyamatos odafigyeléssel biztosítjuk a gyermekek komfortérzetét. A gyerek jó közérzete adhat alapot az összes óvodai tevékenységhez.

Amikor mintát adunk, gyakoroltatjuk a napi élethez szükséges szokásokat, ezek egy része az óvodáskor végére szükségletté válik.

A testápolási, étkezési, önkiszolgálási tevékenységek közben természetes módon fejlődik és fejleszthető a gyermek, alakul énképük, önállóbbá válnak.

Programunkban minden tevékenységet tudatos, pontos szóbeli megerősítés kísér. Nagyon fontos, hogy a gondozási tevékenységekre a napirendben elegendő időt biztosítsunk, hogy minden gyermek nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben, saját tempójának megfelelően végezhesse ezeket.

5. 1. 3. Étkezés

A növekedés, a fejlődés egyik legfontosabb feltétele a táplálkozás. Gyermekkorban ugyanis a tápanyagok nemcsak a játék, a mozgás vagy más tevékenység során elfogyasztott energiát pótolják, hanem a növekedéssel és fejlődéssel járó testfelépítést is biztosítják. Ezért az óvodánk a szülők közvetlen elérésével nagy hangsúlyt fektet, hogy az egészségfejlesztés kiterjedt jó gyakorlattá válhasson. Az étkezés megszervezése és lebonyolítása fontos gondozási feladat. Az ízlésesen megterített asztal látványa fokozza az étvágyat, egyúttal igényességre, kulturált viselkedésre készítet. Segítjük az önálló étkezést, az önkiszolgálás szokásainak kialakulását. Elegendő időt hagyunk a gyerekeknek erre a tevékenységre.

Az étkezéseket mindig azonos időpontokban szervezzük, közöttük 2 ½ - 3 óra teljen el. A gyerekeket nem várakoztatjuk evés előtt. A kulturált étkezés szabályait betartva derűs légkörben étkezzenek, engedjük őket csendben beszélgetni.

Étkezésnél is figyelembe vesszük a gyerekek egyéni igényét. Igyekszünk megkedveltetni velük az új ízeket. Csak annyi ételt kapjanak, illetve szedjenek, amennyit jó étvággal el tudnak fogyasztani.

Az étkezések során az eszközök fogásával, célszerű mozgásával járó feladatok a kéz apró, finom izmainak erősödését eredményezik. A célirányos mozgáshoz megtanulják a megfelelő izmokat mozgásba hozni. Illatokat, ízeket, színeket és formákat érzékelnek. Az étkezések alatt elhangzanak a jobb és a bal irányok is, ezek gyakoroltatását be tudjuk építeni fejlesztőmunkánkba.

5. 1. 4. Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakítását szolgálja.

Közreműködünk az ápolási szokásaik kialakításában, alkalmazkodva egyéni igényeikhez, otthonról hozott szokásaikhoz. Hozzászoktatjuk a gyermekeket a rendszeres és megfelelő tisztálkodáshoz. Étkezés előtt, a WC használat után és ha szükséges mindig folyóvízben szappannal mossanak kezet, használják a körömkefét is. Ebéd után fogkrémmel mossák meg a fogukat. A rövid hajú gyerekek önállóan fésülködjenek meg, a hosszú hajúaknak mi segítünk a pihenés után megfésülködni. A helyes orrfúvás és a zsebkendőhasználat kialakulását is elősegítjük sok gyakoroltatással. A személyi higiénés kulturáltság biztosításához megfelelő eszközöket biztosítunk, kézmosás, mosakodás, fogmosás.

A testápolás során a kisgyermek jó közérzetéhez a mi közelségünkre is szüksége van, főleg a 3-4 évesek igénylik ezt.

Testápolás közben gyakoroljuk a téri irányokat, a testrészek neveit, alakul a testfogalom, és mindezeket a tükörben is megfigyelhetjük. A cselekvés és a beszélgetés közben megismerik a testápolást szolgáló eszközöket és azok használatát.

5. 1. 5. Öltözés

Az öltözés védekezés az időjárás változásai ellen, de egyúttal fejleszti a gyermekek ízlését, önállóságát is. A gyermek megfelelő öltöztetéséhez a szülőket is meg kell nyernünk. A gyermek ruhája célszerű, kényelmes, réteges legyen. Legyen váltóruhájuk az öltözőfogason, szobacipőjük ne legyen sarok nélküli lábbeli, mert ez lúdtalpat idézhet elő.

Az öltözködés gyakorlásával szintén a testsémát rögzítjük a gyermekekben, tapasztalatokat szereznek a sorrendről is, tevékenységüket mindig magyarázattal, útbaigazítással kísérjük.

Az öltözés során mindig elegendő időt hagyunk a próbálkozásra, ha téved, legyen ideje kijavítani, gyakorolni.

5. 1. 6. Mozgás

A mozgás jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben. A sokféle mozgáslehetőség, melyet a programban biztosítunk, kedvezően befolyásolják az egész szervezet fejlődését.

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását, testi képességeit – erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség – társra figyelmet. Hozzájárul a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához.

Elősegítjük a harmonikus testi, lelki fejlődést, a biológiai egyensúly fenntartását, az egészség megóvását. Megfelelő terheléssel, az aktivitási szintek változtatásával a testi képességek fejlődését segítjük.

A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával a mozgáshoz kapcsolódó szabályok megtanulásával egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben.

A csoportszobába bevitt tornaszerekkel lehetőséget adunk a gyerekeknek a szabad mozgáshoz a nap bármely szakában.

A mozgáshoz kapcsolódó gondozási feladatok elősegítik a helyes higiénias szokások kialakítását is.

Legfontosabb feladatunk, hogy jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetben mozogjanak minél többet a szabadban, az udvaron, a teraszon, a fedett részben és csak legvégső esetben a szobában. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk.

A mindennapos testnevelés tudatos, tervszerű alkalmazásával a gyermekek testi képességeit, mozgását fejlesztjük, a mozgás igényét kialakítjuk, a mozgást megszerettetjük. Kihasználjuk az udvar és a fedett rész adta lehetőségeket a mozgásigény kielégítéséhez.

A gyermek legalapvetőbb szüksége, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- *spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,*
- *irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,*
- *szervezett mozgásos tevékenység.*

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

5. 1. 7. Testi nevelés

A testi nevelés magába foglalja a gyermek testi szükségleteinek, a levegőzésnek, a pihenésnek, az egészséges táplálkozásnak, az egészségvédelemnek, edzésnek a kielégítését: a gyermek egészségének, testi épségének védelmét.

A testi nevelés feladatainak megvalósításához rendelkezünk a megfelelő környezettel.

5. 1. 8. Levegőzés

A levegőzés élettani hatásán túl elősegíti többek között a hangképző szervek fejlődését, a helyes légzés kialakítását.

A mindennapok során minél több tevékenységünket a szabad levegőn végezzük, igyekszünk minél több időt a szabadban tölteni, az időjárástól függően. Az udvarunk, a terasz, a fedett rész is jó lehetőség erre.

A csoportszobában folyamatos levegőcserét biztosítunk.

5. 1. 9. Pihenés

A gyerekek alvásszükségletének egy része az óvodára hárul. A pihenés és alvás napirendünkben fontos szerepet kap. Tiszteletben tartjuk a gyermek alvási szokásait, apró tárgyaikat, kendőjüket elhozhatják. A gyerekeknek szükségük van az alvásra, pihenésre, de aki nem igényli az alvást, az egyórás fekvés után felkelhet a 6-7 évesek közül. A pihenéshez biztosítjuk a feltételeket a kényelmes fektetőket, a nyugodt légkört, az altatás hangulatához illő mesét, relaxációs zenét, a folyamatos levegőcserét, a besötétítést. Téli időszakban párologtatót és illóolajat használunk.

A délutáni pihenéshez a 4-7 évesek átöltöznek pizsamára.

5. 1. 10. Az egészséges táplálkozás szokásrendszerének kialakítása

A gyerekeket a közösségben megismertetjük a különböző, számukra ismeretlen ételek ízével, modellt nyújtunk a családnak is az egészséges táplálkozáshoz. Az étkezést bővítjük csíranövényekkel, magvakkal, gyógyteákkal.

Lehetőségeinkhez mérten az óvodai étkezést is irányítjuk.

A csoportokon belül a szülők bevonásával az étrendet kiegészítjük zöldségekkel, gyümölcsökkel.

A magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése az óvoda ételmezésvezetőjének közreműködésével történik, igyekszünk a zöldségek, gyümölcsök, tejtermékek fogyasztására ösztönözni a gyerekeket.

5. 1. 11. Edzés, egészségvédelem

A gondozási, a testi nevelés és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása, megvalósítása elősegíti a gyermek egészségének megóvását. Ezen kívül nagy hangsúlyt fektetünk a higiénias szabályok betartására: portalanítás, fertőtlenítés, réteges öltözködés, levegőcsere, párásítás, nyugtató környezet. Mindezek biztosítják a szervezet általános védekezőképességének fokozását, a betegségek megelőzését.

A családlátogatások során tájékozódunk kell az óvodai közösségbe kerülést nem feltétlenül akadályozó betegségekről, ezeket folyamatosan figyelemmel kísérjük.

Éves rendszerességgel kerül sor a védőnői, orvosi szűrésekre. A gyermekek ismerete nagyon fontos itt is. Felhívjuk az orvos figyelmét azokra az eltérésekre, amelyek felderítése, kezelése szakorvosi vizsgálatot igényel, azokra a

rendellenességekre melyekkel specialistához kell fordulni. Felelősségünk rendkívüli jelentőségű e téren, két szempontból is. Egyrészt azért, mert nekünk kell észrevenni a gyermek egészségi problémáit, másrészt azért, mert a szülőket orientálni kell abban, hogy megfelelő szakember segítségét mielőbb igénybe vegyék. Ehhez szükséges a nagyfokú nevelői tapintat.

Az edzés fontos az egészség megőrzésében, az alkalmazkodó képesség fejlesztésében, az ellenálló képesség fokozásában, a levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek testi edzettségét. Ennek érdekében lehetőség szerint minél több időt töltünk velük a szabadban. Erre ideális az udvarunk, az időjárásnak megfelelően télen is -10 C fokig. A szabadban töltött idő alatt óvjuk a gyerekeket a nap káros hatásától.

A fentiek megvalósulása hozzájárul a derűs, érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez. Így kialakulhat az igény a későbbi egészséges életvitelre.

5. 1. 12. Környezeti higiénia

Az egészség tiszta rendezett környezet létrehozása segít a gyermekek jobb közérzetének kialakításában. A környezeti higiénia magában foglalja az óvoda épületének és udvarának tisztán tartását, szépítését, a tárgyi környezet megfelelését a törvényi előírásoknak.

Az óvoda épületének, az udvari eszközöknek a megfelelőségét biztosítjuk a gyermekek baleset megelőzése szempontjából. Az udvari tartózkodás alatt a higiénés feltételeket biztosítjuk, használjuk az ivókutat a folyadékpótlás céljából. Az udvar naponta több alkalommal locsolásra kerül, hogy ne legyen por. Nyári nagy melegben a fák alatt tartjuk *és párapapával hűsítjük a gyerekeket.*

A gyermek testi épségének védelme és a baleset megelőzés magába foglalja a személyi, tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a hibaforrások megszüntetését. A gyermeki gondolkodásmód sajátosságaiból, valamint a szenzomotoros koordináció zavaraiából adódóan következnek a tipikus gyermekbalesetek, ezek teszik szükségessé a felnőtt állandó kontrollját, a tevékenységek figyelemmel kísérését. Önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük a gyermekeket.

Ismerjék fel a baleseti helyzeteket, használják helyesen az eszközöket, a balesetvédelmi szabályokat ismertetjük velük. Tűzriadót szervezünk évente két alkalommal tűzvédelmi szakember részvételével.

A természet megvédése, a hulladék kezelése, az energiával való takarékoság a környezettudatos magatartás megalapozása is feladatunk az óvodában az egészségnevelésen belül.

5. 1. 13. Mentális egészség fejlesztése

Az óvoda a család mellett a kisgyermek nevelésének színtere. Az óvodában a nevelőmunkához a kiegyensúlyozott, barátságos, családi légkör megteremtése minden dolgozó feladata. Elfogadó empátikus magatartással segítjük a kisgyermek kapcsolatteremtését a felnőttel, gyermekkel egyaránt.

Az igazi védelem természetesen az, ha a gyermeket elfogadó, szerető család veszi körül. E mellett arra törekszünk, hogy óvodánk légköre demokratikus legyen, elfogadjuk az egyéni kezdeményezéseket, lehetőséget kínálunk a képességek kibontakoztatásához. A gyermek, aki ilyen körülmények között nevelkedik képes lesz arra, hogy az alternatívái közül a legegészségesebbet válassza.

A lelki higiénia, amiben jól érezzük magunkat, ahol szükségleteink kielégítése nem ütközik akadályba, ahol eredményesek lehetünk a tevékenységeinkbe, alkalmazkodunk a kihívásokhoz, eredményesen kezeljük a konfliktusokat.

A lelki egészség fejlesztésének főbb feladatai óvodánkban, hogy szeressük önmagunkat, harmóniában éljünk környezetünkkel, a körülöttünk élő emberekkel, megvalósítsuk az integrációt. Törekszünk az emberi kapcsolatok nyitottságára, jó érzés másokat szeretni és tudni, hogy velünk is törődnek, szeretnek minket. Jó példát mutatunk a gyerekeknek a konfliktusok erőszak nélküli megoldásához, az előítéletektől mentes kommunikációhoz, az érzelmek kezeléséhez, a függőségek veszélyeinek felismeréséhez.

A lelki, mentális higiénia elősegítése érdekében *egészségüket* és egészségfenntartó programokat szervezünk a gyerekeknek.

5. 1. 14. Óvodánk egészségnevelési tevékenységei, programjai, rendezvényei

Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére és az egészségkárosodás megelőzésére irányuló egészségnevelő tevékenység. A programok megvalósításában az óvodai dolgozók és a szülők a partnereink.

- Sószoja csoportonkénti használata heti 2-2- órában.
- Termesztett zöldségeink feldolgozása, elfogyasztása.
- Gyógy és fűszernövények termesztése, felhasználása.
- Csíranövények gondozása, fogyasztása.
- Magvak fogyasztása.
- Gyümölcsaszalás.
- Gyümölcs, zöldségsaláta, kompót készítése.
- Gyógyteák készítése.
- Egészség hét szervezése.
- Párolgatás, illóolajok használata téli időszakban.

- Relaxációs zene alkalmazása.
- Gyalogkakukk túra megszervezése.
- Kirándulások a falu határában.
- Kirándulások a Mátrában.
- Erdei óvoda megszervezése.
- Szelektív hulladékgyűjtés.
- Takarítási világnapon részvétel.
- Használt elem gyűjtés.
- Újrahasznosítás, hulladékból barkácsolás.
- Komposztálás az óvoda udvarán.
- Zöld Óvoda címnek megfelelés.
- Madárbarát Óvoda.
- Látogatás a kecskefarmra.
- Szüreti nap projekt megtartása.
- Állatgondozás a csoportokban.
- Taposó ösvény használata.
- *Állatbarát óvoda cím megszerzése.*

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

Étkezés közben kulturáltan viselkednek. Igénylik az asztal esztétikus rendjét.

Helyesen használják az evőeszközöket.

Önállóan mosakodnak, törölköznek, figyelmeztetés nélkül kezet mosnak, amikor csak szükséges. Körömkefével tisztítják a körmüket. Ruhájuk ujját fel-és letűrik, begombolják, kikapcsolják.

Használják a WC-t. Vigyáznak a WC, a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközöket a helyére teszik.

Fogat mosnak, a fogápoló szereket tisztán, rendben tartják.

Hajukat rendben tartják.

Zsebkendőjüket használják, helyesen fűjják az orrukat. Tüsszentéskor, köhögéskor is használják a zsebkendőjüket.

Önállóan, a megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek. Holmijukat, ágyneműjüket hajtogatva helyre teszik. Ruháinkkal gondosan bánnak, cipőfűzőjüket megkötik. Ha fáznak, ha melegük van, segítenek magukon.

Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára. Észreveszik, ha valami hiányzik vagy rendetlen, a rendetlenséget megszüntetik.

Képesek beilleszkedni, alkalmazkodni, magatartásukban a normakövetés

megjelenik.

Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés célját és gyakorlatának elemeit.

Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.

A teljes körű egészségfejlesztés kialakítása, a prevenciós programok hatására a gyermekek egészségi állapota kedvezően alakul.

5. 2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Cél: Barátságos, szeretetteljes, kiegyensúlyozott, derűs csoportlégkör alakítása, erkölcsi, érzelmi és közösségi tulajdonságok fejlesztése. A gyermek találja meg a helyét a közösségben, váljon igényévé a csoporttal való együttműködés.

Óvodánkban a gyermeket érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, szeretetteljes, kiegyensúlyozott légkör vegye körül.

Feladataink a csoportban:

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

- barátságos légkör, otthonos, szeretetteljes életkörülmények biztosítása,
- óvodába lépéskor a gyermekek részére pozitív érzelmi hatások biztosítása,
- hangulatos csoportszobák, berendezések, dekorációk biztosítása,
- az óvodapedagógus-gyermek, pedagógiai asszisztens-gyermek, dajka-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatok pozitív alakítása,
- az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi dolgozójának viselkedése modell értékű szerepet töltsön be a gyermek magatartásának alakulásában,
- a gyermek társas szükségleteinek kielégítése,
- a beszoktatás megkönnyítése, a családi háttér pontos ismerete,
- közös élmények biztosítása,
- közösségi élet szokásai és a közösségi magatartás kialakítása,
- a különleges figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése,
- a figyelmesség, egymás segítése, fegyelmezettség, kooperáció, illetudó viselkedés, együttérzés, kitartás, nyíltság, felelősség, feladattudat, szabálykövetés- tulajdonságok fejlesztése,
- alá-, fölé-, mellérendeltségi helyzetek átélése, elfogadása,
- egymás iránti tolerancia alakítása,
- teret engedünk a gyermek önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek,
- különbözőségek elfogadása, tisztelete,
- szokás és normarendszer megalapozása,
- szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

- véleménynyilvánítási képességek kibontakoztatása,
- ajándékok készítése szülőknek, testvéreknek, barátoknak, stb.

A társadalom élete, a társas és a közösségi kapcsolatok keretein belül zajlik. Már az óvodában tudatosan törekedünk a közösségben zajló folyamatok, társas kapcsolatok és a közös tevékenység kibontakoztatására. Ez nem jelenti az egyéni képességfejlesztés mellőzését, mert a jó közösséget mindig az egyének alkotják. Mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Célunk az, hogy az adott lehetőségeink között a legtöbbet legyünk képesek gyermekeink egyéniségéből kihozni, ezzel is gazdagítva a közösséget. A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenység bevonására támaszkodva a teljes nevelési folyamatot átfogja.

Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása a társadalom számára is igen hasznos. Kialakul a közösségi érzés, a közösségi tudat és magatartás mellett a mások megbecsülése, közös szokások, a hagyományok tiszteletben tartása, az alkalmazkodás, sőt a csoport közvéleménye is.

A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermek cselekedeteit. Ha mindehhez nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában. Belső tartásunk, gyermekszeretetünk, kivívott tekintélyünk és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenységünk nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet. Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg. Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni örömein túl a közös élményt is kell erősíteni.

A szociális viselkedés megtanulásának is színtere az óvodai csoportközösség. A felnőtt és a gyermek között demokratikus partnerviszonyt alakítunk ki, figyelembe vesszük a gyermek jogos kívánságait és igényeit, a gyermektől pedig elvárjuk a szokások, szabályok betartását. A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építenünk.

Elsődleges szocializáció

Óvodába kerülésig a gyermeket a család veszi körül, a család biztosítja a fejlődéshez, éréshez szükséges feltételeket. Személyiségük formálásához a szüleitől, elsősorban az anyától kapja a mintát. A pedagógus a család mellett és nem helyett vesz részt a nevelésben.

Óvodai nevelésünk messzemenően támaszkodik a családi nevelésre, a család és óvoda szoros együttműködésére törekszünk. Fontos, hogy a gyermek korai óvodás kort megelőző testi-lelki fejlődését alaposan megismerjük. Erre legjobb eszközünk a családlátogatás amennyiben a szülő beleegyezik. A

családlátogatás során információt kapunk az óvodába lépés előtti anya-gyermek és család-gyermek kapcsolatáról, a gyermek élettörténetéről. A későbbiek során – napi tapasztalatokkal kiegészítve – hasznosítjuk a gyermek jobb megismerésének érdekében, a fejlesztési feladatok megtervezésében.

Másodlagos szocializáció

Az óvoda felvállalja a 2,5-7 évesek szocializációs folyamatának tudatos, szakszerű irányítását, annak intézményes kerete. Gyermkeink legfőbb igénye az érzelmi biztonság. A mi feladatunk az érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtése, empatikus, meleg, elfogadó, szeretetteljes kapcsolat kialakítása. A felnőtt-gyermek kapcsolat nem csupán egyike a nevelési helyzetnek, hanem alapja, háttere minden pedagógiai munkának. A hozzánk való kötődés, az együtt rácsodálkozás, megfigyelés, felfedezés fejleszti igazán a szociális és tárgyi környezet tulajdonságai, jelenségei, történései iránti kíváncsiságot, érzékenységet, ösztönzést ad a megismerésükre.

A gyermek elsősorban önmagára képes figyelni, azonban emocionális alapon fokozatosan kifejleszthetjük azokat a mechanizmusokat, amelyek segítségével képessé válik másokkal is törődni. Az együttéléshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok csak akkor fejlődnek ki, ha a gyermek állandóan gyakorolja a társaihoz való helyes viszonyulást. Az óvodás korosztály számára meghatározó a gyermek és a felnőtt kapcsolatának a minősége. A felnőttöz fűződő viszony nyújtja azt az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé.

A felnőtt elsőszámú modell, példakép a társas viselkedés alakulásában, mert mi szervezzük a gyermekek életrendjét, a közös tevékenységeket, amelyekben társas kapcsolatok alakulnak. Fontos feladatunk tehát a csoport közös életének megszervezése, a szokás- és szabályrendszernek a gyermek fejlettségéhez alkalmazkodó kialakítása. Az értelmes fegyelem a csoport életének biztonságát, nyugalmat biztosítja. Az ismétlődő közös, örömteli tevékenység a csoport és az óvoda hagyományrendszerébe épül és mélyíti az összetartozás élményét. A gyermek – gyermek kapcsolat kezdetben kisebb érzelmi töltésű. A gyermekcsoportban kialakulnak a közösségi együttélés szabályai, normái, amelyekhez igazodik az egyén. Alkalom nyílik az egymáshoz viszonyításra, amely szükséges a reális énkép kialakításához, az énhatárok megtapasztalásához. A gyermekek egymás közötti kapcsolatában így válik természetessé, hogy minden gyermek más, egyéni külső és belső tulajdonságokkal rendelkezik és így különbözőségével együtt elfogadható és szerethető. Társas együttműködés közben tanulják meg az egymás felé fordulást, egymás segítségét, vagyis az **értelmes szeretetet**.

A társas kapcsolatok alakulásának igazi helyszíne a játék. A gyerekek igényük szerint játszhatnak egyedül és kisebb csoportokban társaikkal is. A csoport tagjainak érezniük kell, hogy szükség van rájuk, fontosak a felnőttek és

társaik számára is. Kiemelt feladatunk, hogy fejlesszük a gyermeki szabálytudatot, a megfelelő magatartásra neveljünk mind eszmei, társadalmi, személyes és kulturális téren is, mindezt az erkölcsi és érzelmi központúságba ágyazottan.

Tágabb társadalmi környezet

A gyermek szocializációját befolyásolják a tágabb társadalmi környezetének hatásai is. / óvoda, lakókörnyezet, médiák, kulturális hatások /. A társas környezet nyújt a gyermeknek biztonságot, lehetőséget a kibontakozáshoz. A gyermekkor hatások nagymértékben befolyásolják majdani felnőttkori énjét.

5. 2. 1. Beszoktatás, befogadás

Az első találkozás az óvodával, annak emberi, érzelmi, tárgyi környezetével szinte minden gyermek esetében alapvetően befolyásolja az óvodához való későbbi kapcsolatát.

Augusztus utolsó hetében továbbra is lehetőséget adunk az első találkozásra az óvodával. A szülő és a gyermeke együtt érkezve élik át az első élményüket az új környezetben. A leendő óvodásoknak itt lehetősége van ismerkedni, játszani hasonló korú társaikkal a szülők biztonságos közelében. A szülőket is „beszoktatjuk”, hogy lássák jó helyre kerül majd a gyermekük.

Az óvoda épületében kapott helyet a *családi bölcsőde*, az ide bekerülő gyermekek már ismerik az óvodai felnőtteket, gyermekeket, hiszen az udvaron, a közös rendezvényeken találkoznak velünk.

A csoport összeállításánál lehetőség szerint figyelembe vesszük a szülők igényeit. Jelentősen meg tudjuk könnyíteni az új gyermekek beilleszkedését, ha a számára még idegen környezetben ismerős gyerekekkel is találkozhat.

A gyermek óvodai beilleszkedése, későbbi szokásainak kialakítása nagyfokú nevelői tapintatot igényel. Bármely életkorban történik is a beszoktatás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény.

Fokozatosan szoktatjuk be az újonnan érkező gyerekeket, egyszerre csak kevés új gyerek jöjjön a csoportba, hogy egyénileg tudjunk velük foglalkozni. Az otthonról hozott tárgyak megkönnyíthetik az elválás nehézségeit. Arra törekszünk, hogy érezzék, nagyon várjuk már őket, legyen számukra pozitív élmény az óvoda.

A beszoktatás alatt a felnőtt-gyermek között kialakuló szoros testi – érzelmi kapcsolat a gyermekben nem csak érzelmi biztonságot ébreszt, hanem az együttműködéshez szükséges ismereteket is eközben szerzi meg. Az óvodába kerülő 2,5 éves gyerekek, elsősorban a családból jövőeknek, sokszor a testükről sincs alapvető ismeretük. A mi feladatunk, hogy a gondozási teendők ellátása

közben segítsük a gyerekeket abban, hogy megismerkedjenek saját testükkel, testi szükségleteik kielégítésével. Ennek alapvető feltétele a testséma ismerete, a testfogalom alakulása.

A kisgyermekben bizonytalanságot, elveszettségi érzést kelthet, hogy nehezen igazodik el a számára ismeretlen környezetben, ismeretlen tárgyak között. Ezért fokozatosan figyelünk arra az első napokban, hogy ne egyedül menjenek a mosdóba, öltözőbe, mindig legyen velük felnőtt, vagy nagyobb gyerek. Nemcsak a közvetlen segítség miatt, hanem azért is, hogy az őt körülvevő térben biztonsággal mozogjon.

Ebből az érzelmi biztonságot nyújtó, tudatosan szervezett együttlétből alakul ki lassan az együttműködés, a mások felé fordulás képessége.

Ha a gyermek 4-5 éves korában másik intézményből kerül a mi óvodánkba, a beilleszkedés feltételeit számára is biztosítjuk. Ebben az esetben a már „rég” óvodásokat felkészítjük érzelmileg az újak fogadására.

Nagyon fontos a nevelési év kezdetén a régi gyermekek visszaszoktatása a csoportokba.

5. 2. 2. A csoport közösségi életének szervezése, hagyományok

Feladatunk a közvetlen testi – érzelmi kapcsolat megteremtésén, a példaadáson kívül a csoport közös életének megszervezése, a szokás és szabályrendszer gyermekekhez alkalmazkodó kialakítása. Ezek közül elsődleges a tevékenységi lehetőségeket időben és térben behatároló napirend kialakítása. A rugalmas, helyezethoz alkalmazkodó napirend feltétlenül tartalmaz állandó, mindig ismétlődő elemeket. Az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre megfelelő időt biztosítunk, hogy a gyerekek minden tevékenységüket befejezhessék, pontosan elvégezhessék.

Az értelmes fegyelem, a közös élet biztonsága és nyugalma nagymértékben függ a csoport életét szabályozó szokásrendszertől.

Ezek a szabályok egyértelműen a csoport életébe simulnak, nem akadályozzák, inkább gördülékennyé teszik. A csoport életének változásával, a gyerek fejlődésével a szokások is nagy változáson mennek át.

Az egyéni örömök mellett egyre inkább szerepet kapnak a közösen megélt örömök is. A közös tevékenység a gyermekek fejlődésének serkentője. Ezek egy része előzetes tervezetések, közös készülődés után teljesül. A holnap öröme távlatot jelent a gyermek számára. Az örömteli időhatárok fokozatosan kitágulnak, távlati célok, közelgő ünnepek formáját öltik.

Ünnepeinkre a gyerekekkel együtt készülünk, így alakulnak a csoportra jellemző hagyományok, és lehetőséget adnak a gyermekeknek átélni az örömszerzés örömet. Az óvodai élet szokásai, hagyományai, ünnepei érzelmi átélésre, gazdagon motivált tevékenységekre biztosítanak lehetőségeket. Célját akkor éri el igazán, ha biztosítjuk, hogy annak szervezésében a gyermekek is részt

vehetnek, koruknak megfelelő tevékenységgel, és ha az óvoda mindennapjaitól eltérő szokásrendszerben zajlik.

Óvodánk csoportjaiban a séták, kirándulások, amelyek a környék megnézésével kezdődnek, - a község intézményei, nevezetességei - majd tágabb környezetünk Gyöngyös, a Mátra megismerésével folytatódik, de még a jászberényi, *budapesti* állatkertbe is eljutunk 2 – 3 évente.

A hagyományok egy része a csoportokban kerül kialakításra, a névnapok, a születésnapok megünneplésének szokásrendszerét csoporton belül alakítjuk meghitté, emlékezetessé.

A Télapó ünnepély és a farsang megünneplésére is a csoporton belül kerül sor.

Az egész óvoda együtt ünnepli a karácsonyt és a gyermeknapot.

Ezeknek az eseményeknek érzelmi töltésük az elsődleges, de közben a tervezgetés, beszélgetések alkalmával szinte észrevétlenül gazdagítjuk ismeretüket.

5. 2. 3. Egyéni bánásmód a közösségben

Jelentős nevelő hatással bír, ha a csoportban egy-két „különböző” gyermek is kerül, akik jelentősen eltérnek társaiktól. A gyermekek toleranciát tanulnak: elfogadják társuk többiekétől eltérő tulajdonságait, beszédét, szokatlan kívánságait, különleges állapotát. Megtanulják az odafordulást, az állandó készenlétet, hátha a másinak szüksége van valamire. Megtanulják nem kihasználni a másik elesettségét, nem gúnyt űzni belőle, ugyanakkor nem is túlkényeztetni, vagyis értelmesen szeretni.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Az eddig kialakult szokások a gyerekek igényévé válnak, amelyeknek természetesen tesznek eleget. Önállóan teremtenek kapcsolatot.

Felszólítás nélkül kérnek, köszönnek, válaszolnak, udvariasan szólítanak meg gyerekeket, felnőtteket.

A közös tevékenységekben szívesen vesznek részt.

Elfogadják az adott tevékenységek által megkívánt magatartási formákat.

Megkezdett munkájukban kitartóak, befejezik azt.

Igazmondásra törekszenek.

Együttműködnek a közös cél érdekében, örülnek az elért sikereknek.

Érdeklődnek társaik és a felnőttek iránt.

Képesek érdekeiket a csoport érdekeinek alárendelni.

Észreveszik a környezet rendjét megbontó elemeket, korrigálni tudják az ilyen jellegű helyzeteket.

Rendelkeznak baráti kapcsolatokkal.

Elfogadják az alá, - fölé, - mellérendeltségi helyzeteket.

Elfogadják a „különbözőséget”.

Ragaszkodnak csoporttársaikhoz, a csoportban dolgozó felnőttekhez.

Türelmesen meghallgatják a társaikat, a felnőtteket.

A csoportba érkező felnőtteket udvariasan fogadják.

Betartják az udvariassági formákat, rendelkeznek azokkal.

Az idegen felnőtteket magázzák.

Szeretik, és koruknak megfelelően védik a természetet, megbecsülik és tiszteletben tartják az élővilágot, szívesen ápolják a növényzetet, gondoskodnak az állatokról.

5. 3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Cél: a gyermekekhez közelálló, kíváncsiságukra, tapasztalataikra, élményeikre, ismereteikre, érdeklődésükre épülő műveltségterületek közvetítése, sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, kognitív képességeik fejlesztése / észlelés, érzékelés, emlékezés, képzelet, figyelem, problémamegoldó gondolkodás, alakuló fogalmi gondolkodás/. Az anyanyelv fejlesztése, mely minden tevékenységi forma keretében megvalósítandó, további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Beszélő környezet biztosítása, melyben minden gyermek anyanyelvi nevelése, ennek fejlődése biztosított, az óvodai nevelés teljes vertikumában.

Feladataink a csoportban:

- érdeklődés, kíváncsiság felkeltése, megtartása a különböző tevékenységek iránt,
- ösztönző környezet, élethelyzetek, sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása,
- a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítése, rendszerezése,
- a kognitív képességek egyéni és életkori sajátosságainak megfelelő fejlesztése (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás, figyelem),
- aktív cselekedtetéssel, az érzelmi hatások felerősítésével eljuttatni a gyermeket a szimbolikus, egocentrikus gondolkodástól a szemléletes, tapasztalatokon alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig,
- érésen alapuló, sürgetéstől mentes fejlődés-fejlesztés támogatása, a gyermek differenciált bánásmód hatására jusson el saját képességei legmagasabb szintjére,

- a gyermek kommunikációs képességének alakítása, fejlesztése,
- a tehetséges és részképességek fejlődésében elmaradást mutató gyermekekkel egyénre szabott foglalkozás,
- a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezet kialakításával,
- a beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet, nyelvi készség fejlesztése.
- szókincs gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása,
- folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása,
- kommunikációs jelzések (verbális, nem verbális) felismerésének, használatának gyakorlása egyéni bánásmód, differenciálás alkalmazásával,
- a szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képesség fejlesztés megvalósítása,
- a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint a migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában,
- a helyes, példaértékű óvodapedagógusi, dajkai beszéd-, és viselkedésminta biztosítása, biztonságos nyelvi környezet nyújtása.
- az anyanyelvi nevelés komplex értelmezése,
- a gyermekek beszédkedvének felkeltése, fenntartása, a nyelvi fejlődés elősegítése az óvodai nevelés egészében,
- az anyanyelv jel-, és szabályrendszerének elsajátíttatása a játék, gondozás, a munka, a tanulás, a társas érintkezés során,
- a gyakori mondókázás, mesehallgatás, mesemondás, dramatizálás, éneklés, hagyományörző tevékenységek biztosítása,
- anyanyelvi játékok játszása, nyelvtörők, nyelvgyakorlatok gyakorlása, indirekt módon,
- a gyermekek aktív szókincsének gyarapítása,
- a gyermekek meghallgatása, kérdéseinek megválaszolása, nyelvi játékosságuk, kreativitásuk megőrzése, kialakítása,
- a beszédhibák javítása példa útján, és ne direkt módon történjen,
- az egyes gyermek nyelvi fejlődésének figyelembe vétele, aktuális fejlettségi állapotának felismerése,
- arra kell törekedni, hogy a kommunikáció kétirányú legyen (a gyermek befogadó, és adó is legyen). Az legyen a legfontosabb az óvónő számára, amit a gyermek mond,
- a beszéd észlelésének, megértésének, kivitelezésének tökéletesedését segítse elő,
- „jó” gyermekirodalom biztosítása, mely eligazítást nyújt a gyermeki érzelmekben,
- legyen a gyermekek környezetében elérhető helyen könyv, mely elősegíti a későbbi olvasó felnőtté válást, az igényt, hogy legyen könyv a környezetükben.

A fejlesztésnek a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára kell épülnie, tevékenységbe ágyazottnak kell lennie. A cselekvés során a gyermekben kellemes testi érzés, jóleső belső érzélem támad, és ami iránt érdeklődik, azt törekszik is megismerni, így indul el a megismerés folyamata. Érzékszervein keresztül szerez tapasztalatokat, érzelmi benyomásokat, mely cselekvésre készíteti őt. Ugyanígy cselekvésre készíteti őt a mozgás által szerzett tapasztalat is. Ezek az érzékszervi-mozgásos sémák indítják el a tanulási folyamatot, melyet befolyásol, felgyorsít a környezet érzelmi hatástöbblete. Ezáltal a gyermek értelmi képességei fejlődnek.

Az alapprogram kiemelt szerepet tulajdonít az anyanyelvi nevelésnek, amit a mi tapasztalataink alapján is indokoltnak látunk. Az utóbbi évtizedekben, években gyakran találkozunk azzal, hogy a gyermekek szűkebb (család) és tágabb (társadalmi környezet, óvoda) környezetében egyre kevesebb az olyan alkalom, tevékenység, ami beszédre, kommunikációra, az anyanyelv gyakorlására ad lehetőséget. A médiák szerepe (vizuális, auditív ingerek, hatások) már ebben az életkorban is előtérbe kerül, az élő beszéd, párbeszéd, mesemondás-hallgatás, mondókázás, éneklés rovására. Az anyanyelv nagyon fontos érték, mely közös hagyományokon, eredeten alapszik.

Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelés egészét, jelen van minden tevékenységi formában, nagyon fontos, hogy az óvónők, dadus nénik észrevegyék azokat a spontán helyzeteket is, melyekben a gyermekekkel beszélgethetnek, megválaszolhatják kérdéseiket, új ismereteket nyújthatnak. A gyermekek az anyanyelvet jellemzően utánzás alapján sajátítják el, ezért olyan „beszélő” környezetet biztosítunk, mely erre optimális lehetőséget ad, elsősorban a szabad játékban.

A gyermek az anyanyelv elsajátítása során egész személyiségében fejlődik.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- kialakul a szándékos figyelem, szereti a gondolkodást igénylő feladatokat,
- elemi ismeretekkel bír önmagáról és környezetéről,
- a fogalmi gondolkodás már kialakulóban van,
- képes gondolatait nyelvtanilag helyes mondatokban megfogalmazni, kifejezni,
- tisztán ejti a hangzókat,
- végig tudja hallgatni mások beszédét, és megérti azt,
- kialakul kudarctűrő képessége,
- tudásvágy van benne,
- képes döntéshelyzetekben a számára és a közösség számára megfelelő döntésre,
- a gyermekek szívesen beszélnek, kérdeznek,
- nyelvhasználatukban is megmutatkozik a kreativitás,
- érdeklődnek a könyvek iránt,

- helyesen ejtik az egyes hangzókat nyelvtanilag helyesen fejezik ki magukat,
- képesek a kétirányú kommunikációra (közlés, másokra figyelés),
- szókincsük koruknak megfelelő,
- képesek gondolataikat érthetően, tagoltan megfogalmazni.

5. 4. Játék

Cél: A 2,5-7 éves gyermek legfőbb tevékenységformájának maximális kihasználása a gyermekek fejlődésében. A gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségének kibontakoztatása, kompetenciáinak fejlesztése. Érzelmi, akaratilag tulajdonságainak alakítása. Szociális, társas viselkedésének, magatartásának formálása.

Feladataink a csoportban:

- nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése,
- a napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a szabad játék számára,
- a játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása,
- ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához,
- az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében,
- a gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása,
- szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátszás a gyermekkel,
- közös élmények biztosítása,
- közösségi élet szokásai és a közösségi magatartás kialakítása,
- sajátos törődést igénylő gyerekek nevelése.

A játék a 2,5-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átfogó legfőbb tevékenysége, a szocializáció színtere. Az elfoglaltságok gyerekszemmel csak akkor érdekesek, a nevelés szempontjából akkor értékesek, ha élményszinten egészet alkotnak. Csak akkor értelmesek, ha játékcéljuk van.

A gyermek fejlődése a játékban a legintenzívebb. A játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánoszható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játék folyamán az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és az igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az utánzás a tevékenységi vágy, az önállósulás, az értelmi, a motoros, a kommunikációs képességek, az érzelmi, akarat tulajdonságok, a szociális magatartás a játékban – a gyermek szabadon választott önkéntes tevékenységében – integráltan fejlődik. A játék a gyermek önmegvalósítása, érzelmeinek, vágyainak, lelkiállapotának önkifejezése, fejlettségének legjobb mutatója. A játék a valóság szubjektív tükröződése, a szimbólumképzés csodálatos világa, ezen keresztül érthetjük meg a gyermekeink érzelmi állapotát, viselkedését, információt kapunk teljes személyiségéről.

A játék tehát magába foglalja mindazokat a tevékenységeket, ismereteket, amelyek az óvodáskorú gyerekek számára kívánatosak. Elhanyagolásuk általános testi - lelki - szellemi leromláshoz vezet.

Nekünk az óvodában kiemelt feladatunk, hogy meg kell őrizni az óvodáskor legfontosabb tevékenységének a játékot, a szülőknél is ezt kell erősíteni, velük is ezt kell elfogadtatni.

Az ember életének egyes szakaszaiban jellegzetes tevékenységformákon keresztül fejezi ki és tanulja önmagát és a környező világot. Ebben a fő tevékenységformában rejtetten életkoronként és egyénenként változó arányban a másik kettő is benne foglaltatik. A kisgyermek játékában is működik a tanulás, gyakorlás, szabálykövetés, céltudatosság, a felszínen mégis minden a játék formájában jelenik meg.

Programunk alapelve, fő feladata, hogy sajátos szervezettsége által biztosítsa minden gyermek számára azt, hogy az érzelmi alapú élmények folyamatos töltekezésével, a gyermek egyéni vágyai és ötletei – a kötetlen, széles skálán mozgó szabad játék lehetőségeiben kibontakozhassanak. Annak a gyermeknek, akinek szabadon, kreatívan használhatja a rendelkezésére álló eszközöket, és aki szabadon módja van befejezni a maga választotta tevékenységeket, fejlődése jó irányban halad. Ha e mellett lehetősége nyílik a játszótársak megválasztására - együttműködésre vagy elutasításra -, a problémahelyzetek és konfliktusok önálló megoldására, a társakkal való egyezkedésre, szociális fejlődése is biztosított. Mindezen tevékenység közben számos kommunikációs helyzet alakul ki, tehát a beszédfejlődésben is nagy szerepe van. A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet tudatosan kell felhasználnunk a nevelés folyamatában céljaink eléréséhez.

Az óvodáskorú gyermek a játékban él és fejlődik. Minden fejlődés értéknövekedés, amely az ember megismerő és teljesítőképességének gyarapodását, kreativitásának és önkiterjesztési törekvéseinek kibontakozását foglalja magába.

A fejlődés belső tényezői közül legfontosabb a belső érés. Genetikailag programozott, biológiai jellegű folyamat, amelynek során a szervezetben megteremtődnek azok az alapfeltételek, amelyek az embert alkalmassá teszik a környezeti hatások feldolgozására. Érthető tehát, hogy a kisgyermek idegrendszere ilyen értelemben még nem kész. Hosszú évekre, emberi és tárgyi hatások sokaságára van szükség ahhoz, hogy kialakuljon benne a rugalmas alkalmazkodás képessége, felnőttek által elvárt és kívánatosnak tartott szabályos működés.

A tudomány jelenlegi állása szerint bizonyított, hogy az idegrendszer fejlődésének feltétele a játék. Ennek jelentősége az óvodai életünk mindennapjaiban meghatározóak, semmi mással nem helyettesíthető gyermeki tevékenység, fundamentális, mindent átható jelentőséggel bír.

A gyermek játéka létforma, fejlődésének alapja. Játékának megfigyelése közben képet kaphatunk ismereteiről, élményeiről, mozgásigényéről, beszédképességéről, szociális és értelmi fejlettségének egészéről. A gyermek játéka tehát személyiségének tükrözője, és mint leggyakoribb tevékenysége fejlesztésének legfőbb eszköze is lehet. A gyermek fejlesztésén általában az egész személyiség fejlődését értjük és így fogalmazzuk meg magunkban a konkrét fejlesztési célokat a részletekre vonatkozóan a játék során, a tanulási képességek kialakulása szempontjából. A fejlesztésnél azonban feltétlenül figyelembe kell vennünk a játék általános sajátosságát, mely szerint az a gyermek önként választott szabad tevékenysége. A gyermek szabadságának és a mi fejlesztő munkánknak együttesen kell érvényesülni a gyakorlatban. A játékot irányító, a fejlesztő munkánkat az is meghatározza, hogy a gyermek milyen fajta játékot játszik.

Barkácsolásnál, a szabályjátéknál szükség van az irányító, segítő munkánkra, részvételünkre. Itt fejlesztési feladatainkat is tudatosan megvalósíthatjuk differenciált eszközök adásával és a differenciált egyénre szabott segítségadással.

A szimbolikus szerepjátékban viszont már sokkal visszafogottabb a szerepünk. Nem irányítunk, nem javítunk, hanem segítjük a játékhoz szükséges feltételek megteremtését. Ha látjuk, hogy elakadnak, akkor eszközt kínálunk, vagy készítünk, javaslatot tehetünk az optimálisabb elhelyezkedéshez. Részt is vehetünk a játékban, ha a gyerekek kívánják, és ha egyszerű tagok, játszótársak tudunk maradni.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítást. Az óvodában nagyon fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. Csak a sokat és jól játszó kisgyermek tud majd jól és elmélyülten gondolkodni.

A fejlesztési feladatok csak a megfelelő feltételek biztosításával valósíthatjuk meg.

Nyugodt légkör

Az egész óvodai élet elengedhetetlen feltétele. Ennek érdekében nagyon fontos az együttélés alapvető szabályainak, szokásainak kialakítása már beszoktatástól kezdve. Az óvodába lépéstől a nyugodt játékhoz alakítjuk a légkört, ez az alapja későbbi munkánkban a játékban való fejlesztésnek. A megfelelő, nem túl sok szabály betartása nem jelent gondot a gyerekeknek, sőt inkább fokozza biztonságérzetét, segíti őt az eligazodásban.

Melegséget sugárzó légkörben a gyermek egyéni vágyait, ötleteit a kötetlen játéklehetőségekben szabadon megvalósíthatja, módja van megváltoztatni a játékhoz szükséges társat, eszközt egyaránt.

Idő

Mivel a játék a gyermek alapvető tevékenysége ezért természetes, hogy a napirendben erre kell a legtöbb időt biztosítanunk. Fontos, hogy kapkodás nélkül tevékenykedhessenek, elmélyülten játszhasanak, legyen idejük elképzeléseik megvalósítására. A nap folyamán a délelőtti és a délutáni játék egyenértékű. Minél többet játszik a gyermek, annál nagyobb lehetőségünk van fejlődésük elősegítésére.

A hely

A megfelelő hely biztosítása a csoportszobában és az udvaron egyaránt fontos, elegendő tér szükséges a nagyobb mozgást igénylő játékhoz is. A csoportszobákban biztosítunk két szőnyeget az építő-konstruáló játékhoz, az autózáshoz, a szerepjátékhoz, a kuckózáshoz. A kicsiknél több lehetőséget adunk az egyéni kis pihenő vagy „búvó helyek” létrehozásához. A csoport berendezésénél figyelembe vesszük a gyermekek életkorát, összetételét és az egyéni igényeket is, ez azonban nem lehet minőségben állandó és változatlan. Vannak állandó játszóhelyek, de van lehetőség a változtatásra is. A gyerekek játékuktól függően változtathatják a téri elrendezést. Ha szükséges össze lehet tolni az asztalokat, lekeríthetjük a gyermekeknek a játszóterületeiket. A gyerekek ezt látva megtanulják és maguk is képesek lesznek az adott hely átalakítására, ebben nem korlátozzuk őket, inkább segítjük.

Az udvaron nagyobb a hely a mozgásos játékhoz, de e mellett kinn is széleskörű tevékenységre biztosítunk lehetőséget, építőjátékokat, vizuális eszközöket viszünk ki.

Az eszköz

A tudatos óvodapedagógusi munkánk lényeges eleme a játékeszközök kiválasztása, biztosítása, ebben nagy a felelősségünk, hiszen az, hogy a gyermek mikor, mivel játszik, milyen eszközökkel találkozik, az lényegesen befolyásolja fejlődését. A fejlesztési feladatok megvalósulását nagymértékben befolyásoljuk az eszközök kiválasztásával. A gyermek általános és egyéni fejlettségén túl fontos

tudnunk a különböző játékok fejlesztő hatását is. Csoportszobáinkban rendelkezésre állnak a hagyományos óvodai csoportokra jellemző játékeszközök: építőjátékok, babák, ruhák, kellékek a szerepjátékokhoz, programunk során ezeket kiegészítjük fejlesztő játékokkal.

A fejlesztéshez kapcsolódó eszközök

Játékeszközök a mozgásfejlesztés szolgálatában:

Az egészséges óvodás gyermek szeret mozogni, ezért fontos, hogy a játék alatt is biztosítsuk számukra a mozgáshoz szükséges eszközöket. A csoportszobákba váltakozva viszünk be különféle tornaszereket. A tornaszobai mozgásfejlesztő eszközöket a kötött mozgásos tevékenységek mellett a nap bármely szakában használjuk.

A szem-kéz koordináció fejlesztéséhez építő, összerakó, konstruáló játékok, kirakók, gyöngyök, barkácsoló és ábrázoló eszközök, papírok a hajtogatáshoz, vágáshoz, olló áll a gyerekek rendelkezésére.

A finommotorika fejlesztéséhez ezen kívül rendelkezésre áll még a gyurma is.

A mozgásfejlesztés megvalósításához az eszközök biztosítása nagyon fontos, de nem elég, sok –mozgásos- játék tanításával, a régi népi játékok felelevenítésével is elősegítjük a mozgásfejlődést.

A szociális játékok eszközei:

A nagyméretű tükörnek nagy jelentősége van a gyermek testsémájának, énképének kialakításában. A mai gyerekek sem otthon, sem máshol nem találkoznak olyan tükörrel amelyben tetőtől talpig látják magukat és maguk mellett társaikat, vagy a felnőttet. Ezért minden csoportszobában ilyen méretű tükröt biztosítunk, ennek segítségével a gyermek megismeri külsejét, összehasonlíthatja másokkal, megfigyeli mozgását, mimikáját. A tükör előtt eleinte csak nézegetik magukat, bohóckodnak, grimaszokat vágnak, később játékaikhoz is felhasználják. Észreveszik, hogy a tükör más térérzetet nyújt.

A szerepjátékokban saját korábbi élményeiket, tapasztalataikat építik be. A szerepjátékokhoz babákat, állatokat, ruhákat, edényeket, kiegészítőket, kalapokat és még sokféle eszközöket biztosítunk, barkácsolunk.

Értelmi képességeik fejlesztését szolgáló eszközök:

Programunk alapja az egyéni képességfejlesztés, ehhez biztosítjuk a szükséges játékeszközöket, amik a Komplex Prevenciós Program játékaiban található válogatunk, főként a tartós és több korosztály részére jól használható Ravensburger játékcsaládból: dominók, társasjátékok, kártyák, logikai játékok, összerakók.

5. 4. 1 Játékfajták

Gyakorlójáték

A gyakorlójáték során a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker ismételésre készíti a gyermeket és ezek az újraismétlések nagy örömet jelentenek számára. A gyakorlójáték lehet:

- mozgásos,
- manipulációs,
- verbális.

Mozgásos gyakorlójáték amikor a gyermek a játékos mozgást ugyanabban a formában ismételteti. Leggyakrabban a nagymozgások fejlődése lehetséges, különösen a 2,5-4 éves korosztálynál, mivel ez a játékfajta és a nagymozgások fejlődése ebben a korban domináns. Testséma fejlesztésre, testrészek megismerésére, adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása is alkalmas.

Manipulációs gyakorlójáték az a tevékenység, amikor a gyermekek építőelemeket rakosgatnak egymásra, egymás mellé, autót húzogatnak, firkálnak, gyurkálnak. Ismerkednek az őket körülvevő világgal, anyagokkal. Matematikai ismereteket szereznek. Ezen tevékenységek nagy jelentőségűek a szem-kéz koordináció fejlődésében, a finommozgást is fejlesztik.

Verbális gyakorlójáték, amikor egy-egy szótagot, szót vagy dallamot ritmikusan ismételtetnek. Fejleszti a ritmusérzéklet és nagy jelentősége van a beszédgátlások megelőzésében.

A gyakorlójátéknak is megvan a szerepe a gyermek fejlődésében, főleg a 2,5-4 évesekre jellemző játékfajták ezek. A mi feladatunk, az egyéni fejlesztésben, hogy az egyes gyerekek ne rekedjenek meg a gyakorlójáték szintjén, fejlesszük őket tovább.

Építő – konstruáló játék

A gyerekek a különböző játékszerekből összeraknak, létrehozhatnak valamit. Eleinte spontán építenek, később az átgondolt, elrendezett, meghatározott céllal végzett építés dominál. Az eszközök kiválasztásánál figyelembe vesszük a csoport átlagos fejlettségét, összetételét, érdeklődését, de az egyéni képességeket is. A jól kiválasztott és megfelelő minőségű eszközök biztosításával tudjuk játék közben tudatosan fejleszteni a gyermekek képességeit.

Építőjáték a szabadban a homokozás, télen a hóból építés is.

Építés közben rengeteg matematikai ismeretet szerez a gyermek: szimmetrikus alakzatok építése, kirakása, azonos szélességű, hosszúságú, magasságú építőelemek keresésével a téri kiterjedéseket is megismertetjük.

Az építés, konstruálás, elősegíti a szem-kéz koordináció fejlődését, a finommotorika fejlődését. Az összerakás-szétválasztás, az egy-egy elem kirakása közben a rész-egész viszonyát ismeri meg.

Percepció fejlesztése: térészlelés a megtervezéstől a megvalósulásig.

Verbális fejlesztés: téri helyzetek, színek, anyagok fogalmának megismerése, megnevezése szóbeli kifejezések útján, annak spontán alkalmazása.

Szimbolikus szerepjáték

A gyermekekben kialakuló belső reprezentációkat, a részfunkciókban elsajátított konkrét mozgásos, képi és szimbolikus elemek egyedi kombinációit jelenítik meg. Ez a játék tükrözi a gyermek egész eddigi életét, személyiségét, tehát nagyon sok egyedi vonás van benne.

A szerepjátékban nagyon sok lehetőség van a gyermek egész személyiségfejlesztésére, elsősorban a szociális területeken. A gyermek szociális tanulással a felnőtt mintáról sajátítja el, tanulja meg az erkölcsi értékeket, a társadalmi együttélés szabályait. Gyakorolja a társakkal való együttműködést, átéli az alá-fölérendeltségi viszonyokat, újra alkotva kreatívan egy-egy átélt eseményt. Fejlődik képzelete kitalált történetek eljátszásával, szervezőkészsége a játék megszervezésével, empátiája a társak érzelmeinek felfogásával, elgondolásaik megvalósításával. Mindez fejleszti az alkalmazkodóképességet és a kommunikációs képességet is. A játék közben közösen felállított szabályok fejlesztik az önuralmat, szabálytudatot, erkölcsi érzéket. Szerepjáték közben gyakorolják a gyermekek szerzett ismereteiket, újakat is tanulnak egymástól.

A verbális fejlesztésre is sok lehetőség van, hiszen a gyermekek játék közben beszélnek. Már nem csak a játék egyszerű kísérete a beszéd, hanem a társak informálását és megértését is szolgálja. A szerepjátékban a fejlesztési lehetőségek – mozgás, szem-kéz, finommotorika – széles skálája jelen van, de ez mindig attól függ, hogy a gyermekek milyen témájú, tartalmú játékot játszanak. Nagyon fontos, hogy sok eszközt biztosítsunk mindehhez, amiből a gyermekek kedvükre válogathatnak, gyűjtögetünk, barkácsolunk is hozzá.

Az sem baj, ha nincs minden ötletünkhöz eszközünk, hiszen a gyermekek fantáziájukkal és a szerep kedvéért bármit fel tudnak használni játékukhoz.

Szabályjáték

Ennél a játékfajtánál a legfontosabb a szabályokhoz való igazodás igénye. Lehetnek mozgásos szabályjátékok: testnevelési játékok, dalos népi játékok. Fontos, hogy sok ilyen játékkal ismertessük meg a gyermekeket, hogy bármikor maguk is eljátszhassák kedvenc játékaikat.

Szabályjáték közben a gyermekek érzelmeket tanulnak, indulataikat fékezik, tanulják a sikert, a kudarctűrést. Helyes magatartásformákat sajátítanak el: türelem, kitartás, akaraterő, mértéktartás, szerénység, fejlődik közösségi érzésük, felelősségtudatuk, feladattudatuk.

Minél nagyobb, szélesebb a gyermekek játékismerete, annál nagyobb lehetőség van a széleskörű mozgás fejlesztésére.

Értelemfejlesztő szabályjátékok: társasjátékok, dominók, kártyajátékok, logikai játékok. Ez a fajta játék egyfajta szociális és értelmi érettséget feltételez és ezek fejlesztését is szolgálja. A szabályok betartása fejleszti önuralmukat, türelmüket, toleranciájukat, kudarc- és sikertűrő képességüket.

Általában fejlődik logikus gondolkodásuk és sok matematikai ismeretre tesznek szert. Ezeknél a játékoknál mivel már ezek az 5-6-7 éves korosztály játécai, leginkább az észlelés fejlesztése és a verbális fejlesztés is lehetséges.

Barkácsolás

Mindig a játék igényéből indul ki és kötetlen. Az elkészített eszközökkel játszhatnak. Eleinte a mi segítségünkkel a gyermekek között barkácsolva keltjük fel az érdeklődésüket, az előttük elkészített kiegészítő eszközökkel, játékok javításával, és mindezt magyarázattal kísérik. Később már a gyerekek is segítenek a barkácsolásban. Cél segítsük, hogy a barkácsolás a szerepjáték és a bábozás természetes eszköze legyen.

A barkácsolás nagyon változatos tevékenységeket biztosít a gyermekek számára. E változatos tevékenység közben rengeteg ismeretet és tapasztalatot szereznek az anyagok tulajdonságairól, megmunkálhatóságukról. Matematikai ismereteik is gyarapodhatnak, hiszen relációkat ismernek meg. Barkácsolás közben nagyon sok technikát és munkaformát ismer meg a gyermek. Munka közben átéli az alkotás örömét, fejlődik kreativitása. Alakul társas kapcsolata is, hiszen munka közben segíthetnek egymásnak, elkérhetik egymástól a különböző szerszámokat, gyakorolják a társas együttlét, a viselkedés szabályait is.

Bábozás

A gyermek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze. A csoportban bábozunk mi is, és a gyerekeknek is rendelkezésükre állnak a megfelelő méretű bábok: ujjbáb, fakanálbáb, síkbáb.

Már az óvodába lépés pillanatában megismertetjük a bábbal a gyermekeket. Ez elősegíti az óvodába való beilleszkedést és a különböző szociális problémák megoldását is egy-egy gyermeknél. A bábozásnak nagy szerepe van a személyiség fejlődésében, a bábok mögé bújva igazán lehetőség van az önmegvalósításra. A közös bábozás hat a társas kapcsolatok alakulására. Játék közben élmények, tapasztalatok elevenednek fel, így fejlődik emlékezetük, a kitalált történetekkel pedig fantáziájuk. A báb mögé bújva bátrabban megszólalnak a gátlásosabb gyerekek is. Bábozásnál a verbális fejlesztés mellett jelentős a bábok mozgatása során a mozgásfejlesztés is.

Dramatizálás

Szorosan összefügg a bábozással, a gyermek saját vagy irodalmi élményeit játssza el kötetlen módon. Ehhez a kellékeket, jelmezeket közösen készítjük el.

Kihasználjuk a Meseládikóban található eszközökben rejlő lehetőségeket a bábozásnál és a dramatizálásnál is.

A dramatizálás a mozgáson, látványon, beszéden alapszik. A felelevenített élmények kapcsán fejlődik emlékezetük, kreativitásuk. Dramatizálás közben fejlődik szervezőkészségük, alkalmazkodó készségük, önértékelésük, önismeretük. Lényeges a mozgás, a testséma, a percepció és a verbális fejlesztés a dramatizálás során.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Szükségleteinek és életkorának megfelelő játékokat válasszanak.

Kapcsolódjanak be a közös játékokba.

Legyenek önálló, kezdeményező megnyilvánulásaik.

Alakuljanak ki pozitív érzelmeik társaik iránt.

Legyenek kezdeményező magatartásúak.

Vegyenek részt aktívan az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban.

Legyenek képesek szabályjátékok megtanulására.

Tartsák be és kövessék a megtanult szabályokat.

Legyenek önálló ötleteik, javaslataik.

Válasszanak helyesen az adott tevékenységhez anyagot és eszközt.

Legyenek képesek saját élményeik eljátszására.

Fogadják el társaik javaslatait, ötleteit.

Legyenek képesek a csoportban való játékra.

Egymás elképzeléseit tartsák tiszteletben, azokat is fogadják el.

Örömmel, önfeledten játszanak.

Képesek legyenek élményeik eljátszására.

Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekedjenek.

5. 5. Mozgás

Cél: A természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése, a mozgás megszerettetése, a mozgásszint fejlesztése, a testi képességek az értelmi struktúrák és a szociális képességek, a társra való odafigyelés fejlesztése.

Feladataink a csoportban:

- a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése,
- a rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítása,
- a mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészségek alakítása,
- a mozgáson keresztül a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése,
- a szabad játék keretében végzett mozgásos tevékenységek szervezése,

- a gyermek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulása.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltó- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordinációs intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező hatása egymásra.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A mozgás az óvodáskorú gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, lételeme. Biztosítjuk az ehhez szükséges feltételeket, odafigyelünk arra, hogy a gyerekek naponta elegendő időt töltsenek a szabad levegőn mozogva.

A tornának, játékos mozgásnak az óvodai nevelés minden napján az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

Programunkban alapvető szerepe van a mozgásfejlődés folyamatos nyomon követésének. A mozgás az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be a 2,5-7 éves gyermek fejlődésében. Ebben az életkorban a gyermekek leginkább a mozgás, a tevékenység által szereznek információt környezetükről. A mozgásfejlesztést tágran értelmezzük, az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és szociális képességek alakulását is. Programunk fő feladatait, a nagymozgások, szem-kéz, szem-láb koordináció, egyensúlyérzék, finommotorika fejlesztését természetes módon építjük be a gyermekek tevékenységébe.

A kiemelt mozgásfejlesztés két területen valósul meg: a szabad játékban, a gyermekek spontán, természetes mozgása közben és a kötelező testnevelési foglalkozásokon.

Mozgásfejlesztés a szabad játékban

Az egészséges életmódra nevelés, a mozgás és a játék részben leírtakat is figyelembe vesszük. Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szeretnek ugrándozni, futkározni, csúszni-mászni, manipulálni vagyis mozogni. Az őket körülvevő felnőttek szemléletétől és a megfelelő feltételek megteremtésétől függ, hogy megmarad-e természetes mozgáskedvük. Fontos feladatunk, hogy

megőrizzük, ha szükséges felkeltsük ezt a mozgáskedvet és tudatosan építsünk rá. A gyermekek napirendjét úgy alakítjuk ki, hogy egész nap biztosítjuk számukra a megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységekre a csoportszobában és az udvaron is.

Az eszközök és tevékenységek kiválasztásánál a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez igazodunk. A csoportszobában a mozgásra inspiráló eszközök az egész nap folyamán használhatók. Szabadon mozogni természetesen az udvaron lehet a legjobban. Kinn sokféle mozgást gyakorolhatnak a többfunkciós mászókákon. A feltételek biztosítása mellett fontos, hogy megtanítsuk a gyermekeket a sporteszközök használatára. Sok mozgásos játékot, köztük régi népi játékokat is tanítunk a gyerekeknek, pl: labdajátékok, ugrókötelezés, ugróiskola, adj király katonát, stb. Bekapcsolódunk a gyermekek által kezdeményezett játékokba és ötleteinkkel továbbfejlesztjük azokat. A szabadon választott tevékenységek közben célunk az, hogy minden egyes gyermeknek biztosítsuk azt a mozgáslehetőséget, amit a szervezete és idegrendszere igényel.

A tornaszoba a foglalkozások idejét kivéve, egész nap a gyerekek rendelkezésére áll a szabad mozgásra teljes eszköztárával.

A szabad játéktevékenységben minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet. A gyermekek mozgásigénye különböző. Nagyon fontos, hogy a nagyobb, aktívabb mozgást és a nyugodt tevékenységet kedvelő gyermeket megtanítsuk egymáshoz alkalmazkodni, tartsák tiszteletben egymást. Ehhez elengedhetetlen bizonyos szabályok megtanítása, betartása. A megfelelő, nem túl sok szabályozásra a gyermekeknek is szükségük van. Ezek alapján, ehhez igazodva mérik be a kompetencia határait. Meggyőződésünk, hogy a kellemes légkörben, jól szervezett mozgásos tevékenységekben a gyermekek örömmel részt vesznek. A sikeres jó hangulatú tevékenység a gyermekek számára pozitív élményt nyújt, ez újabb cselekvésre készíteti őket. Így a mozgás természetesen beépül a gyermek spontán tevékenységeibe, szokássá, igénnyé válik.

A rendszeres mozgás során fejlődnek pszichikai, testi, értelmi és szociális képességei, ezek eredményeként egészségesebb lesz.

Mozgásfejlesztés a testnevelés foglalkozásokon

A kötelező foglalkozások anyaga:

- járások, futások, természetes járás irányváltásokkal, speciális járások, állatjárással utánzása, ritmusra járások, futás egyenes vonalban és irányváltásokkal, lassítás-gyorsítás, akadályok leküzdése, versenyfutás,
- gimnasztika, szabadgyakorlatok, kartartások, nyakizom gyakorlatok, kar-láb-törzs mozgások, testhelyzetek, ellenoldaliságban ritmuskeresztezett mozgások kialakítása a mozgáskoordináció kialakulása érdekében,

- rendgyakorlatok, egyenes testtartás, vonal és köralakítás, fordulatok meghatározott irányokba,
- koncentrációs mozgásgyakorlatok, kéziszer gyakorlatok,
- játékok, szerep-utánzó-futójátékok, szabályjátékok, küzdőjátékok,
- szökdelések, ugrások, helyben és haladva, páros lábon, váltott lábon, akadályokon át, fel, le, át,
- dobások, labdával végzett gyakorlatok, labdafogások, labdagurítások, labdavezetések, labda fel- és ledobások / alsó és felső /, labdahajítások,
- támasz- függés- és egyensúlygyakorlatok, talajon csúszás, mászás, kúszás, egyensúlyozás padon, zsámolyon, bordásfalon, vízszintes és függőleges irányban gurulások, egyensúlyozás emelt padon,
- foglalkozások a szabadban, téli játékok, hógolyózás, szánkózás, atlétikai vonatkozású gyakorlatok.

A 2,5-4 éveseknél feladatunk, hogy megszerettessük velük a tornát. El kell érniük, hogy minden gyerek elfogadja a testnevelési foglalkozásokon a kötelező részvételt.

Az 5-6-7 éveseknél a terhelés fokozatos növelésére és a gyakorlatok pontos, fegyelmezett, kitartó végeztetésére törekszünk. A gyermekek minden korcsoportban tornaruhában tornásznak.

A foglalkozásokon a játékot, a játékoságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a testnevelésben. A játék egy foglalkozáson belül sokszor megjelenik, a feladattól függően hol mint eszköz, hol mint cél.

A testnevelési foglalkozásokon alkalmat teremtünk speciális gyakorlatok beiktatásával a testalkati deformitások megelőzésére. A láb- és tartásjavító torna gyakorlatait alkalmazzuk az erre képesítéssel rendelkező óvónő segítségével. Az egyes foglalkozások megtervezésénél mindig figyelembe vesszük a csoport általános fejlettségét, a fejlődés ütemét.

Fontos, hogy a mozgásos anyaghoz természetesen igazodjanak a prevenciós program fejlesztési feladatai. Ehhez átgondolt, tudatos tervezésre van szükség. A foglalkozások bevezetésénél mindig lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásokat. A különböző nehézségű differenciált feladatok adásával segítjük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatokat. A feladat ne legyen se túl könnyű, se túl nehéz, mert a könnyű nem készítet erőfeszítésre, a nehéz viszont kudarc élményt okozhat.

A testnevelési foglalkozásokon mindig használunk kézi szereket. Ezek jól szolgálják a fejlesztési célkitűzéseket és változatosabbá, érdekesebbé teszik a foglalkozásokat a gyermekek számára. A kézi szerek közül legfontosabb a labda, amit nagyon szeretnek a gyerekek és sok játékos és nagyon hatékony mozgás végezhető vele, a többféle méret is erre szolgál.

A foglalkozások szervezésénél az is fontos, hogy a gyermekek a legkevesebb várakozási idővel, folyamatosan mozogjanak. Amíg lehetőség van rá a szabadban tornásszunk.

A foglalkozások megtervezésénél fontos, hogy a fejlesztő feladatok természetesen illeszkedjenek a testnevelés anyagához. A gyerekekkel sok mindent meg lehet tanítani, de fejlődésüket csak akkor segítjük, ha a megfelelő időben a megfelelő tevékenységet végeztetjük velük.

A 2,5-4 évesek testnevelési anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza. Ezért ennél a korosztálynál a nagymozgások fejlesztése kiemelt feladatunk. Az egészséges személyiség fejlődéséhez hozzátartozik, hogy a gyermeknek önmagáról egyre pontosabb információi legyenek. A testnevelési foglalkozásokon a legtermészetesebb módon ismerkedhet testrészeivel és azok funkcióival.

4-5 éves korban a mozgásfejlesztésben már nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése. Ennek érdekében sok olyan gyakorlatot tervezünk, ahol különböző irányokban végeznek mozgásokat. Mozdásfejlesztésnél az egyensúlyérzék fejlesztő és a szem-kéz, szem-láb koordinációit fejlesztő gyakorlatok kerülnek előtérbe.

Testséma fejlesztésből kiemelt az oldaliság tanítása. A csukló megjelölése a kezességtől független. A pontos eligazodás miatt fontos, hogy mindig ugyanarra az oldalra kerüljön a szalag.

Az 5-6-7 éveseknél már az észlelés fejlesztése a legcéltzottabb. Ebben az életkorban az alaklítás, formaállandóság fejlesztésére tervezünk sok gyakorlatot. Ezek közül egyes feladatokat csukott szemmel is végeztetünk.

Új feladatként jelentkezik a finommotorika fejlesztése, ami az írás megtanulásának elengedhetetlen feltétele. Testnevelési foglalkozásokon ezt természetes módon a szerek különböző fogásmódjával lehet fejleszteni. Jól használhatjuk erre a célra a különböző méretű labdákat, botot, szalagot.

Fejlesztjük a keresztcsatornákat is. A bemutatott gyakorlatokat látják, hallják a tevékenység megnevezését és elvégzik a látott, hallott feladatokat.

Mozgásfejlesztés a mindennapi testnevelésben

Az óvodai nevelés szerves része a mindennapi frissítő torna. Ezt minden korcsoportban naponta legalább egyszer, 10-20 perces időtartammal szervezzük meg. E tevékenység napirendbe illesztését mindenki maga dönti el. Legideálisabb a délelőtti játék utáni időszak mielőtt a gyerekek kimennek levegőzni. Ha lehet ezt is a szabadban, jó levegőn tartjuk.

A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják, kiegészülve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal.

Ha rendszeresen és megfelelően szervezzük ezt a tevékenységet, akkor a gyerekek szívesen és örömmel vesznek részt benne. Igénnyé, majd szokásukká válik a mindennapos mozgás.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A mozgásfejlődés útját figyelembe véve elsajátítják a természetes mozgások elemeit. / kúszás, mászás, ülés, állás, járás, futás, /

Különbséget tesznek a harmonikus, összerendezett járás, futás tevékenységeiben. Ismerik a vezényszavakat, tudnak a hallottak szerint cselekedni.

Betartják és követik az adott szabályokat.

Mozgás közben tudnak irányt változtatni jobbra, balra, hátra fordulatot tenni az irányok megnevezésével.

Képesek sor- és köralkotásokra.

Egyensúlyoznak két lábon valamint különböző szereken, emelt magasságban / 10-30 cm / két lábon.

Páros és egy lábon szökdelnek.

Átugranak kisebb akadályokat.

Tudnak labdát dobni, megfogni, gurítani, célózni vele.

A mozgásokban kitartóak.

5. 6. Verselés, mesélés

Cél: A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondat szerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása, a korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.

Feladataink a csoportban:

- az anyanyelv megismertetése, a gyermekek beszédszínvonalának emelése,
- a gyermekek szókincsének folyamatos bővítése,
- a beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése,
- elősegítjük, hogy gyermekeink szívesen, bátran megnyilatkozzanak,
- a meseanyag megfelelő kiválasztásával élménynyújtás,
- a mindennapos nyugodt mesélés légkörének, „varázsának” megteremtése a csoport napirendjében,
- mesélés során a gyermeki szorongás feloldása, az érzelmi biztonság megadása, a gyermek belső képi világának kialakítása,
- a verselés megszerettetése,
- játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek mondogatása,
- a könyv iránti vonzódás kibontakoztatása és a könyvvel való helyes bánásmód elsajátíttatása.

Anyanyelv

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk és a gyermeket nyelvi fejlesztésben, részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Fontos, hogy a mi beszédünk legyen érthető, egyszerű és világos. Mindig adjunk választ a gyermekek kérdéseire. Biztatjuk, dicsérjük a bátoralanabb gyermekeket, serkentve őket a beszédre. A kisgyermeket nem kell és nem szabad beszélni tanítani. Óvodáskorban ugyanis szenvedélyes beszélők. A beszélő magatartást kell fejlesztenünk, a beszélőkedvüket kell kialakítanunk, beszédhelyzeteket kell teremtenünk.

A beszélőkedv, a beszédhelyzet, a beszédlehetőség, a családi környezet-élmények, ingergazdagság, valamint az óvodai felnőtt modell és a gyermektársak együttesen hatnak a gyermek beszédfejlődésére.

A beszédtechnikai hibákat, azok javítását célszerű mind a spontánbeszédnél, mind a vers- és mesemondásnál mintaadással elvégeznünk. A dadogás, pöszeség korrekciója logopédus szakértelmét igényli, ezeket a hibákat nekünk javítani tilos!

A beszédtechnikai problémák felismerése és azok módszeres korrigálása hosszadalmas és nagy tapintatot igénylő feladat.

Mivel a beszéd igen szorosan kapcsolódik a kommunikációhoz, így tágabb értelemben a szocializációhoz, a gondolkodáshoz, valamint az önkifejezés fontos eszköze, ezért az anyanyelvi nevelésnél a szókincs bővítése, a sajátos nyelvi formák elsajátítása és 6-7 éves korra az önálló történet elmondása fontos alapkövei az iskolára való felkészülésnek.

Ösztönözzük a gyermekeket arra, hogy alkossanak saját mesét, a többször hallott, kedvenc mesét bábozzák, dramatizálják el, az ehhez szükséges eszközöket biztosítjuk számukra, vagy közösen készítjük.

A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének egyik legfőbb segítője. A gyermek saját mese és versalkotása, annak mozgással vagy ábrázolással való kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Verselés, mesélés

Az óvodáskorú gyermek életkorának megfelelő irodalmi műfajok: a mese és a vers. A mesélés és verselés élmény a kisgyermek számára. Irodalmi nevelésről csak akkor beszélhetünk, ha a gyermek szereti a mesét és a verset, örömet okoz neki, ha kéri, ha várja az újabb és újabb élményt. Kezdetben a

gyermek befogadó, s mi vagyunk az előadók. Az irodalmi nevelés akkor éri el fejlesztő hatását, ha a gyermekből, mint befogadóból maga is előadóvá válik.

A mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A gyermekkor két tündérvilága van: a cselekvés síkján a játék, szellemi síkon a mese. A mesét hallgató gyermek arcán mindenről megfélemező áhítat, odaadás ül, ha tiszta szívből mesélünk. A 2,5-7 éves kor a szavakkal való játéknak, a szavak muzsikájában való játéknak a kora.

A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

Mesehallgatáskor a gyermek egyértelműen befogadó, odahallgató, mivel sokkal mélyebbre hatol a nyelv birtoklásának, használatának lényegébe, mint amikor ő maga beszél. Ilyenkor a belső képsor csakis a szó segítségével elevenedik meg, a felnőtt képzeletet és érzelmeket megmozdító beszéde nyomán.

A mese: a valóság és a vágyak közötti szivárványhíd, amelyet az élőbeszéd fordulataiból építünk fel. Ezen könnyen közlekedik a gyermeki gondolkodás és képzelet. Örömforrás és társas élmény, amely a játékhoz hasonlóan nagy belső energiákat mozgósít. Az egyetlen szóbeli közlésforma, amelynek segítségével, a gyerekekkel szót válthatunk arról, ami a legjobban foglalkoztatja saját személyét és a világ egészét illetően.

A gyermekeknek a magunk kitalálta, nyúlfarknyi „kicsi mesétől” a mondóka- és állatmeséken, irodalmi meséken kívül sokféle szerkezetű és formájú mesét mondunk, az „igazi” mégis a csodás elemekkel, átváltozásokkal, varázslatokkal átszőtt tündérmese. Tanulságai – a próbák, veszélyek, titkok, az emberi kapcsolatok, küzdelmek, a jó és a gonosz megléte – a gyermeki és mesei megfelelések következtében mindez kimondatlanul is mélyre hatol és beépül a kicsik erkölcsi érzelmeibe és szabálytudatába.

Mindez az édes anyanyelven szól egy ismert és kedvelt felnőtt tolmácsolásában. A mese az anyanyelv zenéje, észjárása a játékkal együtt a kicsinyek „tanuló iskolája”. A mese nevelő hatása a ráismerés, az előrelátás, a képalkotás és a belső képzetáramlás begyakorlása. A felnőtt beszédéből figyelhetik meg a gyerekek, hogyan kell elképzelt vagy megélt eseményeket tagolni, szavakra átfordítani, másoknak elmondani, kölcsönösen egymásra figyelni. Ez a későbbi tanulási folyamatok megalapozása. A fejből mondott népmese az a műfaj, amit az ősmesélő és a továbbadó is mindig komolyan vett, s mellyel azt az érzést tudta kelteni a hallgatóiban, hogy amíg mondja maga is, hiszi. Így van ezzel a mai jó mesemondó is. Ezért az igazi mese az óvodában is

csak fejből mondható. E mellett néhány nagy író sikeres meséjének alkalomszerű felolvasása is jótékony hatással lehet a kisgyermek nevelésére. /Móra Ferenc gyöngéd szeretete, Móricz Zsigmond és Mikszáth Kálmán humora, Gárdonyi Géza kedves naivsága kiváló szellemi táplálék/. Az óvodában a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi- népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi-, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentálhigiénéjének elmaradhatatlan része.

Fejből mondott mesét a hét minden napján hallanak tőlünk a gyerekek, ennek idejét a napirendben rögzítjük, és megteremtjük hozzá a megfelelő hangulatot és helyet a csoportban. Szöveghűen, szemléltető eszköz nélkül mesélünk, hogy a televízióhoz, videóhoz szokott, képet passzívan befogadó gyerekek képesek legyenek a belső képalakításra.

Minden csoportban meg kell teremtenünk a mesevárás hangulatát. A hangulati egység fokozottabban biztosítja a gyermekek számára az esztétikai élményt.

A kötetlen mesélés játékidőben történik, a gyermeknek ismernie kell a mese alatti szabályokat, szokásrendszert (nem lehet hangoskodni, zörögve játszani).

Fontos az elhelyezkedés is a mesehallgatáskor. Kapcsolatunk akkor teljes, ha végig szemben ülünk egymással, tartjuk a gyermekekkel a szemkontaktust.

Így biztosítjuk a gyermekeknek a pontosabb megértést, láthatóvá tesszük a mese, a vers érzelmi feltöltődésének mimikai megjelenését az arcukon. Számunkra, pedig a gyermek arcán tükröződő érzelem a jelzés a mese, vers hatásáról. A meséhez tilos feladatokat kapcsolni, visszakérdezni, hatásáról faggatni a gyermeket!

A verset a hangzás és a hangulat felől fogják meg a gyerekek. Mondóka, dramatikus szöveges gyermekjáték minden nap előkerül. A népköltészet verses anyaga eleve mozgásos játék is. Párban, kisebb csoportokban, közösen a játékköröm kedvéért számtalan önkéntes ismétléssel ragad rá a gyerekekre. A nagy magyar költők versei, strófái egy-egy alkalmas helyzetben, kifejezik a felnőtt kedélyállapotát, fokozzák a játék illúzióját. Szinte minden játékra indító képzetkörhöz találunk a hangulatot felfokozó, ötleteket adó költői alkotást.

A vers játék a nyelvvel, az érdekesen szépen hangzó beszéddel. Mondani kell, és nem tanítani!

A mese, vers kezdeményezésének anyaga változatos legyen, gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja, állat, tündér, tréfás mesék, műmesék, folytatásos mesék, verses mesék a csoport életkorának megfelelően.

Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A mindennapi mesék hatására nő a gyermekek bábozó, dramatizáló kedve, melyet fokoz a mi bábjátékunk is. Ez azért jó, mert a szorongásos, visszahúzódó gyerekek is megfedkeznek gátlásaikról, felszabadultan merülnek el a bábozásban. Elősegítjük, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások, erre legyünk tekintettel. Kedvelt tevékenysége az óvodásainknak a bábozás és a dramatizálás is. Irodalmi élményeik feldolgozását segítsük elő eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Örömmel várják a mesélést.

Képesek meséket, történeteket alkotni.

Szívesen mondanak spontán módon is mondókákat, verseket, meséket, hozzájuk tartozó játékok szövegeit, mozgásait.

Ismert irodalmi szövegeket adott ünnepi alkalomhoz kapcsolnak.

Tudják a megismert szavak jelentését, megfelelően használják azokat.

A nyelvhelyességi szabályoknak megfelelően fűzik mondataikat.

Szóban kiegészítik az ismert meserészleteket.

Képesek a hallottak képi megjelenítésére.

Megjegyzik a mese legfontosabb elemeit /szereplők, események,/ és megnevezik azokat.

Tudnak a könyvben kép alapján tájékozódni, óvják a könyv állagát.

Részt vesznek dramatikus játékokban, közös műsorkészítésben.

Szívesen, örömmel hallgatnak mesét.

Igényük van a már hallott irodalmi mű újrahallgatására.

Figyelmesen tudják végighallgatni a felnőtteket, társaikat.

Nő a szülői mesélés gyakorisága.

Képesek koruknak megfelelő színházi előadás cselekményének követésére.

5. 7. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél: A zenei képességek fejlesztésén túl zenét értő és szerető, egészséges lelkű, kulturált, boldog emberré nevelés. A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.

Feladataink a csoportban:

- a gyerekek zenei élményéhez juttatása a mindennapok során,
- a felhasznált zenei anyag igényes, életkornak megfelelő válogatása,
- ünnepekhez kapcsolódó népszokások megismertetése a gyerekekkel, hagyományápolás,
- régi gyermekjátékdalok tanítása,

- az éneklés, zenélés tevékenységeinek megszerettetése,
- zenei képességek, készségek kialakítása, fejlesztése,
- a környezet hangjainak megismertetése a gyerekekkel,
- ritmusérzék, zenei hallás, zenei emlékezet, kreatív zenei kedv fejlesztése,
- mozgás és testtartás dalhelyzetekhez való igazításának megalapozása,
- közösségi élmények nyújtása énekes játékon, közös zenélésen keresztül.

Minden népzenei nevelésének a saját néphagyományából kell kiindulni. A nyelv és a dallam itt tökéletes egységet alkot. A kis zenei formákon keresztül kell elérkeznie a világirodalom remekeihez. A gyermekdalok, mondókák mellett a művészi értékű komponált zene is a nevelés anyaga. Az énekes népi játékok, az igényesen válogatott magyar kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek, kreativitásának alakításában. *A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.*

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

A zenei neveléshez a Zenevarázsból is válogatunk. A zenei nevelés sok irányban hat, de csak akkor igazán eredményes, ha a gyermeknek örömteli élményévé válik az éneklés, az énekes játék. Pszichológusok megállapították, hogy a zenei nevelésben a 2,5-7 éves kor sokkal meghatározóbb a következő éveknél. Ha elszalasztjuk ezt a periódust, azt később már nem lehet pótolni.

A zenei nevelés alapja az énekes játék, mert általa nemcsak a zenei készségek fejlődnek, hanem a gyermek teljes személyisége is. A játéknak szabályai vannak, a gyermekek e szabályokat ismerik, a játék öröméért ezt önként is szívesen vállalják.

Az óvodai zenei élmény nyújtásának a gyermekeket legmélyebben megragadó eszköze az emberi hang. Ebben az életkorban a mi énekünkkel nem versenyezhet a „gépzene”. Ha mi énekelünk, furulyázunk, nagyobb hatással vagyunk a gyerekekre, mintha azt egy „dobozból” hallanák. A hozzánk való érzelmi kötődés, a testközelség, a megérintheség, a megsimogathatóság, és hogy együtt énekelhetünk, nagy élmény óvodásainknak. Amikor a gyerekek már ráéreznek a zene ízére, meg tudjuk kezdeni a rendszeres zenehallgatást is, de teljesen kötetlenül.

Az énekes gyermekjátékok sokaságával alapozzuk meg a zenei anyanyelvet.

A zenei élmény mindennapos lehetőség az óvodában. Naponta annyi időt szánjunk az éneklésre, a népi játékokra, amennyit a gyermekek érdeklődése lehetővé tesz. Amikor csak lehet, énekeljünk, és énekeljenek a gyerekek is. Lényeges, hogy a felnőtt ebben is biztos támasz legyen. Az az énekes játék jó, amelyiknek egyszerű a szabálya. Így a zenére és a játékokra figyelhetnek a gyerekek.

Az éneklés a csoportos játékok egyik lehetősége, de egyéb játékhelyzetekből is következhet. Az éneklést vagy a gyerekek kezdeményezik, vagy mi a délelőtti közös együttlétkor.

A hallás - és ritmusérzék fejlesztő mozzanatokát a játékdalok magukban hordozzák. A zenei megformálásban számunkra tudatos, de a gyermekek számára nem csinálunk belőle külön feladatot. A zenei elemeket a helyes, szép előadásmódból utánzással gyakorolják a kicsinyek. Az élő zene, az éneklés természetesen ösztönöz a tiszta, csengő hangképzésre, az egyenletességre, a mérőütés szívdobogásszerű lüktetésére, a tempó, a dinamika, a hangmagasság változásaira, a zenei hangsúlyok kiemelésére.

A dalok válogatásának szempontjai: a gyermekek által tisztán kiénekelhető hangterjedelem, az aktuális érzelmi állapot, a játékszabályok áttekinthetősége, a térformák és a mozgásanyag változatossága.

A zenei hallás - és ritmusérzék fejlesztés feladatait úgy tervezzük, hogy mindig pontosan tükrözze, kit milyen területen kell fejleszteni, honnan és hová szeretnénk eljuttatni. A képességfejlesztés fokozatait általában addig gyakoroltatjuk, játsszuk, amíg a gyermek tökéletesen nem tudja azt, amit tőle elvárható. Csak utána lépünk tovább a következő szintre és időnként vissza is térünk időt adva az érési folyamatra. Az egyenletes lüktetés érzékeltetése, gyakorlása, kifejezése különböző formában, minden hétre tervezendő feladat, mert ez a zenei fejlődés alapja. A dalok, a mondókák a feladatok megvalósításának eszközei.

Lényeges, hogy kiemelt figyelemmel kísérjük az egyes gyermekek zenei fejlődését. A gyengébb képességű, vagy gátlásosabb gyerekek ne kerüljenek perifériára, ne rekedjenek meg a fejlődés egy szintjén, hanem kapjanak lehetőséget kibontakozásra. A zene, a dal élményt, sikert ad számára. Ez ösztönzi őt, miközben megszereti az éneklést, és nyitottá válik azáltal, hogy ki tudja fejezni saját érzéseit, jókedvét, szomorúságát, örömét a dal, zene, a hangok által.

5. 7. 1. Gyermektánc

A zene és mozgás, zene és tánc szorosan összefüggő fogalmak. Feladatunk, hogy céltudatosan fejlesszük a mozgáskészséget, találjunk ki változatos mozdulatokat és serkentsük a gyerekeket is erre, hogy alkotó fantáziájuk a táncban is kibontakozhasson.

Itt is fő szempont, hogy ne legyen megerőltető a mozgás, a gyermekek különböző készségéből adódóan ne várjunk hibátlan produkciót. Célunk a kedvcsinálás. A gyermektánc nem kapcsolódik kötelezően a programunkhoz. Csak olyan csoportokban érinti meg a tánc a gyerekeket, ahol az óvónő tiszta szívvel azonosul a tánccal. Akik élnek e sokszínű eszközzel, azoknak tudnia kell, a legfontosabb, hogy a gyerekek szeressék meg a zenét, a zenére képesek legyenek önfeledten mozogni, érzelmeiket kifejezni. Önként vehessenek részt, ha

akarják, utánozzák a táncunkat, így önkéntelenül sajátítják el a lépéseket, de táncolhatnak saját koreográfiájuk szerint is. A tánc a mozgásfejlesztés egyik eszköze. Hatására, a mozgás többszöri ismétlődésére fokozódik az összerendeződés, a mozgás céltudatosabb, pontosabb lesz. A mozgástempó gyorsul, a nehezebb táncmozdulatok egyre tökéletesebb, koordináltabb mozgást eredményeznek. A tánc hatására ügyesebbek, hajlékonyabbak, rugalmasabbak lesznek, javul a testtartásuk, egész mozgásuk esztétikusabbá válik. Jelentős az együtt táncolás közösségerősítő hatása, hisz a gyermekeknek egymáshoz is alkalmazkodniuk kell.

Az ének-zene anyaga korcsoportonként

2,5-4 éves korban	5-7 mondóka 10-14 játékdal
A dalok megoszlása: s-m	3-4 dal
l-s-m	3-4 dal
m-r-d	2-3 dal
s-m-r-d	2 dal
d-l-s	1 dal
4-5 éves korban	4-6 mondóka 12-15 játékdal 3-4 műdal
A dalok megoszlása: s-m	2-3 dal
l-s-m	2-3 dal
m-r-d	2-3 dal
s-m-r-d	2-3 dal
d-l-s	1-2 dal
m-r-d-l	1 dal
5-6-7 éves korban	4 -6 mondóka 16-20 játékdal 5-6 műdal
A dalok megoszlása: s-m	2 dal
l-s-m	2 dal
s-m-d	1-2 dal
m-r-d	1-2 dal
s-m-r-d	2-4 dal
l-s-f-m-r-d	6-8 dal
m-r-d-l	2 dal
m-r-d-l-s	2-3 dal
r-d-l-s	2 dal

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Természetes módon járnak, tudnak tempót tartani.

Hat hangterjedelmű dalokat énekelnek, ismert dallamokat dúdolnak.

Felelgetős dalt tudnak énekelni a társukkal, vagy a csoporttal.

Vissza tudnak énekelni dallamokat.

Meg tudják különböztetni a halk-hangos, a magas-mély, a gyors-lassú fogalom párokat dallamban, ritmusban.

Kifejezik cselekvéssel a dalritmust és az egyenletes lüktetést.

Tudnak egyszerű táncos mozgásokat végezni helyes testtartással.

Tisztán énekelnek, képességeikhez mérten.

Figyelmesen hallgatnak zenét.

Tudnak alkalmi dalokat énekelni ünnepkörökhöz kapcsolódva.

Tudnak dallammotívum alapján felismerni dalokat, néhány természeti környezetbeli hangot, hangszereket.

Ismernek néhány térforma alakítási lehetőséget.

Dallamrögtönzésekkel próbálkoznak.

Mozgást, játékot találnak ki dallamokhoz

5. 8. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Cél: A gyermek úgy ábrázolja a világot, ahogyan ő látja és nem úgy, ahogy mi mondjuk neki.

Feladataink a csoportban:

- a csoportszoba ízléses berendezése, esztétikus tárgyi környezet kialakítása,
- az eszközök használatának különböző technikai alapelemek és eljárások megismertetése a gyermekekkel,
- „belső kép” kialakítása a gyermekben,
- párhuzamosan végezhető tevékenységként lehetőséget adunk a szabad alkotásra,
- békés, nyugodt ábrázoló sarok kialakítása,
- minél több eszköz, idő, hely biztosítása az ábrázoló tevékenységek gyakorlásához,
- a gyermeki fantázia fejlesztésének segítése,
- a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolása,
- elősegítjük a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását,
- lehetőséget adunk a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.

A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. A gyermek az őt a környezetéből érő ingerek és a szervezett tevékenységek hatására egyaránt fejlődik, tapasztalatokkal gazdagodik. Az őt körülvevő tárgyi világról

egyre pontosabb ismereteket szerez, majd sokrétű ábrázoló tevékenysége során mindegyiket újraalkotja, rendezi, átszervezi, magáévá, teszi.

Ábrázoló tevékenysége nem más, mint a világról kialakított vizuomotoros reprezentációja, ennek a bonyolult ideglélektani feladatnak a 2,5-7 éves kor a kritikus periódusa, tehát az intellektuális látást ebben a korban lehet optimálisan kialakítani.

A mi feladatunk a kreatív tevékenységek orientálása: olyan élményeket, benyomásokat adjunk a gyermekeknek, amelyek alkotótevékenységek formájában vezetődnek le. Ez az alkotótevékenység pedig olyan légkörben folyik, ahol mindenki szabadon megnyilatkozhat, kérdezhet, hibázhat, variálhat és tévedhet is. Munkánkban mindig szem előtt tartjuk, hogy ha a gyermekek szabadon szárnyaló látásmódját nem korlátozzuk földhözragadt tételekkel, akkor ötletgazdag, alkotni vágyó emberekké nőnek.

Ábrázoló tevékenységben való részvétel mindennapos feladatunk, együttműködünk a gyerekekkel ezekben a tevékenységekben. Ösztönözzük a technikához illeszkedő témaválasztást, beszélgetéssel segítjük az élmények szubjektív megjelenését az ábrázolásban. Mi is készítjük a saját munkánkat, ezzel szemléltetjük a technikai eljárásokat.

A gyermek alkotókedvét nem szorítjuk szűk időkeretbe. A hét minden napja szükséges ahhoz, hogy a gyermek a tevékenység gazdagságáért, sokszínűségéért, önmaga belső látásmódja kifejezéséért vegyen részt az ábrázolásban.

Fontos, hogy minden csoportban van kialakítva egy ábrázolási sarok, ahol nem zajlik mozgásos tevékenység és nyugodtan ábrázolhatnak. A gyerekek nap, mint nap látják, tapasztalják, megismerik az általuk használt anyagok sokszínű tulajdonságát, variálhatóságát. Gyakran dolgozunk természetes anyagokkal.

Megismertetjük őket a gyurma formálhatóságával, nyomathagyásos technikával, festéssel, tépéssel, vágással, ragasztással, hajtogatással, bábkészítéssel, szappanviaszkarccal, kollázs- montázs, batikolás, stb. technikákkal. A festés, gyurmázás állandó lehetőség a gyermekek számára.

Festés közben a csöpögtetés, a vonalvezetés jó alkalmat ad a színek varázsának megismerésére. Nagy élmény, amikor a gyerek azt ismeri fel, hogy új színeket hoz létre, hogy keze mozdulatával összefutnak, mélyülnek, vagy derülnek a színek. Festenek, ragasztanak, tépkednek, vagy ollóval vágnak a gyerekek, ha kedvet éreznek hozzá. Mindig olyan technikával dolgozhatnak, amivel sikerélményhez jutnak, amivel kit tudják fejezni magukat, ami újabb és újabb ábrázoló tevékenységre ösztönzi őket.

Tervezésnél nem a csoport életkorát vesszük figyelembe, hanem a gyerekek fejlődési ütemét. Nem siettetjük a fejlődési folyamatot, hiszen nem az a célunk, hogy megtanítsuk bizonyos formák lerajzolását, hanem, hogy minden gyermekben felkeltsük a közlés igényét és segítsük a benne kialakult közlendő

vizuális kifejezésben, és hogy minden eszköz helyes használatát elsajátíttassuk gyermekeinkkel.

A kifejezési mód kialakulására, kiforrására időt kell hagynunk, ezt úgy segíthetjük elő a legjobban, ha a gyermek törekvéseit tiszteletben tartjuk, s építünk a belső motivációkra.

Nagyon sok a belső indíttatású, belső élményre irányuló munka a saját tapasztalatra, élményekre támaszkodva dolgoznak a gyerekek, bár ebben a korban az utánzásos tanulás is jelentős.

Ezen kívül adnunk kell témákat. Ennek célja az, hogy változatosabbá tegyük ábrázoló tevékenységüket, észrevetessük velük, hogy körülöttük minden megjeleníthető, ábrázolható. E nélkül témaválasztásuk könnyen beszűkül, megtapad annál, amit már tud, ami jól megy, amivel könnyen ér el sikereket, s azon túl, hogy nem fejlődik tovább - megmerevednek a sémák- és előbb-utóbb ő maga is unni kezdi amit csinál, s könnyen elfordul ettől a tevékenységi formától, ami további fejlődését eleve kizárja. A változatos téma, az érdekes, egymással kombinálható technikák örömtelivé, izgatóvá, vonzóvá teszik ezt a folyamatot, ezt kell elérnünk. A kisgyermek ábrázoló tevékenysége csak egy része- bár nagyon fontos része- a vizuális nevelésnek.

A gyermek ábrázoló tevékenységének legnagyobb része beépül spontán játékába, így természetes úton megy végbe az önfejlesztő feladat.

Az ábrázolás a valóság fontos dimenzióját segíti feldolgozni a gyermeknek, a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé számukra.

A szem-kéz együttműködése, koordinációja bonyolult ideglélektani folyamaton keresztül valósul meg, melynek vezérlő egysége az agy. A vizuális önkifejezés bármely fajtája tehát végső soron agyi termék, melynek ugyan eredménye a létrejövő alkotás, de egyben tovább is fejlődik az alkotás által, hiszen visszajelzést kap, ezáltal ösztönzést a hibák kijavítására. Tehát egy körforgásnak lehetünk tanúi.

Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

A vizuális nevelés anyaga

A vizuális nevelés magába foglalja a rajzolást, mintázást, festést, az építést, képalakítást, a konstruálást, a kézimunkát, a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, a címerrel, a nemzeti zászlóval, és a himnusszal való ismerkedést és a modellezést.

A vizuális nevelés a gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja, kialakítja bennük

az elemi képolvasási, komponálási, térbeli tájékozódó és rendező képességeket, a belső képek gazdagítására épül.

Az építő-ábrázoló-alakító tevékenység segíti a gyermekek téri, formai és színeképzeteinek kialakulását, gazdagodását. Ezt elősegítjük a természet színeire, formáira való rácsodálkozással, a művészi rajzok, festmények, szobrok, épületek, népi alkotások nézegetésével a szépség iránti vonzódás alakulásával. Megismertetjük a gyermekeket a különböző anyagokkal, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel.

A fejlesztés tartalma a korosztálynak megfelelően bővül 5-6 éves korban a képalakítással, a műalkotások nézegetésével. A helyi galéria, ahol falunk festőjének képeit láthatjuk kedvező lehetőség az igazi műalkotásokkal való ismerkedésre. Törekszünk a gyermekeink alkotásainak közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az udvar adta ábrázolási lehetőségeket is kihasználjuk az egész év folyamán. /homokba rajzolás, hó festés, stb.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A képfelületen elemi téri viszonyokat tudnak kifejezni.

Használják a képi kifejezés eszközeit.

Hangsúlyozzák alkotásaikban a jellemző jegyeket, formákat.

Emberábrázolásukban megjelennek a részformák, esetleg egyszerű mozgások.

Képet alkotnak élmény, emlékezet alapján.

Megfelelően használják az eszközöket, helyesen fogják a ceruzát, tisztán tartják az eszközöket.

Tudnak mintakövetéssel alkalmazni technikai eljárásokat.

Megnevezik a színeket, azok sötét és világos árnyalatát.

Részt vesznek a tér rendezésében, figyelembe véve az alapvető téri viszonyokat.

Önállóan, vagy társaival közösen készítenek modellt, vagy makettet.

Tárgyakat díszítenek saját elképzeléseik alapján.

Véleményük van saját és társaik „műveiről”, műalkotásokról.

Önállóan javítják- megbeszélte-módon - hibáikat.

Alkotás közben ügyel környezete és saját maga, munkája tisztaságára.

Szívesen alkot közösen a többi kisgyermekkel, ötletet, javaslatot saját döntése alapján mérlegel.

Szereti maga körül a harmóniát, a szépet, szívesen díszíti a környezetét.

Rendelkeznek koordinált szem és kézmozgással.

„Kevés dolog árthat jobban a gyerek fejlődésének, mintha megmondják neki, hogy a rajz nem hasonlít semmihez, vagy nem jók az arányai, vagy nem megfelelő színeket használt. A további fejlődés szempontjából az első években a legfontosabb a szabad próba szerencse, az exploráció és a világ megfigyelése”

/ A. Taylor/

5. 9. A külső világ tevékeny megismerése

Cél: A természetet védő, a környezetüket szerető, benne biztonsággal eligazodó, természetvédő gyerekek nevelése, akik képesek a felnőttel együttműködve kreatívan gondolkodni. Tevékenységek, cselekvések során fejlődjenek képességeik, alakuljon ki bennük a pozitív viszony a későbbi matematikához úgy, hogy közben többször megélhetik, átérezhetik a felfedezés, a rátalálás, felismerés, a tudás örömét.

Feladataink a csoportban:

- olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben,
- tudatosan törekszünk arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természetbeli és társadalmi környezetükből,
- a gyerekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztaltatása,
- matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembevétele,
- a gyermekek egyéni feladatmegoldásának meghallgatása, a sajátos logika elfogadtatása,
- pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása,
- a gyermek önálló véleményalkotásának segítése, döntési képességének fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában,
- ünnepélyek és hagyományörzés formájában közvetítjük az egyetemes nemzeti kultúra értékeit, a közösséghez való tartozás élményét, a gyerekek megtanulják ezek szeretetét, védelmét,
- környezettudatos magatartás megalapozása.

A környezettel való ismerkedés a kisgyermek születését követő, a fejlődést alapvetően befolyásoló, az életkor növekedésével egyre táguló, az ismeretszerzésben alapvetően mélyülő folyamat.

Óvodai nevelésünk akkor valósítja meg célját, ha fejlesztési programunkat a gyermek környezetével kapcsolatos gazdag tevékenységrendszerbe ágyazzuk, figyelemmel a tapasztalatszerzés megannyi természetes élethelyzetének tudatos, tervszerű megszervezésére.

A környezet megismerésére nevelés elősegíti azt, hogy a gyerekek az őket közvetlenül körülvevő és a tágabb természeti, társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz, a környezettel való aktív kapcsolat tevékeny kialakításához nélkülözhetetlenek.

A környezet megismerésének tartalmát négy egymástól elkülöníthető, de a gyermekek tapasztalatszerzésének irányításában elválaszthatatlan terület biztosítja:

- a társadalmi és természeti környezet megismerése,
- környezetünk formai és mennyiségi viszonyai,
- környezetalakítás,
- környezet- és természetvédelem.

5. 9. 1. A társadalmi és természeti környezet megismerése

Társadalmi környezetükről a gyerekek rendelkeznek a családból hozott ismeretekkel, a családról, a munkájukról, a családtagok egymáshoz való viszonyáról, az együttélés konkrét tapasztalatairól.

Az óvoda új környezet a gyermek számára, fontos tehát, hogy megismertessük velük az új környezet tartalmát, a funkciókat, a hozzájuk való alkalmazkodás szokásrendjét. Megfigyeljük velük az óvodai dolgozók munkáját is, tapasztalatokat szereznek az óvoda környezetében fellelhető felnőtt foglalkozásokról. Meglévő tapasztalataik alapján beszélgetünk az orvos, a védőnő munkájáról, a betegellátás feladatairól, a gyógyszerek használatáról, a baleset megelőzésről. Mivel programunk a testséma fejlesztésre épül, így nagy hangsúlyt fektetünk a testrészek megnevezésére, funkciójukra, érzékszerveik ismeretére, védelmére, tisztán tartásukra.

Az óvoda környezetének megismerése céljából sokat sétálunk az óvoda környékén. A 2,5-4 évesek az óvodában, az óvoda közvetlen környékén kirándulnak, a 4-5 éveseket megismertetjük a mi falunkkal, a nevezetességeinkkel, a jellegzetes határrészekkel. Ellátogatunk velük a könyvtárba, a Zsellérházba, a Pincemúzeumba, a pincesorra, az Újhegyre. A 6-7 évesekkel már kimozdulunk a faluból, velük tágabb környezetünk jellegzetességeit ismertetjük meg: Mátra Múzeum, Mátra hegység.

A sétákat, kirándulásokat felhasználjuk arra, hogy ismerkedjenek a közlekedéssel, a közlekedési eszközökkel, szabályokkal.

A természeti környezet megismerésére alapvető lehetőség az évszakok és az őselemek megfigyelésén keresztül kínálkozik, mindig a természetben.

Meg kell láttatnunk gyermekeinkkel a környezet esztétikumát, a nyíló virág szépségét, az esőcsepp szivárványszínét a napsugárban, a szikrázó hó, az őszi eső varázsát. Hallja meg fülük a madár dalát, ne tapossák el eső után a gilisztát. Tanulják meg segítségünkkel szépek látni a természetet, s ha szeretik, vigyázni fognak rá és gondozni fogják.

A séták, kirándulások során a helyszín kiválasztása, a balesetvédelem a mi feladatunk. A közös élmény, a rácsodálkozás lehetővé teszi, hogy bővítsük gyermekeink ismeretét. Minden csoportnak van olyan állandó kiránduló helye

ahová minden évszakban ellátogatnak, így megfigyelhetik az évszakok változásait is kedvenc kiránduló helyünkön.

Sokat beszélgetünk állatokról, szokásaikról, szükségleteikről, hasznosságukról, megfigyeljük őket természetes környezetükben.

Megismerkedünk környezetünk növényeivel is, a szobában is gondozunk virágokat, csíráztatunk, rügyeztetünk, kísérletezünk.

5. 9. 2. Környezetünk formai és mennyiségi viszonyai

A matematika a környező világ azon tárgyainak tulajdonságaival történő ismerkedést szolgálja, amelyekkel a gyermekek nap mint nap kapcsolatba kerülhetnek játékuik vagy más tevékenységük közben.

Az óvodába kerülés előtt már felfigyelnek a gyermekek a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordulnak a matematikai információk felé. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra. A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A számlálgatás, mérickskélés, a tér alakítása, az irányok megnevezése, a hasonlítások, összegyűjtés és szétválasztás, párosítás, az időbeliség felfedezése, a formák letapogatása játék közben természetes. Az építőjáték, a bútorok, paravánok felhasználása: térformálás. Bújócskázás közben az asztal alá, a fal mellé bújnak a gyerekek, használják a névutókat, ismerkednek az irányokkal. Nap mint nap hurcolják, halmozzák, szétválogatják a játékszereket. Az időt a napirend tagolja. A valóság és a mese eseményei támpontokat nyújtanak a tájékozódáshoz. Labdázunk, színes kendőkkel játszunk, sálakkal, fonalgombolyagokkal, apró és nagyméretű játékszerekkel teszünk-veszünk. Megmérjük mekkorát nőttek a gyerekek, megszámláljuk hány tányért, kanalat tegyük az asztalra és ugyanannyi poharat. Megkeressük a saját, vagy a babacipők, kesztyűk párját. Hajtogatáskor megfigyeljük a szimmetrikus formákat. Öltözködéskor magunkon tapasztaljuk ugyanezt. Elkerülhetetlen, hogy ne használjunk, ne nevezzük meg alkalmanként a térbeli, mennyiségi és formai vonatkozásokat, s a gyerekek ne figyeljenek fel azokra a tárgyak természetes tulajdonságaként. A matematikai nevelés terén két szintet jelölünk meg.

Az első szint a 2,5-4 éves korban a bevezetés a matematikába, a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

A második szint az intenzív fejlesztés szakasza az 5-6-7 életévben. Ekkor feladatunk az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszeresztetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása. Ettől a kortól kezdődik a tényleges matematikai nevelés a tevékenységekben. Nem az ismeretek száraz közlését, hanem játékos cselekvést jelent, mely minden érzékszervüket

bevonja a tapasztalatszerzésbe. Az egyéni, páros és mikrocsoportos foglalkoztatás alkalmával differenciáltabban tudunk foglalkozni a gyerekekkel.

A matematikai nevelés anyaga: a halmazok képzése, összehasonlítása tulajdonságaik szerint, szétválogatása, bontása részhalmazokra, elemeinek sorba rendezése, összemérése becsléssel, párosítással, másolással; mennyiségek összemérése: magasság, hosszúság, űrtartalom, mennyiség, terület, szélesség, vastagság; számlálás; sorszámok; építések, alkotások szabadon és másolással; tevékenységek tükörrel; tájékozódás a térben.

Környezetalakítás

A környezet megismerésére nevelés akkor éri el célját, ha a gyermek tapasztalatokra épülő ismereteit gyakorolhatja, alkalmazhatja.

A tárgyakról, jelenségekről szerzett benyomásokat a gyermek tovább éli átrendezi. A gyakorlás legtermészetesebb módja a szabad, kötetlen játéktevékenység, és a természetes élethelyzetben történő környezet átalakítás. Az óvodai élet folyamán sokszor nyílik alkalom arra, hogy a napirendben a csoport életében gyakori tevékenységváltáskor és a szebbé változtatás reményében a tárgyi környezetünket átalakítsuk.

Hazánk csatlakozott az Európai Nemzetek Közösségéhez. Úgy gondoljuk, hogy meg kell őriznünk nemzeti öntudatunkat, népünk kultúráját és néphagyományait. Ez a közösség akkor lesz gazdagabb, sokszínűbb, ha tagjai megőrizhetik és meg is őrzik saját nemzetükre jellemző hagyományait.

Óvodai nevelőmunkánk során az ismeretek közvetítésével, a közösen átélt élményekkel, régi használati eszközök gyűjtésével tudjuk megalapozni, lerakni a hazaszeretet csírait, alapozni a természetes műveltséget, a nemzeti és népi hagyományok ápolását, továbbvitelét.

5. 9. 3. Környezet- és természetvédelem

A környezet- és természetvédelem a környezet átalakítással, a munkatevékenységgel szorosan összefüggő feladatokat tartalmaz. Lényegében a környezet ismeretén, megbecsülésén, rendben tartásán alapul, s a megfelelő érzelmi viszonyulás kialakításának eredményeként a legnagyobb fokú tiszteletre nevel, mind a társadalmi, mind a természeti környezettel szemben. Fontos nevelési feladatunk, hogy a gyermekek védjék az élő környezetet, ne rongálják, hanem gondozzák, gondoskodjanak életfeltételeinek biztosításáról.

Az általunk nevelt gyermekekben megalapozzuk a természet megismerésével a természet szeretetét, a természet tisztaságának, szépségének védelmét.

Az a gyermek, aki megismeri, megbarátkozik a természet szépségeivel, törvényszerűségeivel, a természeti folyamatok kölcsönhatásaival, később

természetes módon védi is ezeket az értékeket. Várhatóan felnőttként környezetvédő életmódon fog élni, megértve azt, hogy az ember a természet elválaszthatatlan része.

Arra kell törekednünk, hogy a gyermeket olyan hatások ériék, amelyek környezetük felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzi őket. Ehhez arra van szükség, hogy nyugodt, békés körülmények között módja legyen szemlélődni az őt körülvevő világ rejtelmeiben, s minden érzékével megtapasztalhasssa azt.

A csoportszobákban egy-egy nyugodt, szemlélődésre, elmélyülésre alkalmas részben élő-természet sarkot alakítunk ki, közösen gyűjtött terményeket, terméseket helyezünk itt el.

Az udvaron lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek, hogy részt vegyenek a gondozásban: levélsöprésben, hólapátolásban. Az a gyerek, aki szereti a természetet, az gondoskodik is róla, mert amit szeretünk, azt óvjuk és védjük. Minden évben megemlékezünk a Madarak és fák napjáról, a Víz napjáról és a Föld napjáról. A környezetvédelemmel kapcsolatban gyermekeinknek meg kell tanulniuk:

- a szemetet vigyék a szemetesbe,
- óvják, gondozzák a virágokat, növényeket,
- figyeljék meg, védjék a bogarakat, állatokat, télen etessék a madarakat,
- hogy a természetet az ember óvja, mert az életünk része, de tönkre is tehetjük, ha nem vigyázunk rá.

A környezet megismeréséhez a tapasztalatokat a gyerekek a helyszínen, természetes környezetben szerzik. A környezetvédelemre nevelés nem csupán az óvónők kizárólagos feladata. Az óvoda minden dolgozójától, sőt a szülőktől is meg kell kívánni a példamutatást. A szülőket a szülői értekezleteken tájékoztatjuk erről.

A jövő környezetét a jelen óvodásai fogják alapvetően meghatározni, átrendezni – s ha most nem kapnak megfelelő indítást – tönkretenni.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Tudják személyi adataikat: név, cím, szülők neve, foglalkozása, testvérek neve, saját életkoruk.

Összehasonlítanak mennyiségeket, több, kevesebb, ugyanannyi, hosszabb, rövidebb, egyforma hosszú, magasabb, alacsonyabb, szélesebb, keskenyebb.

Megfelelő szöveget alkotnak mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről.

Tudják a meg- és leszámolást 10-es számkörben.

Megnevezik a térbeli állások helyzetének irányait: jobb, bal, előtt, mögött, alatt, fölött, mellett, között.

Válogatni tudnak alakzatokat, tárgyakat, élőlényeket szempontok alapján.

Másolnak alakzatokat síkban és térben.

Síkbeli alakzatokat válogatnak tulajdonságaik szerint: kör, négyzet, háromszög.

Ismerik a térbeli alakzatok közül a kockát.

Megnevezik a saját testrészeit, érzékszerveit.

Tudják az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, napszakokat.

Ismerik néhány a környezetükben lévő épület funkcióját.

Megnevezik a közlekedési eszközöket és néhány alapvető közlekedési szabályt tudnak.

Ismerik a színeket.

Ismerik a környezetükben élő állatokat, növényeket, azok szerepét, hasznosságát.

Részt vesznek elemi környezetvédelmi tevékenységekben.

Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

5. 10. Munka jellegű tevékenységek

Cél: A munka megbecsülésére nevelés, önálló munkavégzésre való képesség fejlesztése. A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák kialakítása.

Feladataink a csoportban:

- minden gyermeknek lehetőséget biztosítunk arra, hogy önkéntesen, önállóan és szívesen, kedve és képessége szerint cselekvő tapasztalással elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet,
- folyamatosan bővítjük, biztosítjuk a munkatevékenységhez szükséges eszközöket,
- a munkaeszközöket olyan helyen tároljuk, ahol a gyerekek bármikor elérhetik,
- lehetőséget adunk a gyerekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban,
- arra törekszünk, hogy a munkatevékenység örömet jelentsen a gyermeknek, és teljes önállósággal végezhesék azokat.

A munka bár a játékból gyökeredzik - más indítékból, külső szükségességből motivált, felelősséggel jár, a végeredménye hasznos, szükséges, melyet gyerekekkel tapasztalat útján fedeztetünk fel.

A munka olyan fontos akarati tulajdonságokat fejleszt, mint a kitartás, felelősségérzet, fegyelmezettség, erőfeszítésre készlet, pozitívan és sokoldalúan hat a motoros képességek fejlődésére. A munkában a gyerekek sokszínű tapasztalatot szereznek a környezetről, az anyagok, eszközök milyenségéről, az eszközök használatáról.

Fontos, hogy:

- a gyerekek tudják, hogy mikor végeznek hasznos, eredményt létrehozó munkát,

- szívesen kapcsolódjanak be, önként vállalják a munkában való részvételt,
- tanulják meg a munkavégzés pontos menetét, mert itt a részmozzanatokat nem lehet felcserélni,
- becsülik meg a mások munkáját, a közös tevékenység alatt tudjanak alkalmazkodni egymáshoz, pozitív viszonyt alakítunk ki bennük a munkához,
- megtapasztaltatjuk velük, hogy munka rendszeresen ismétlődő tevékenység, újra és újra el kell végezni.

A mindennapi tevékenység része a munka jellegű tevékenység, amely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat.

Ez a tevékenység az idők során egyre önállóbbá válik, ez a gyermekek egyre magasabb fokú együttműködését igényli. Eközben természetes módon alakul a gyermekek szociális magatartása, társas kapcsolata.

A munka jellegű tevékenységek megszervezésénél figyelembe vesszük a csoport összetételét, fejlettségét.

5. 10. 1. Munkafajták

Testápolás: tartalma a mosakodás, szappan, körömkefe használatával; a WC használat; fogmosás; fésülködés; papírzsebkendő használat.

A tevékenységekben egyre nagyobb önállóságot várunk tőlük, hogy a testápolási teendők az óvodáskor végére szokássá váljanak.

Étkezés: tartalma önálló étkezés, a 2,5-4 éveseknél az önkiszolgálás, maguk viszik az asztalhoz az evőeszközöket, étkezés után pedig kiviszik a tányérokat. Megtanítjuk velük a szalvéta használatát. Helyesen fogják a kanalat, villát, az 5-6-7 évesek a kést is használják. 4-5 éves kortól megismertetjük velük a naposi munkát, a terítést, az önálló szedést, öntést.

Öltözködés: koruknak megfelelően egyre nagyobb önállósággal öltöznek, vetkőznek. Húzzák a cipőjüket föl, le, fűzik, kötik, gombolják ruháikat. Egyre önállóbban öltöznek tornaruhára, pizsamára, ha kimegyünk a levegőre. Az öltözködésre fordított idő fejlettségük növekedésével arányosan csökken.

A környezet rendjének megőrzése: ez a munkafajta már a közösségért végzett munka. Ismerik a csoportban a tárgyak helyét, onnan veszik el amire szükségük van, oda teszik vissza, ha már nem kell nekik. Szabadon, bátran átrendezik játéktevékenységükhöz a szobát, ha a tevékenység végén visszaállítják az eredeti állapotokat. A terem átrendezésébe is bevonjuk őket, a takarításba, sepregetésbe, ágyrakásba is. Segítenek a nagytakarításban, a játékpalcok letörlésében, a szertári eszközök behozatalában.

A környezettudatos magatartás megalapozását segítő munkák: A szelektív hulladékgyűjtést megvalósítjuk a lehetőségeink figyelembe vételével. A gyerekeket bevonjuk a falevelek gyűjtésébe, komposztálásába. A virágokat ne tépjék le, hagyják az eredeti helyükön, eredeti szépségükben. Szívesen ápolják a növényeket a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Télen gondoskodunk a madarak etetéséről.

Alkalomszerű munkák: általában előre nem megtervezhetők, meghatározhatatlanok. Arra szoktatjuk gyermekeinket, hogy fejlettségüknek megfelelően, korukhoz mérten eleget tegyenek az óvónő kéréseinek, hozzanak, vigyenek tárgyakat, üzeneteket az épületen belül.

Közösségi munkák: vannak olyan munkák, amelyek egyértelműen a közösség érdekében végzendők, s mint ilyenek, speciális akaratú, érzelmi fejlesztésre adnak lehetőséget a nevelés folyamatában. A közösségi munkák 4-5-6-7 éves korban kezdődnek. A naposi munka szerteágazó, sokrétű, minden csoportban egyedi a tartalma a terítéstől, az eszközök kiosztásán át az ágyazásig, seprésig tart. Lehet egyes munkafajtáknak felelőse, pl. mosdófelelős, segíthetik a kisebbeket, gondozhatják az élősarok növényeit. Minden csoport kialakítja a szokásrendszerét a kiválasztás módjáról, sorrendjéről a naposokat megkülönböztető jelzésről /jelvény, kötény, sapka, stb/. A kiválasztás módja legyen világos, a gyerekek számára érthető.

A közösségért végzett munkában alkalma van a gyerekeknek, hogy képességeinek megfelelő tevékenységet vállaljon. Az ismétlődő feladatok lehetőséget biztosítanak a pontosabb munkavégzésre.

A gyereket soha ne marasztaljuk el, ha hibázik megbízatása során, hiszen célunk, hogy fejlődjön önállósága, önbizalma, javítsuk ki együtt a hibát.

Önkiszolgálás: saját magukkal kapcsolatos tevékenységek sora. Elvégzése nem életkorhoz kötött, de fokozatosan elvárjuk az öntevékeny részvételt, majd a teljes önállóságot mindenkitől, saját fejlődési ütemében, tempójában.

Tartalma: étkezés, öltözés, testápolás. A mi feladatunk, hogy olyan feltételeket teremtsünk, ahol a gyerekekben kialakul az igény az esztétikus, tiszta, rendezett külső, és a környezet iránt.

A munka jellegű tevékenységek végzésénél ügyelnünk kell a megfelelő munkaeszközökre, azok rendben tartására; az elegendő munkalehetőség biztosítására, amit csak tud, és szívesen végez a gyerek, azt tegye. Mindig biztosítsunk elegendő időt a munka elvégzésére, úgy, hogy a gyerekeknek ne kelljen egymásra várniuk. Legyen megfelelő helyük, ahol az adott feladatot kényelmesen, másokat nem akadályozva elvégezhetik. Mindig nyugodt, békés hangulatban tevékenykedhessenek, és bármikor legyen lehetőségük egymástól vagy tőlünk segítséget kérni.

Az egyes munkafajtákat fokozatosan vezetjük be, bemutatjuk, gyakoroltatjuk. A kezdeti öncélú indítékok kapjanak „társadalmi” indítékot. A gyerekek fejlettségétől függően értékeljük munkájukat, Eleinte az elvégzett tevékenység feletti közös öröm domináljon, majd az ismeretek pontosabbá válásával, a készségek fejlődése során ennek megfelelően értékeljük.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Egyre önállóbbak legyenek és vállaljanak önként is feladatokat.

Ismerjék fel saját képességeik határát.

Ismerjék meg az eszközök használatával járó veszélyeket is.

Végezzenek egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelő feladatokat.

Rendszeresen visszatérő feladataikat is végezzék pontosan.

Pontosan teljesítsék megbízatásaikat.

Ismerjék fel a segítségadás lehetőségeit.

Ismerjék a szerszámok, munkaeszközök tárolási helyét, azok használatát.

Legyenek képesek az eszközök megóvására és saját testi épségük megőrzésére.

Legyen igényük a felfedezett kisebb hibák kijavítására.

Gondozzák, óvják a környezetükben levő növényeket, állatokat.

5. 11. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél: Az értelmi képességek, kompetenciák fejlesztése a gyermekekből kiindulva differenciáltan saját fejlődési ütemükhöz igazodva, így képessé tesszük őket az élethosszig tartó tanulásra. Az alap kultúrtechnikák elsajátításához szükséges készségek, képességek fejlesztése. Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása.

Feladataink a csoportban:

- folyamatosan biztosítjuk a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit,
- folyamatos megfigyelés útján tiszta képet alkotunk a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekszünk a képességek fejlesztésére,
- a kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekkel *egyénire szabott fejlesztési terv* alapján dolgozunk,
- minden gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez – viszonyítva fejlesztjük,
- a gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát, sokoldalú érdeklődését kielégítjük,
- lehetőségeket teremtünk olyan szituációkban, ahol a gyermekek megismerhetik a felfedezés, kutatás örömeit,
- a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységeket biztosítunk,

- a gyermekek önállóságát, figyelmét, kitartását, pontosságát, feladattudatát fejlesztjük,
- olyan tapasztalatok szervezéséhez nyújtunk segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességüket is megismerhetik,
- személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük a gyermek személyiségének kibontakozását,
- játékba integrált cselekvéses gondolkodási formák lehetőségét teremtik meg,
- önálló véleményalkotás, döntési képesség megalapozása,
- játékban történő, érzelmekre alapozott utánzásos tanulás spontán ismeretszerzés tapasztalatok útján.

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az egész nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által szervezett tevékenységi formákban valósul meg.

A 2,5-7 éves korú gyermek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelési folyamat a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés és általunk irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőlünk függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára.

A gyermek fejlődő személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A képességfejlesztés lassú folyamat, a gyermek saját egyéni üteme, fejlettségi szintje szerint történhet.

A gyermek napi folyamatos tevékenységeiben az egyes részterületek nem választhatók el egymástól mereven, mind érzékelésben, át-meg áthatják egymást, mintegy felerősítik érzelmi hatásait.

A különböző területek fejlődési tempója eltérő lehet. Igen nagy egyéni eltérések lehetnek. Nagyon bizonytalan és értelmetlen bizonyos megnyilvánulások kiragadásával fejletlennek, vagy fejlettnak minősíteni az

óvodásokat. Az ismeret nem kész dolog, amit a gyerek átvesz, felmond vagy megmutat, hanem folyamat eredménye. Önmagának és a külső környezetnek fokozatos megértése.

A fejlődés és fejlesztés során figyelembeveendő, hogy ez a folyamat nem egyenesen előrehaladó, hanem lassú felhalmozások, átmenetek, átbillenések, pihenések váltják egymást. Egy szakaszra nem a tulajdonságok és ismeretek mennyiségi mutatói jellemzőek, hanem a gondolkodási sémák és ismeretek meghatározott rendszere, szerveződése. Ezek segítségével a gyerekek az éppen aktuális fejlődési szakaszra érvényes módon tudják megoldani a helyzeteket. Értelmi fejlődésben az óvoda gyermeknek el kell érnie az észleléses, finommozgásos funkciók maximális szintű működését, amelyhez a nyelvi-szimbolikus megismerési szint szervesen integrálódik.

Az értelmi nevelés további feladatai egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, másrészt az értelmi képességek /érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás/ és a kreativitás fejlesztése.

Programunk a fenti értelmi fejlesztést a mozgásfejlesztésre alapozza, azon keresztül realizálja /testséma, finommotorika, oldaliság, térészlelés/. A tanulás óvodáskorban elsősorban játékos cselekvésben megy végbe. Az eredményes tanulás alapja a megismerő folyamat és a tevékenység, cselekvés összekapcsolódása.

Az óvodáskorúak tanulásában jelentős szerepe van a modellkövetésnek, utánzásnak és belátásos tanulásnak. Ez fokozza a felnőttek felelősségét, hisz minden tevékenységünk, minden megnyilvánulásunk, minta a gyerek számára. Nem csak magát a tevékenységet utánozzák, hanem a tevékenységhez való viszonyukat is.

A szociális tanulás legfőbb eszköze óvodáskorban tehát az utánzás, modellkövetés, a felnőtt, majd a társmodell szociális viselkedésének érzelmi indíttatásából fakadó átvétele, majd a minta egyre színesebb kiteljesedése, mely megnyilvánul a gyermek játékában.

A beszéd fontos eleme a tanulásnak. A valóságos kommunikációs helyzetek, beszélgetés, kérdezés, spontán közlés, elősegítik a gondolkodás fejlődését, a gondolkodás eredményességét.

Az egészséges testi-lelki képességekkel rendelkező kisgyermek sok mindent eltanul a felnőttől, a spontán helyzetekben, amelyekben sokféle tanulási forma és lehetőség bennfoglaltatik: az ingertársulás és megerősítés, a próbaszerencse, a belátásos, felfedezési és problémamegoldó eljárások. Mivel a kisgyermek határozottan igényli az ismétlést, gyakori próbálkozásaival az előbbieket segítségével kialakítja gondolkodásmódját. Ha a játékban /és nem játékosan/ énekelünk, mondókázunk, verselünk, mozgunk, beszélünk és beszélgetünk, a rajzhoz, festéshez, gyurmázáshoz, papír- termény- fonal- fa-

játékszerkészítéséhez példát mutatunk, sokféle tevékenységformát kínálunk, amiben tetszés szerint lehet részt venni, akkor kialakul a gyermeki műveltségnek az a tárháza, amin a képességek is csiszolódhatnak.

A tanulási alkalmassághoz, az értelmi fejlődéshez szükséges pszichikai funkciók: a pontos és differenciált vizuális észlelés; az auditív /hallási/ észlelés: összerendezett, koordinált mozgás, szem-kéz összerendezett célszerű együttes mozgása, a látott-hallott információk összekapcsolásának képessége, motoros visszaadása / a keresztcsatornák együttműködése /; rövid idejű vizuális-verbális memória; szándékos figyelem, kb.10 perces figyelemkoncentráció. A gyermeket úgy készítjük fel legjobban az iskoláskorra, ha kiskorához illő játékaival művelheti nap mint nap a gondolkodását, ügyességét, kiélheti mozgásvágyát, ha nem örökljük fel a figyelmét számára unalmas, értelmetlen feladatokkal. Így 6-7 éves korra megjelenik egy érettebb szemlélet, amely tudomásul veszi és elfogadja a realitást, amelynek következtében a gyermek igyekszik a valóságos helyzethez illően viselkedni. Az iskoláskort elérve a számára előnyös dolgokat utánozza, az egyre pontosabb mintakövetésre, a célvezérelt tanulásra, a felnőtt világnak való megfelelésre törekszik.

5. 11. 1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás az óvodánkba

Hetirend: A hetirend a napirendhez hasonlóan folyamatosságot, rendszerességet, a nyugalmat segíti elő csoportjainkban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével óvodásaink napi életének megszervezéséhez. Általában egy környezeti téma köré, vagy a kompetencia alapú programcsomag öselemei köré csoportosítva, azt körbejárva dolgozzuk fel az élményeket, tapasztalatokat, ismereteket a különböző tevékenységi területeken keresztül.

A gyermeklélektani kutatások eredményeivel is alátámasztott tapasztalat, hogy a tudományokból levezetett tantárgyak, ismeretsávok világa hat éves kor alatt megszűnik. Itt minden mindennel összefügg, az ismeretek, idő-, tér-, ok-, okozati és fontossági sorrendjét megelőzi és elborítja az érzelmek, vágyak, és képzelet mozgatta bizarr képzettársítások sokasága és azok ütköztetése a mindenkori pillanatnyi valóságos helyzettel.

A tevékenységek komplex jellegűek. A tevékenységekben megvalósuló tanuláshoz nincs kötött ideje a napirendben. Mivel az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja nem határozza meg a tevékenységi formákról a tanulás megszervezését, ezért miénk a pedagógiai szabadság adta felelősség és lehetőség ennek megtervezésénél, megszervezésénél. A tanulást az óvodánk, csoportunk életrendjéhez alkalmazkodva a gyermekeink fejlődési szempontjait érvényesítve tervezzük, szervezzük, bonyolítjuk. Minden spontán tanulási lehetőséget kihasználunk.

5. 11. 2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás szervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Az óvodás korosztály számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkoztatási forma. Kötetlenségként éli meg a gyermek, de mi tudatosan és tervszerűen biztosítjuk a fejlődéséhez szükséges differenciált tevékenykedés feltételrendszerét. Ez a foglalkoztatási forma megkívánja tőlünk, hogy ismereteinket folyamatosan bővítsük, felkészüljünk a gyermekek kérdéseire, tudatosságot, nagyobb szervezési, áttekintő képességet és nagyfokú kreativitást igényel tőlünk.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás alkalmával a gyermekek érdeklődése alapján mindig változó létszámú és összetételű csoporttal foglalkozunk egyszerre. A kisebb létszámból adódóan nagyobb lehetőség nyílik az egyéni bánásmód és a differenciált foglalkoztatás megvalósítására, a gyermek fejlődési ütemének figyelembe vételére.

Mesélésre, éneklésre az óvodai nevelés minden napján kerül sor, ennek napirendbe épülését, „szertartását” csoportonként szabadon alakítjuk ki.

A gyermek a szabadon választott tevékenységek közül választhat, vagy csatlakozhat a közös tevékenységekhez.

Az érdeklődő gyermekek részére szervezett kiscsoportos tevékenykedés akkor éri el célját, ha a távol maradók nyugodtan, önállóan és viszonylag csendben tevékenykednek. Választásuk szabadsága addig terjed, amíg társaikat nem zavarják.

A távol maradó gyermekek esetében az óvodapedagógusnak lehetősége van vele egyénileg foglalkozni, ha szükségét érzi. Az iskola előtt álló gyermek érdeke nem sérül, ha tudomására hozzuk, hogy tőle már elvárjuk az együttműködést.

5. 11. 3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás tervezése

Az óvodai nevelés tervezettsége fontos, mert tudatos, felkészült munkát eredményez. A tervezés korlátoz, irányt ad, segíti a folyamatok célirányos, célszerű egymásra épülését. A jó terv a szabadságot, a rugalmas alkalmazkodást, a gyermekekhez való igazodást biztosítja. Szabadságot, mert a célok, keretek tervezettsége megadja a kompetenciát a részletekben való elmélyülésre a gyerekek egyéni fejlettsége szerint.

A tervezés alapelveinek minden területen egységesnek kell lenni - egyéni képességfejlesztés - és mindenhol érvényesülni kell, legyen a napirend, tanulás vagy munka.

Tervezésünk nem növeli az adminisztrációt, de célirányosabb, konkrétabb, jobban segíti a gyerekek fejlődési ütemének követését, jelzi a fejlődésbeli lemaradásokat, láttatja az egyénhez kötődő folyamatokat.

A tanulási folyamat tervezése éves és ciklusos, hogy folyamatként lássuk, kezeljük a tapasztalatszerzés, megismerés útját.

A gyermekek fejlődésének nyomon követését az óvodába kerüléstől folyamatosan vezetjük. A szempontsor szerinti megfigyeléseket nem felmérés jelleggel, a gyereket kiemelve a csoportból végezzük, hanem a mindennapi életben folyamatos megfigyelés során.

A gyermekek, a csoport fejlettségének figyelembe vételével készítjük el az értelmi fejlesztés éves anyagát.

A heti tervezés azért fontos, hogy a tervezés a gyerekek fejlődési üteméhez, igényeihez, spontán helyzetekhez igazodjon, a feladatok egymásra épüljenek, ne a terv megmásíthatatlansága, hanem az élethelyzet, a gyerekek, az aktuális feladat irányítsa a folyamatot. Hetente az előző hét eredményeire építve tervezünk.

A heti tervezés egyben a napi vázlatot is megadja számunkra.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A végzett tevékenységek összefüggéseinek felfedezésére törekedjenek.

Próbálják kifejezni a változások tartalmát szóban, rajzban.

Rendelkezzenek problémafelismerő és megoldó képességekkel.

Tudják figyelmüket rövid ideig ugyanarra összpontosítani.

Vegyenek részt a különböző tevékenységekben.

Segítséggel javítsák saját tévedéseiket, ellenőrizzék saját tevékenységeiket.

Ismereteiket tudják alkalmazni a gyakorlatban is.

Tudjanak önállóan konkrét, elemi, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéleteket alkotni megismert modellek alapján.

Alakuljon feladattudatuk.

Ismerjék saját értékeiket, törekedjenek önértékelésre.

Legyenek önállóak a begyakorolt feladatok megoldásában.

Végezzenek önálló megfigyeléseket, ismerjék fel a jelenségeket változásukban is.

Fedezzenek fel konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat.

Törekedjenek többféle megoldás keresésére.

Szándékos figyelmük tartalma 10-15 percet érjen el.

Legyenek képesek gondolataikat érthetően szavakba, mondatokba foglalni.

Munkatempójuk, feladattartásuk életkoruknak megfelelő.

6. Gyermekvédelem az óvodában

A kedvezőtlen szociális, gazdasági és családi hatások, az érték- és normaválság az egyre több családban érzékelhető életvezetési problémák miatt növekszik a feszültség szintje és csökken a feszültségtűrő képesség. Ezek otthon éreztetik hatásukat a leggyakrabban, és a gyermekeken vezetődik le. A fentiek káros hatása megjelenik az óvodánkban is, a gyermekek teljesítmény-, viselkedés- és kapcsolat zavarainak formájában.

Az óvodai gyermekvédelem az első legfontosabb jelzőrendszer, hiszen a gyermekek minden problémája itt érezhető először. Az óvoda a legfontosabb társadalmi intézmény, ahol a gyermekek a nap jelentős részét töltik. Így nem kell őket külön „felderíteni”, elérhetők, befolyásolhatók, segíthetők. Az óvodában minden gyermekről többoldalú információhoz juthatunk. A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek kiszűrhetők a tünetek alapján – tudásbeli hiányok, nem megfelelő viselkedés, elhanyagolt ruházat és higiénia, stb.

A gyermekvédelmi munka irányítása az intézmény vezetőjének feladatkörébe tartozik. Mellette 1 fő óvodapedagógus látja el a gyermekvédelmi munkát. A Kistérségi Humán Szolgáltató Központ Család és Gyermekegészségügyi Szolgálat munkatársa heti egy alkalommal látogat községünkbe, szükség szerint tartjuk a kapcsolatot.

Programunk, amelyben az egyéni bánásmód, az egyéni képességfejlesztés a fő feladatunk, a pedagógiai tevékenységünket, tervezésünket ehhez igazítjuk. E munkán belül jobban odafigyelünk a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyerekekre.

Cél: A prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetésében segítség nyújtása. Együttműködés a különböző szakemberekkel.

Óvodánkban a gyermekvédelmi felelős feladata:

- a hátrányos és veszélyeztetett gyerekek nyilvántartása,
- kapcsolattartás a csoportvezető óvónővel,
- kapcsolattartás a Kistérségi Humán Szolgáltató Központ Család és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársával,
- a nyilvántartásba vett gyerekek helyzetének figyelemmel kísérése,
- szükség szerint gyakoribb családlátogatás a csoportvezető óvónővel együtt.

A csoportvezető óvónők óvodába lépés előtt meglátogatják a családot, ha ehhez hozzájárulnak a szülők. Ha problémásnak látják a gyermek, illetve a család helyzetét a GYIV felelősnek jelzik.

GYIV felelős nyilvántartásba veszi a gyerekeket. A veszélyeztetett helyzetűeket a Gyermekjóléti Szolgálatnak jelenti.

A hátrányos helyzetű családokat, amennyiben az, az anyagi helyzet miatt alakult ki, a jogszabály által meghatározott anyagi segítség igénybevételéről tájékoztatja. Felhívja figyelmüket arra, hogy honnan, milyen módon kaphatnak segítséget.

A csoportot vezető óvónők és a GYIV felelős, amennyiben szükséges, meglátogatják a családot, fogadóórára hívják a szülőket.

Az eddig leírtakon túl az óvodai élet egész napjában, minden tevékenységben, / testápolás, étkezés, játék, / fokozott figyelemmel kísérjük, pedagógiai tapintattal segítjük ezeket a gyerekeket.

A gyermek érdekében fontos a titoktartás szem előtt tartása.

7. Inklúzió, integráció

„Mégiscsak van valami, amitől változik az ember. Attól, ha van valaki, aki olyannak szereti és fogadja el, amilyen. Pont olyanként. Elálló fülekkel, néha egy kis füllentéssel, egy kis hencegéssel. Nem fognak visszasimulni a fülei, nem fog sokkal kevesebbet füllenteni és hencegni – csak egy kicsivel kevesebbet, egyszóval változni fog.”/Ancsel Éva/

Cél: A harmonikus, nyugodt, biztonságot adó óvodai környezetben váljon természetessé a gyermekek között a személyiségük különbözősége.

Óvodánk pedagógiai légkörét, az itt dolgozók szemléletét áthatja az inkluzív (befogadó) pedagógia elveivel való azonosulás, a fokozott differenciálásra törekvés, hiszen minden gyermek más.

Az inklúzió emberközpontú megközelítés, amely ugyanakkora hangsúlyt fektet az érzelmi élet fejlesztésére, a szocializációra, mint a kognitív eredményekre. Elengedhetetlen feltétele a vezetői és testületi elkötelezettség és a szülőkkel, szakemberekkel való együttműködés. Az integráció során a

szakfejlesztés biztosítása elengedhetetlen. A szegregáció, az integráció, az inklúzió nem egymást kizáró, sokkal inkább egymást feltételező, átható fogalmak, folyamatok, módszerek és szemléletek.

Feladatunk a csoportban:

- Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségekben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítása.

A szülő kötelezettsége:

- az óvodai jogviszonyban álló cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes, fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermeke fokozott figyelmet igénylő egészségi állapotáról és a megteendő sürgősségi intézkedésekről a beíratkozással egyidejűleg vagy a diagnózis ismertté válását követően tájékoztassa az intézményt.
- köteles gondoskodni arról, hogy az életmentő gyógyszert a gyermek tartsa magánál.
- köteles a gyermek ellátásáról, gondozásáról gondoskodni.
- az intézménybe beérkezéséről, eltávozásáról gondoskodni.
- biztosítani a tankötelezettség teljesítését.
- jogszabályban előírt nyilatkozatokat megtenni.
- szükség esetén az intézmény, valamint a köznevelés által vagy azon keresztül biztosítható támogatások igénybevételeének kezdeményezéséről gondoskodni.

7.1. Gyermekkori diabétesz

Az intézmény igazgatója a 14 évnél fiatalabb 1-es típusú diabétesszel élő gyermek, gyermek részére abban az időtartamban, amikor az óvoda felügyelete alatt áll, az 1-es típusú diabétesszel élő gyermek, tanuló szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján a speciális ellátást biztosítja.

Az intézmény igazgatója a pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja számára előírhatja a vércukorszint szükség szerinti mérését, illetve szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel, a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását.

Az intézmény igazgatója a feladat ellátását olyan pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy útján biztosítja, aki az Oktatási Hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén részt vett, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja, vagy az óvodaorvos vagy a védőnő útján biztosítja.

Az intézmény igazgatója egy esetleges rosszullét esetére speciális ellátási eljárásrendet alakított ki.

7.2. A sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése

Cél: A 3-7 éves korú sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek speciális nevelési szükségleteinek kielégítése, képességeinek fejlesztése, szocializációja.

Feladataink:

Olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a speciális nevelési szükségletek, a tünetek változatosságát, az egyén teherbíró képességét.

Életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtás.

A köznevelésről szóló törvény kiemelten foglalkozik a gyermeki jogokkal, így a sajátos nevelési igényű gyermekek jogaival is, vagyis hogy állapotának megfelelő pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

A sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése a többi gyermekkel együtt, integráltan történik. A sajátos nevelési igényű gyermekek nagyobb mértékű differenciálást, a szokásostól eltérő eljárások alkalmazását igényelnek. Ügyelnünk kell arra, hogy a fejlesztés ne terhelje túl, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg. Ezért a sajátos nevelési igényű gyermekeknek a szakértői vélemény alapján speciális egyéni fejlesztést biztosítunk fejlesztőpedagógusaink által. Ők foglalkoznak az előírt óraszámban a megadott részképességek fejlesztésével.

Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség

elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.

Óvodánk felvállalja a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését, fejlesztését a Heves Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Vármegyei Szakértői Bizottság iránymutatásával.

A sérült, sajátos nevelési igényű gyermekeknek is joga van a szeretetre, az emberi kapcsolatokra, az önkifejezésre, a védettségre, a biztonságra, a megértésre, az ember méltóságának tiszteletben tartására.

Az integráció azoknál a gyermekeknél alkalmazható eredményesen akiknek a sérülési foka olyan szintű, amely a hagyományos pedagógusi figyelemmel, a szokásos nevelési módszerekkel kezelhető. Az ép gyerekeknek az integráció során kialakul és fejlődik empátiájuk – toleranciájuk, megtanulnak résztvevően segíteni, mindig csak abban és annyit, amiben és amennyit éppen kell.

Az integrált neveléshez szükséges feltételrendszer

- Fejlesztő pedagógiai ellátás: a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek felzárkóztatására és készségfejlesztésére irányuló kötelező foglalkozás.
- Sérülés specifikus szempontnak megfelelően a szükséges tárgyi feltételeket megteremtjük.
- A sérülés specifikumának megfelelő végzettséggel rendelkező gyógypedagógust alkalmazunk óraadóként a sajátos nevelési igényű gyermek mellé a szakértői bizottság által kiállított szakvéleményen előírt óraszámában.

A fejlesztésben résztvevő gyermekek jellemzői:

- részképesség zavarral küzdenek,
- átlagos intelligencia mellett több területen problémájuk van,
- gyenge munkaérettség,
- általános tájékozottság hiánya,
- lateralitásuk bizonytalan,
- szomatikusan fejletlenek,
- grafomotoros koordinációjuk gyenge,
- beszédképességük gyenge,
- szociális és érzelmi érettségük fejletlen.

A gyógypedagógus és a fejlesztőpedagógus feladatai:

- részképesség zavarral küzdő ún. „más fogyatékos”:-figyelemzavarral, -érzelmi zavarral, -tanulási és viselkedési problémával küzdő gyermekek fejlesztése, egyéni illetve kiscsoportos formában,
- kapcsolattartás a szülőkkel, az otthoni feladatok megbeszélése,

- együttműködés az óvónőkkel a gyermekek minél optimálisabb fejlesztése érdekében,
- véleményezés az iskolaérettségre vonatkozólag,
- kapcsolattartás a külső szakemberekkel.

Partnereink:

- Heves Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Vármegyei Szakértői Bizottsága
- Heves Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Gyöngyösi Tagintézménye

Általános elvek:

- a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek harmonikus személyiségfejlődését az eredményeit, erőnyeit, sikeres próbálkozásait értékelő, különbözőségét elfogadó környezet segíti,
- bennük is ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek,
- az egyéni gondozási igényből adódó feladatok végrehajtásánál törekedni kell arra, hogy a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek,
- a fejlesztés céljait minden esetben a szakértői vélemény javaslataira kell építeni.

Az egyéni fejlesztésen kívül a csoporton belül az óvónők is differenciáltan foglalkoznak ezekkel a gyermekekkel: több időt fordítanak rájuk, apróbb lépésekben haladnak a tanulási folyamatban, állandóan gyakorolnak olyan mozzanatokot, amelyek a fejlődést szolgálják. A játékban olyan eszközöket igyekeznek felkínálni az óvónők, amelyekkel tudatosan fejlesztik a gyermekek részképességeit. A minden csoportban biztosított mozgásos eszközök spontán játék közben is fejlesztik a sajátos igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeket.

A sérült gyermekek közül az enyhe fokban sérült testi-, látási-, hallás-, értelmi-, beszéd fogyatékos, illetve enyhe pervazív és autisztikus tüneteket mutató gyermekek nevelését vállaljuk fel.

Logopédiai fejlesztés

Óvodánkban a nevelési program bevezetésével egyidőben 2004. szeptember 1-től heti egy alkalommal logopédus foglalkozik óraadóként a beszédhibás gyermekekkel.

Törvényi kötelezettség a 3 éves gyermekek logopédiai szűrése, melyet a logopédus végez az óvodapedagógusok közreműködésével. Ez a szűrés egy szülői kérdőív (KOFA) kitöltéséből áll, melyet a szakszolgálat logopédusa értékel ki. Óvodánkban a súlyos, nem életkori beszédhibák (beszédindítás, értés) javításával lehetőség szerint, a nem tanköteleseknél is foglalkozik a logopédus kolléga.

Minden év májusában felméri a leendő tanköteles gyermekeket, kiszűri a beszédhibákat közülük.

7.3. Tehetséggondozás

Cél: A tehetség jeleit magukban hordozó gyermekek adottságainak céltudatos fejlesztésével lehetőséget biztosítunk a kreatív újat teremtő felnőtté váláshoz.

Feladatunk:

- a gyermekek alapos ismerete, fejlődésük nyomon követése, tehetség csírák felismerése,
- a tehetséges gyermek erős oldalának fejlesztése, gyenge oldalának erősítése,
- a személyiség optimális fejlődését elősegítő szeretetteljes, elfogadó, biztonságos légkör biztosítása,
- a kreatív és a divergens gondolkodás fejlődését elősegítő helyzetek teremtése,
- személyre szóló nevelés, egyéni bánásmód alkalmazása.

Vannak gyermekek, akiknél már egész fiatal korukban feltűnik, hogy adottságaik valamilyen területen az átlagosnál lényegesebben, jobbak. Ezen adottságok csakis a pozitív környezeti hatások által fejlődnek készséggé, esetleg tehetséggé. Kiemelkedő szerepe van ebben a családnak, óvodának és a társaknak.

Az óvodásoknál nem az a kiemelkedő, amit csinálnak, hanem az, hogy másoknál fiatalabb korban képesek valamilyen teljesítményre. Egyre nagyobb tapasztalat-, és ismeretszerzési lehetőséget biztosít számukra, így többet fog tudni társainál.

A gyermekeknél tehetségre irányuló hajlamról beszélhetünk. Ezekre a gyermekekre jellemző a nagyfokú kíváncsiság, gazdag ismeret, kreativitás, kitartás, gazdag szókincs, stb. Ezek a személyiségjegyek segítenek bennünket a tehetség felismerésében, amely folyamatos spontán és célzott megfigyelésekre alapszik.

Biztosítsunk minél több olyan lehetőséget, ahol a gyermek többletismereteket kaphat. Mutassunk érdeklődést az őt érdeklő dolgok iránt, mert így is erősíthetjük a különböző képességek kibontakozását.

A tehetséges gyermekek egy része harmonikusan fejlődik, vannak azonban olyanok, akik bizonyos területen kimagaslóan fejlett szinten, más képességekben viszont elmaradnak társaiktól. Ezt a „gyenge” oldalt erősíteniünk kell, hogy a hiányosságok ne akadályozzák, nehezsítsék a tehetség kibontakozását.

Az óvodás gyermek világképére jellemző tulajdonságokat felhasználva valósíthatjuk meg a képzelet, fantázia és ez által a kreativitás fejlesztését.

A gyermek alapos ismerete segítsen bennünket abban, hogy egyénre szabottan tervezzük meg, milyen játékokkal, differenciált feladatokkal lehet a kiemelkedő területeket fejleszteni. Ha gyermek valamilyen képességekben kiemelkedőt mutat felhívjuk a szülő figyelmét, hogy milyen foglalkozásra érdemes irányítani a gyermekét.

A tehetséges gyermek nevelése nem könnyű feladat. Tőlünk sok türelmet, empátiát, rugalmas gondolkodást, következetességet, kitartást igényel. Adjunk szabadságot a gyermeknek, hogy kipróbálhassa adottságait, azzal foglalkozzon, amivel szeretne. Bátorítsuk, érezze, hogy figyelünk rá. Ösztönözzük, ismerjük el erőfeszítéseit, dicsérjük, ha elértünk valamit.

Az óvodai élet lehetőséget ad a tehetségre irányuló hajlam kibontakoztatására, melynek gondozása napi feladataink közé tartozik

7.4. Migráns gyermekek interkulturális nevelése

Cél: A migráns gyermek a magyar gyermekekkel azonos feltételekkel veheti igénybe az óvodát. Az emberi méltóság elismerése, tiszteletben tartása. A bevándorló családból érkező gyermekek értékességét egyediségükben, individualitásukban keressük.

Feladatunk a csoportban:

Felkészülés a gyermek befogadására.

A gyermek érzelmi biztonságának megteremtése.

A hazánkba érkező migráns gyermekek részére is nyitva áll óvodánk, ha megjelennek a településen. A befogadás során felvesszük a kapcsolatot a családdal. A későbbiekben a gyermek kultúrájával, nemzetiségével kapcsolatos információkról is tájékozódunk.

A kezdeti időszakban megteremtjük a gyermek érzelmi biztonságát. Az eltérő nyelv, szokások, viselkedési módok, étrend elfogadtatása, értékként való bemutatása szükséges a többségi gyermekeink számára. A más kultúrákról, a vallásokról, a bőrszínről, az etnikai különbségekről szóló, életkornak megfelelő ismeretek bemutatása apró lépésekben, a gyermekek érdeklődési körét – játék, mese, vers, ének, zene, tánc, - figyelembe véve valósítható meg.

A migráns gyermeket segíteni kell a magyar nyelv elsajátításában, melynek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig maga a közösség.

Sikerkritérium:

- ha a gyermek szívesen jár óvodába,
- ha a gyermekcsoporthoz egyenrangú tagjának érzi magát,
- ha szívesen játszik társaival, és a csoporttársak is keresik társaságát.

7.5. Differenciálás

A differenciálás során a hátrányokkal és az előnyökkel rendelkező, különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelésében alkalmazkodunk az egyéni fejlettségükhöz. Ennek érdekében az óvodai élet valamennyi tevékenysége során a differenciálás alapelveit figyelembe vesszük.

A differenciálás alapelvei:

- A tevékenységek során a gyermekek szükségleteihez igazított differenciált, egyéni bánásmód.
- Humanisztikus gyermekszemlélet (bizalom, elfogadás, megértés).
- Az önmegvalósítás lehetősége.
- A differenciálás pedagógiai funkciói (mennyiségi és minőségi differenciálás).

A differenciálás során a gyermek az egyéni fejlettségének megfelelő nevelésben részesül, ezzel teljesítőképessége maximumát érheti el. A feladatokat a gyermek egyéni képességéhez mérten adjuk.

A differenciálás során figyelembe vesszük a gyermek életkorát, képességeit, érdeklődését, előzetes tudását, ismereteit.

A megvalósítás során egyéni, páros, kooperatív munkaformákat alkalmazunk.

A gyermekek különböző fejlettségi szintjéhez, egyéni igényeihez sokféle módszert alkalmazhatunk:

- beszélgetés,
- megbeszélés,
- elbeszélés,
- bemutatás,
- szemléltetés,
- magyarázat,
- gyakorlás.

Nagyon fontos az értékelés alkalmazása a gyermekek fejlesztésében. A gyermekek ösztönzésére pozitív értékelést alkalmazunk.

Értékelési módszerek:

- elismerés
- megerősítés
- dicséret
- jutalmazás
- bátorítás
- ösztönzés

- példaként kiemelés.

8. Az óvoda ünnepei, rendezvényei

Minden csoportban saját magunk alakítjuk ki a gyerekekkel a hagyományokat. Vannak ünnepeink, amit zártkörűen, csoporton belül szervezünk.

A név és születésnapokon kis ünnepséget rendezünk az ünnepeltnek.

A Télapót is csoportonként várjuk, kedves kis műsorral köszöntjük.

A farsangot is csoporton belül jelmezesen, *egész* hetes vidámságban ünnepeljük.

Március 15. Csoportonként ünnepeljük, a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően, jelképekkel.

Szintén zártkörűen, de az egész óvoda együtt ünnepli a Karácsonyt.

A tornaszobában a közös fa alatt mondja el minden csoport a versét, énekét.

A Gyermeknapot egész hetes projekt keretében szervezzük meg. Különböző programokkal kedveskedünk a gyerekeknek / állatsimogatás, kutyabemutató, arcfestés, csillámtetoválás, kirándulás / jó időben az udvaron, rossz időben a tornaszobában tartjuk, itt játékos vetélkedőket, versenyeket szervezünk a gyerekeknek, kis ajándékokkal, meglepetésekkel.

Mindkét ünnepet színesítjük az óvó nénik műsorával.

Május 1. Valamennyi csoporttal kinn az udvaron ünnepelünk, májusfát díszítünk, körjátékokat játszunk, énekelünk, táncolunk.

Minden csoportban tartunk Anyák napi ünnepséget. A kiscsoportos korú gyerekek egyénileg, ünnepi keretek között, a középső-nagycsoportos korú gyerekek kis műsorral köszöntik az édesanyákat, nagymamákat.

Szintén meghívott vendégek jelenlétében zajlik az Évzáró műsorunk, ahol az iskolába induló gyerekek búcsúznak az óvodától.

Zöld jeles napok

Állatok hete: (október 04.)

A gyerekek behozhatják kisállataikat, ezenkívül állatsimogatás, galambreptetés, kutyabemutató szerepel heti programjaink között.

A nagycsoportosok lehetőség szerint ellátogatnak a közeli Mátra Múzeumba, vagy az Állatkertbe is. A múzeumban élményt, tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek. Az állatkerti látogatás során megfigyelhetik az addig csak képről ismert állatokat

A víz világnapja: (március 22.). A gyermekek ismerjék meg, milyen fontos láncszem az ökológiai folyamatban a víz. Ezen a napon nagy hangsúlyt helyezünk arra, hogy a vizet, mint egyik őselemünket minél változatosabb formában ismerjék meg, fedezzék föl a gyermekek. Ezen alkalomból kiállítást szervezünk a

tornaszobában a gyerekek munkáiból, melyre meghívjuk a szülőket, az iskola alsó tagozatos tanulóit.

Föld napja: (április 22). A gyermekek tudják, hogy a Föld az, amin élünk. Óvni, védeni kell, nem szabad szennyezni. Ezen a napon olyan játékokat játszunk, olyan könyveket nézegetünk, melyek e témakörhöz kapcsolódnak. Az udvaron virágpalántákat ültetünk. Megismerkedünk Földünk más népeivel, kincseivel. A gyerekek munkáiból egy kiállítást rendezünk az udvaron.

Madarak és fák napja: (május 10.). Minden lehetőséget megragadunk, hogy megismertessük a gyermekekkel a fákat és a madarakat. Felhívjuk a figyelmüket, hogy nem szabad bántani őket.

Környezetvédelmi világnap: (június 05.) E nap alkalmából a szelektíven gyűjtött hulladékból játékokat készítünk, barkácsolunk a gyerekekkel.

„Gyalogkakukk” túra adaptálása

A TÁMOP 3.1.11. Óvodafejlesztési pályázat megvalósítása során Gyöngyös Város Óvodái Jeruzsálem úti Tagóvodájából vásároltunk jó gyakorlatot.

Intézményünk által adaptált „Gyalogkakukk” túra- jó gyakorlat, a felnőtt sport jellegű természetjárás, túrázás átvétele, a 3-7 éves korosztályra, az óvodai környezeti nevelés módszereivel, eszközeivel megvalósítva. Közvetlen tapasztalatszerzést, élményszerzést tesz lehetővé, miközben a fenntarthatósága nevelés fontossága is megvalósul.

Célunk: az egészséges életmódra nevelés, az erőnlét, a kitartás, az akarat folyamatos fejlesztése az adott korosztály számára.

A túra megvalósítását évente legalább 1 alkalommal tervezzük óvodásainknak a falunkba. A nagycsoportos korosztály számára, ha a lehetőségünk megengedi még egyet szervezünk a Mátrába is. Igyekszünk a környékünk szép természeti tájait megismertetni kirándulásaink során a gyermekeinkkel. (Nagyréde külterülete, tavak, erdők, Mátra).

A szervezési, lebonyolítási feladatokban a szülőket is aktívan bevonjuk, kapcsolattartásunk bővül a családokkal. Biztosítjuk a túrához szükséges feltételeket (hely, idő, eszköz).

A túrák során a kompetencia területek fejlesztése, az egyéni bánásmód, a differenciálás is megvalósul, hiszen minden korosztály a saját tempójában, életkori sajátosságait figyelembe véve teljesíti az adott túrát.

9. Az óvoda és a család közös rendezvényei

Minden csoportban szervezünk közös munkadélutánt, ahol a szülőkkel közösen ajándékokat készítünk a gyermekeknek.

Márton napja alkalmából lámpás felvonulást szervezünk a szülői munkaközösség bevonásával. A hét folyamán a gyerekek lámpásokat készítenek óvodapedagógusok segítségével, amivel a helyi polgárőrség biztosításával levonulnak a Molnár József Községi Színtér elé. A szülők itt várják gyermekeiket teával és liba zsíros kenyérrel.

Karácsony előtt a meghitt hangulat megteremtése érdekében adventi vásárt szervezünk a tornaszobában. Az óvodai dolgozók és a szülők felajánlásokat készítenek.

Szülői Fórum keretében Nevelési témájú előadást rendezünk a szülőknek, melyre szakembereket hívunk meg. Igyekszünk olyan témát keresni, amely a legtöbb szülőt érinti, érdekli. A szülők kérdéseket tehetnek fel az előadónak, melyre azonnal választ is kapnak.

A Gyermeknap hagyomány óvodánkban, a szülők délután csatlakozhatnak programjainkhoz. Célunk, hogy a szülők együtt játsszanak, vetélkedjenek, versenyezzenek gyermekeikkel és ezzel szerezzünk egy szép emléket a gyerekeknek. Programjainkat minden évben, lehetőségünk szerint igyekszünk gazdagítani, színesíteni.(népi játékok, ugráló vár, óriás csúszda, arcfestés, kézműves foglalkozások, bábszínház).

A Sportnap szülői kezdeményezésre indult és vált kedvelt programmá szülők és gyermekek körében egyaránt. A szülők együtt teljesítik a feladatokat a gyerekekkel, amit pecséttel igazolnak. A feladatsort teljesítő gyerekek ajándékot választhatnak. A nap végén a bográcsban készült finom étel várja a résztvevőket.

Az óvoda és a szülők közös rendezvénye a Jótekonysági bál, amelynek bevételét mindig a gyermekek érdekében használjuk fel, képességfejlesztő játékok és sportszerek vásárlására, az udvar folyamatos fejlesztésére, felújítására.

10. Az óvoda kapcsolatrendszere, továbbfejlesztési lehetőségek

A kapcsolattartás fejlesztése:

- a mindenkor közvetett és közvetlen partneri mérések eredménye alapján megerősítünk, vagy változtatunk,

- a szülők véleményének, igényeinek megismerésével, felmérésével a kapcsolattartás változtatása, fejlesztése,
- a folyamatban felmerülő igény kielégítése, változtatások beépítése, amennyiben azok nem mondanak ellent az óvodai szemléletnek.

Család, óvoda

Óvodai nevelésünk a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A gyermek elsősorban a családban nevelődik. Jó esetben az óvoda folytathatja és kiegészítheti a megkezdett nevelési folyamatot. Sajnos gyakoribb, hogy az óvodára hárul a családi nevelésben felmerülő hiányok pótlása. *Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.*

Az óvoda és a család kapcsolattartási formái:

Totyogó-hét: augusztus utolsó hetében minden délelőtt lehetőséget biztosítunk leendő óvodásainknak és szüleiknek, hogy együtt ismerkedjenek az óvodával, az óvó nénikkel, hasonló korú társaikkal.

Családlátogatás: célja, hogy megismerjük a gyermeket közvetlen környezetében, felmérjük helyét a családban, tájékozódjunk a családi nevelés elveiről, szokásairól. A családlátogatások során lehetőségünk van arra, hogy a felmerülő gondokat, problémákat nyugodtan megbeszéljük a szülőkkel, a gyermek fejlődéséről, fejlesztéséről, az elkövetkezendő időszak feladatairól. Családlátogatásra a gyermek óvodába kerülése előtt, és szükség esetén kerül sor abban az esetben, ha a szülő hozzájárul.

Tájékoztatás: elsősorban a tanulmányi rendszeren keresztül. Az óvodapedagógus rendszeresen tájékoztatja a szülőt gyermeke teljesítményéről, magatartásáról, az észlelt problémákról, az óvoda döntéseiről.

A fogadóórákat: egy tanévben kétszer tartjuk, illetve igény esetén. A megbeszéléseken van lehetőség olyan információk cseréjére, melyek a gyerekekkel, vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak, esetleg bizalmas jellegűek.

Szülői értekezleten: az óvodát, a csoportot, a gyermekeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Feladatunk a szülők véleményének meghallgatása, javaslataik figyelembe vétele. Egy nevelési évben két csoport szülői értekezletet tartunk, egy összevont szülői értekezletet valamennyi szülőnek, ahol nevelési témájú előadásra kerül sor meghívott előadóval. A tanév elején az óvoda vezetője tart szülői értekezletet az óvodába újonnan érkező gyermekek szülei részére.

Óvodánkban szülői munkaközösség működik, tagjaival az *igazgatóhelyettes* tartja a kapcsolatot, évi 2-3 alkalommal a szülőket érintő fontosabb kérdésekről, az óvoda munkájáról a közös programok szervezéséről (Jótekonysági bál).

A közös programok, ünnepek lehetőséget teremtenek a család és az óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére.

A Nagyrédei Szent Imre Általános Iskola

- a leendő első osztályos óvodások a szülőkkel meglátogatják az iskolát, a napközi otthont, a tornatermet,
- a csoportot átadó óvó nénik konzultálnak a leendő első osztályos nevelőkkel.

Óvoda – iskola átmenetet

A gyermekek iskolába lépése egy hosszú érési folyamat eredménye. A gyermekek iskolába lépésének megkönnyítésében nagyon fontos szerepe van az óvoda iskola együttműködésének.

Célunk:

- az átmenet megkönnyítése,
- fejlettség szerinti beiskolázás,
- hatékony együttműködés,
- folyamatos jó partneri viszony alakítása az iskolával
- a leendő első pedagógusok az iskolába lépés előtt ismerjék meg a gyermekeket,
- a gyermekek érdeklődésének felkeltése a tanulás, az iskola iránt.

Feladatunk:

Folyamatos, jó partneri viszony kialakítása, közös programokon való részvétel, konzultációk.

Az óvoda és iskola közötti együttműködés formái:

1. Tájékoztató szülői értekezlet az iskolában, tanítónők bemutatkozása, válaszadás a felmerülő kérdésekre, óvodás szülők megismerése.
2. Az óvodai rendezvényekre iskolások meghívása, Szüreti projekt, Zene világnapja, Víz világnapja alkalmából.
3. Óvodai évzáróra a tanítók, iskolaigazgató meghívása.
4. Tanítók látogatása a leendő elsősofknél, ismerkedés, beszélgetés, együtt játszás.

Várt eredmények:

- a tanköteles gyermekek vágnak az iskolába,
- bizalommal fordulnak a leendő tanító nénijükhöz,
- folyamatos, rendszeres kapcsolattartás a két intézmény között.

Egyéb, oktatási szakszolgálati, kulturális intézményekkel való kapcsolat

Köznevelési intézményekkel

Óvodánk előminősített referencia intézmény. Fontosnak tartjuk az intézmények közötti horizontális kapcsolattartást. A Heves megyei referencia intézményekkel folyamatos a kapcsolatunk, megbeszéléseken, szakmai fórumokon veszünk részt együtt. A hálózatépítés során intézménylátogatásokon veszünk részt, ahol szakmai tapasztalatcserére, új ismeretek szerzésére, egymás jó gyakorlatainak megismerésére is lehetőségünk nyílik.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei között oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és -lehetőségei szerint -szakmai kapcsolatot tart fenn.

Heves Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálattal

A Heves Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálattal és a Heves Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Gyöngyösi Tagintézményével rendszeres kapcsolatot tartunk, az arra rászorult gyermeket küldjük vizsgálatokra.

Családi Bölcsőde

Az óvoda épületében kapott helyet a családi napközi 2009. áprilistól. A szolgáltatást nyújtó személyekkel rendszeres, napi a kapcsolatunk, rendezvényeinkre mindig meghívjuk őt a gyermekekkel.

Egészségügyi szakszolgálattal

A védőnővel, az óvoda orvosával, a fogorvossal rendszeres kapcsolatot tartunk, szűréseket, szakvizsgálatokat, tisztasági vizsgálatokat tartanak a gyermekek között.

Gyermekjóléti szolgálattal

Az óvoda mindenkor gyermekvédelmi felelőse tartja a kapcsolatot Nagyréde Nagyközség Önkormányzat gyermekjóléti szolgálatával.

Molnár József Községi Színtér

Rendezvényeit a gyermekekkel - alkalmazkodva életkori sajátosságaikhoz - látogatjuk. A könyvtárban, községi galériában is rendszeresen megfordulunk a gyerekekkel.

Nagyrédei Gondozási Központ

A Nagyrédei Gondozási Központ tagjaival rendszeres a kapcsolatunk. Meglátogatjuk őket az idősök napján, karácsonykor, március 15. alkalmából a

Pilvax kávéházban és húsvétkor. Gyermeknap alkalmából a klubtagok kedveskednek gyermekeinknek.

Oktatási Hivatal

Az Oktatási Hivatal által szervezett tájékoztatókon, továbbképzéseken rendszeresen részt veszünk. Igénybe vesszük az új típusú szaktanácsadást is.

Nagyréde Nagyközség Önkormányzatával

A fenntartóval nagyon jó kapcsolat alakult ki az évek során. A fenntartó elvárásait, igényeit folyamatosan nyomon követjük, ezeket az elvárásokat lehetőség szerint figyelembe vesszük.

A partneri mérések során ismerjük meg a képviselő testület véleményét, ezeket elemezzük, értékeljük.

A fenntartó és az intézmény közös érdeke, hogy az intézmény teljesítményéről, minőségéről megbízható, objektív képpel rendelkezzenek.

Az intézmény eredményeinek összevetése az elvárásokkal hozzájárul a pedagógiai munka fejlesztéséhez.

Az értékelési eredmények visszacsatolása:

Az igazgató és a fenntartó összegző-értékelő megbeszélésen elemzik az összegyűjtött adatokat, megfogalmazzák az erősségeket és a fejlesztést igénylő területeket.

Az igazgató ismerteti az eredményt a nevelőtestület tagjaival, és közösen intézkedési tervet dolgoznak ki a fejlesztés érdekében.

A rövid távú tervezés figyelembe veszi

- a fenntartó kérésére elkészült év végi beszámolót
- igazgatói javaslatokat
- az év során lefolytatott ellenőrzések megállapításait, fejlesztési ajánlásait

Ezek alapján kerül meghatározásra a munkatervben a feladatok ellátásának módját és ütemezését.

A középtávú tervezés feladatai

- az intézményi önértékelés és külső fenntartói értékelés összehangolása
- a fenntartónak az intézmény számára megfogalmazott kiemelt feladatai
- a közvetlen partnerek elégedettségének növelése
- erőforrások biztosítása
- az intézményben folyó pedagógiai munka eredményességének növelése

A kapcsolattartás, együttműködés formái:

- óvodai ünnepélyekre (Karácsony, Évzáró) meghívjuk a falu vezetőit, képviselő testület tagjait,
- elégedettségmérő kérdőív 2 évente,
- a nevelőtestületi értekezletekre meghívjuk a Polgármestert,

- az igazgató tartja a kapcsolatot a Képviselő Testülettel, a falu vezetőivel.

11. A gyermek fejlődésének nyomon követése

A célok eléréséhez szükséges a fejlesztő folyamat ellenőrzése, az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig. Ez magába foglalja a gyermek fejlődési jellemzőinek tudatos és folyamatos nyomon követését. *A gyermekekre vonatkozó megfigyeléseket az oviKRÉTÁban rögzítjük.*

A gyermekek fejlődését félévente vezetjük.

A gyermekek nyomon követésének területei:

- *Anamnézis*
- *A gyermek motoros fejlettsége,*
- *A gyermek kommunikációs fejlettsége,*
- *A gyermek szociális fejlettsége,*
- *A gyermek önállóságának fejlettsége,*
- *A gyermek kognitív fejlettsége*

A gyermekek fejlődésének nyomon követését szolgáló módszerek:

- megfigyelés.

A gyermekek fejlődésének és fejlesztésének nyomon követése

A gyermekek fejlődésének nyomon követését az oviKRÉTÁban rögzítünk, évente két alkalommal. A mérés eredményeinek alapján tűzzük ki az elkövetkező időre szóló feladatokat. A szülő gyermeke fejlettségéről félévente tájékoztatást kap az óvó néniktől.

Az óvodába lépést követő 2 hónap a gyermek megismerését, megfigyelését szolgálja. A bemeneti mérést új gyermekek esetében érkezésétől számított két hónapon belül készítik el a csoportvezető óvónők. A felmérés eredményeit figyelembe vesszük a beiskolázásnál, a nevelési tanácsadóba egyéb szakértői bizottságokhoz benyújtandó óvónői szakvélemény elkészítésénél.

A csoport éves nevelési tervét a nevelési év kezdetén készítjük el, szeptember 15-ig. A gyermekcsoportok nevelési tervei ennek lebontásából, hat hónapra készülnek, ehhez kapcsolódik az értékelés is hat havonta. Az éves anyaggyűjtés egy évre, majd a heti tervezés során kerül lebontásra.

A nevelési terv értékelésére tanév végén kerül sor. A szervezési munkákat hat hónapra tervezzük.

DIFER mérés:

A 2014/2015 nevelési évtől bevezetésre került a DIFER mérőeszköz a gyerekek méréséhez. Nevelési évenként egy alkalommal, tavasszal, vizsgáljuk a gyerekeket. Ez a módszer átfogó képet ad a gyermekek fejlettségéről, ezáltal megkönnyíti a differenciált fejlesztési terv elkészítését. Az általános iskolában is a DIFER fejlődésvizsgáló módszert alkalmazzák azoknál a gyermekeknél, akiknél valamilyen problémát tapasztalnak.

Az iskolába menő gyerekek vizsgálati eredményét továbbítjuk az iskola felé, így a tanítóknak lehetőségük lesz a mérés folytatására.

12. Programbeválás vizsgálata

Az óvodavezetés feladata a program végrehajtásának átfogó ellenőrzése, értékelése, melynek ütemét az éves munkatervben rögzítjük, az ellenőrzési terv részében. A csoportlátogatások alkalmával összegyűjtött tapasztalatok a program helyi alkalmazhatóságáról, valamint arról, hogy mennyiben segíti elő a gyermekeink fejlődését, nevelési értekezleteken kerülnek feldolgozásra folyamatosan. Az ismeretek alapján tud segítséget nyújtani a vezető abban, hogyan valósítsuk meg a program célkitűzéseit.

Óvónői munkaközösségünk feladata az ellenőrzésben, hogy egymás tapasztalatait, ötleteit megismerjük, segítsük egymás gyakorlati munkáját. Beszélünk arról, hogyan vált be a gyermekek fejlesztésében a program, az új adminisztráció hogyan segíti munkánkat. Megosztjuk egymással sikereinket, kudarcainkat, hogy ebből is tanuljunk.

A csoportvezető óvónők saját csoportjaikban gyermekeink fejlődésén mérik le a program alkalmazhatóságát, hatékonyságát. Ezt írásban a Személyiség lapon bejegyzéseinkben rögzítjük.

Az óvoda helyi pedagógiai programjának felülvizsgálat: 2014-től kétfévente szeptember hónapban a partneri méréseknek, a bevált gyakorlatnak megfelelően, illetve a törvényi változásoknak megfelelően.

Az óvodai nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- törvényi változás,
- a nevelőtestület kétharmados többsége kéri.

Óvodánk helyi pedagógiai programjának rövidített változatát valamennyi csoport öltözőfolyosóján elhelyezzük. A nevelési program teljes egészében a nevelői szobában található, ahol bárki számára elérhető, megtekinthető.

13. A komplex ellenőrzés rendszere

A komplex ellenőrzés jogszabályi háttérét a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet tartalmazza.

A komplex ellenőrzés során – az ötévente megvalósuló intézményellenőrzéstől eltérően – egyes köznevelési intézmények tevékenységének átfogó, célzott vizsgálata valósul meg a miniszter által kijelölt intézmények tekintetében.

A komplex ellenőrzés során indokolt esetben az igazgató és az intézmény pedagógusának tevékenysége is vizsgálható.

A komplex ellenőrzés:

a) a köznevelési intézmény szervezetének, és a pedagógiai folyamatoknak a stratégiai és operatív vezetésére és irányítására, a vezetői kompetenciák fejlesztésére terjed ki,

b) általános pedagógiai és vezetéselméleti szempontok szerint történik,

c) az igazgató pedagógiai és vezetői készségeinek fejlesztése az igazgató munkájának általános pedagógiai és vezetéselméleti szempontok, valamint az igazgató saját céljaihoz képest elért eredményei alapján valósul meg,

d) módszertana az interjúkészítés és a dokumentumelemzés, valamint az intézmény feladatellátásával összefüggő kérdőíves felmérések és az intézményi önértékelés igazgatóra vonatkozó dokumentumainak elemzése,

e) a teljesítményértékelés mutatóinak a vizsgálatára is kiterjed.

A komplex ellenőrzés során a pedagógus ellenőrzése:

a) általános pedagógiai szempontok szerint történik, célja a pedagógus pedagógiai kompetenciáinak fejlesztése,

b) a tanulás támogatásának, pedagógiai módszertani felkészültségének – ha a pedagógus munkakörének részét képezi – a foglalkozások, tanítási órák egységes szempontok szerinti megfigyelése a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültségének elemzése,

c) a pedagógus mindennapi nevelő-oktató munkáját megalapozó pedagógiai tervezés dokumentumainak vizsgálatára, elemzésére is kiterjed.

A komplex ellenőrzésbe az intézmények a következő szempontok alapján kerülnek kiválasztásra:

- az intézmény az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés szakértői értékelése alapján
 - a) legalább három területen hatvan százalék alatti eredményt ért el, vagy
 - b) egy területen harminc százalék alatti eredményt ért el,

- az adott intézmény az országos kompetenciamérés legutóbbi nyilvánosságra hozott eredményei alapján bármelyik mérésben érintett évfolyamon, bármelyik vizsgált kompetenciaterületen a családháttér-indexet figyelembe véve az adott intézménytípusra számított és a hivatal által nyilvánosságra hozott országos átlagértékénél statisztikailag kimutathatóan gyengébb eredményt ért el,
- a hivatal által működtetett korai jelző- és pedagógiai támogató rendszerben a legutóbbi két adatfelvételkor rögzített intézményi szintű lemorzsolódási mutatók közül bármelyik jelentősen meghaladja az adott intézménytípusra a hivatal által számított vármegyei vagy országos átlagértéket, vagy az intézmény legalább két adatfelvétel során romló tendenciát mutat bármelyik lemorzsolódási mutató esetében, vagy
- az intézmény az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés kapcsán készített fejlesztési vagy intézkedési tervet nem töltötte fel a hivatal által működtetett informatikai támogató rendszerbe.

A miniszter – a hivatal javaslata alapján – kijelöli az ellenőrzés alá vont intézményeket. A hivatal az ellenőrzést megelőző hónap tizedik napjáig az informatikai támogató rendszer útján értesíti az intézmény igazgatóját a tervezett ellenőrzés tényéről. Az intézmény igazgatója az értesítés kézhezvételét követő három napon belül értesíti a fenntartót a tervezett ellenőrzés tényéről. Az érintettek az ellenőrzést megelőző hónap huszadik napjáig feltöltik az informatikai támogató rendszerbe:

- a) az intézmény igazgatójának vezetői programját,
- b) az intézménynek a látogatás évére vonatkozó továbbképzési programját és
- c) az intézménynek a látogatás évére vonatkozó beiskolázási tervét.

A komplex ellenőrzést végző szakértői bizottság tagjai az intézményi ellenőrzést végző szakértővel szemben támasztott feltételeknek megfelelő, a hivatallal jogviszonyban álló, a hivatal által szervezett képzést elvégzett szakértők közül kiválasztott vezető szakértő és legalább egy, legfeljebb három szakértő. A komplex ellenőrzést végző szakértői bizottság a komplex ellenőrzési eljárásba külső, megfelelő szakértelemmel rendelkező szakértőt is bevonhat.

A vezetőszakértő az ellenőrzést követő harminc napon belül készíti el a komplex szakértői értékelését az informatikai támogató rendszerben, és megküldi azt az intézményt fenntartó számára. A szakértői értékelés alapján az intézmény igazgatója az intézmény fenntartójával együttműködve, annak jóváhagyásával az értékelés kézhezvételétől számított harminc napon belül intézkedési tervet készít, majd azt feltölti az informatikai támogató rendszerbe.

Az intézkedési terv végrehajtását a hivatal szakértők bevonásával, utóellenőrzés keretében ellenőrzi.

Az utóellenőrzés eredményeiről a hivatal jelentést készít a miniszter számára, amely tartalmazza az utóellenőrzésbe bevont intézmények nevét, külön

megjelölve azt az intézményt, amely az intézkedési tervben foglaltakat nem hajtotta végre.

Az intézmény igazgatója az intézkedési tervben a komplex ellenőrzés során készült szakértői értékelés megállapításainak megfelelő kötelező pedagógus-továbbképzést írhat elő a pedagógus számára.

14. A továbbképzéseken tanultak átadásának módja

Célja: a tanfolyamon részt vevőt óvodapedagógusok az általuk megszerzett új módszert, elméleti és gyakorlati ismereteket, ötleteket átadják a nevelőtestület többi tagjának. Az átvett képzési anyagot a nevelők gyakorlati munkájukban alkalmazzák, ezzel elősegítve a gyerekek korszerű nevelését, formálását.

Minden óvodapedagógus kötelessége a rendszeres és folyamatos önképzés, továbbképzésen való részvétel, a pedagógiai, pszichológiai kutatások eredményeinek ismerete, a gyakorlatban való alkalmazása.

Minden pedagógus kiemelkedő képességeit úgy fejlessze, hogy a nevelőtestület módszertani eszköztárának gazdagítását, a gyermekek tevékenységrendszerének fejlesztését szolgálja.

A továbbképzésen részt vevő pedagógus felelősséggel készüljön fel az ott hallottak átadására.

Fontos, hogy a nevelőtestület tagjai segítsék, erősítsék egymást a tanulmányaikban, a távollévők helyettesítésében, a továbbképzéseken, a bemutatókon,

Az ismeretek átadásának módja:

Minden esetben a képzéshez illő átadási forma megválasztása szükséges.

- Nevelési értekezleteken, munkaközösségi értekezleteken előadás, beszámoló a hallottakról.
- Hospitálás az ismeretanyag gyakorlati alkalmazásáról szükség szerint bemutató foglalkozás tartása a kollégáknak.
- Elektronikus anyag átadása a kollégáknak.

15. Mérés, értékelés

Óvodai klíma vizsgálata:

Kétévente valamennyi dolgozó körében.

A gyermekek körében végzett mérések:

A fejlődés nyomon követésének vizsgálata évente két alkalommal január 31-ig és május 31 -ig. *A fejlődés nyomon követése az oviKRÉTÁban történik.*

A gyermek fejlődéséről fél évente a szülő tájékoztatást kap.

DIFER mérés 4 éves kortól évente egy alkalommal.

A felmérésekhez használt módszer a megfigyelés.

Valamennyi közvetlen partnerünk, dolgozók, szülők, fenntartó, iskola elégedettségét két évente mérjük kérdőív segítségével.

A nevelési-oktatási intézmény igazgatójának munkáját a nevelőtestület és a szülők közössége a vezetői megbízásának második és negyedik évében személyazonosításra alkalmatlan kérdőíves felmérés alapján értékeli. Az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés az igazgató munkájának ellenőrzése és értékelése során a kérdőíves felmérés eredményét is figyelembe veszi.

16. Az óvodába és az iskolába lépés feltételei

Az óvodába lépés feltételei

A gyermek óvodai felvételéről a **2011. évi CXC. a nemzeti köznevelésről szóló törvény** - valamint a **20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet** rendelkezik.

- Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.
- ha a szülő, vagy törvényes képviselő kéri a gyermek felvételét,
- az óvodai beiratkozásra a tárgyév április 20-a és május 20-a között kerül sor. A fenntartó az óvodai beiratkozás idejéről, az óvodai jogviszony létesítésével összefüggő eljárásról a beiratkozás első hatánapját megelőzően legalább harminc nappal közleményt vagy hirdetményt tesz közzé a saját honlapján, valamint közlemény vagy hirdetmény közzétételét kezdeményezi a fenntartásában működő óvoda honlapján, ennek hiányában a helyben szokásos módon,
- A szülő – a bölcsődei ellátásban részesülő gyermek kivételével – az óvodai nevelésben történő részvételre jogszabály alapján kötelezett gyermekét köteles beírni a települési önkormányzat által közzétett közleményben vagy hirdetményben meghatározott időpontban, vagy az óvodai nevelési kötelezettség alól felmentését kérni. A napi négy órában óvodai nevelésre kötelezett gyermek szülője, ha gyermeke az óvodakötelezettségét külföldön teljesíti, köteles arról a beiratkozás idejének utolsó hatánapját követő tizenöt napon belül írásban értesíteni az Oktatási Hivatalt. A napi négy órában óvodai nevelésre kötelezett, az óvodával jogviszonyban álló gyermek szülője, ha gyermeke az

óvodakötelezettségét a jövőben külföldön teljesíti, előzetesen köteles értesíteni az óvodaigazgatót.

- A kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól felmentett, három éves kort betöltött, valamint a harmadik életévét be nem töltött gyermek szülője a nevelési év közben kérheti felvételét az óvoda igazgatójánál, annak érdekében, hogy a gyermek részt vehessen az óvodai foglalkozásokon.
- Az óvodai beiratkozáskor be kell mutatni a gyermek nevére kiállított személyazonosságot igazoló hatósági igazolványokat, továbbá a szülő személyazonosságát igazoló hatósági igazolványokat és lakcímet igazoló hatósági igazolványát.

Az óvoda igazgatója az óvodai felvételi, átvételi kérelemnek helyt adó döntését írásban, a kérelem elutasítására vonatkozó döntését határozati formában – a szülő hozzájárulása esetén elektronikus úton – közli a szülővel.

Az óvodai nevelésben való részvételre kötelezett gyermek átvétele esetén az óvoda igazgatója a döntésről értesíti az előző óvoda igazgatóját.

- Az óvodába felvett gyermeket az óvoda nyilvántartja. Ha a gyermek óvodát változtat, további nyilvántartása az átadó óvoda értesítése alapján az átvevő óvoda feladata.
- Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról a szülők és az óvodapedagógusok véleményének kikérése mellett – az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 28. §-ában meghatározott feltételekkel összhangban – az óvodaigazgató dönt.

Az iskolába lépés feltételei

A gyermek beiskolázására a **2011. évi CXCV. a nemzeti köznevelésről szóló törvény** - valamint a **20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet** alapján kerül sor.

- A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik. Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a kormányhivatal a szülő kérelmére szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.
- a szülőket a nagycsoportban minden év elején tájékoztatjuk a beiskolázás lehetőségeiről,
- A tankötelezettség megkezdése alóli felmentéssel kapcsolatos hatósági eljárásban az Oktatási Hivatal általi kirendelés esetén szakértőként az

EMMI rendelet szerinti azon járási szakértői bizottság jár el, amelynek a működési területén a gyermek lakóhelye, ennek hiányában, vagy ha az nem állapítható meg, a gyermek tartózkodási helye található, vagy amelynek a területén a gyermek intézményes ellátásban részesül.

Ha a kérelem benyújtását megelőzően megállapításra került a sajátos nevelési igény ténye, akkor a hatósági eljárásban szakértőként az EMMI rendelet szerinti azon vármegyei szakértői bizottság jár el, amelynek a működési területén a gyermek lakóhelye, ennek hiányában vagy ha az nem állapítható meg, a gyermek tartózkodási helye található, vagy amelynek a területén a gyermek intézményes ellátásban részesül.

A hatósági eljárásban szakértőként az az EMMI rendelet szerinti mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), illetve beszéd fogyatékoság megállapítására jogosult szakértői bizottság jár el, amely a sajátos nevelési igény tényét a kérelem benyújtását megelőzően megállapította. A szakértői vizsgálat időpontjáról szóló értesítést a vizsgálat kezdeményezésére irányuló kérelem megérkezését követő naptól számított öt napon belül meg kell küldeni a szülőnek. A szakértői vizsgálat időpontját a szakértői bizottság a vizsgálat kezdeményezésére irányuló kérelem megérkezését követő naptól számított tizenöt napon belüli időpontra tűzi ki.

Ha a szülő a szakértői vizsgálat időpontjában önhibájából nem jelenik meg, további vizsgálati időpont biztosításának mellőzésével a szakértői bizottság a vizsgálat elmaradásáról és annak okáról értesíti a Hivatalt.

Ha a szülő a szakértői vizsgálat időpontjában önhibáján kívül nem jelenik meg, további egy alkalommal kell számára vizsgálati időpontot biztosítani az elmulasztott vizsgálati időpontot követő naptól számított öt napon belüli időpontra.

A szakértőként kirendelt szakértői bizottság szakértői véleményét a Hivatal eljárásának megindításától számított 30 napon belül megküldi a Hivatalnak.

A gyermek óvodáskor végére- beiskolázás előtt, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában leírtak szerint rendelkezik mindazon testi, lelki, és szociális érettséggel, amely őt az iskolai életmódra alkalmassá teszi.

Az óvodai nevelés feladata a gyermekek azon készségének, képességének megalapozása, amelyek a sikeres iskolakezdéshez szükségesek.

17. Óvodánk szakmai dokumentumai

- Az óvodai nevelés országos alapprogramja
- Az óvodai nevelés helyi nevelési programja
- Az óvoda éves munkaterve
- A gyermekcsoportok nevelési- fejlesztési terve
- A gyermekek egyéni fejlődésének dokumentumai
- (DIFER, oviKRÉTA)
- Egészségfejlesztési terv

18. A program megvalósításához szükséges eszközök

A kötelező eszközjegyzék tartalmazza az óvodákban kötelező eszközöket. Itt azokat az eszközöket soroltuk fel, amelyekre a fentiekén kívül a helyi nevelési programunk megvalósításához szükségesek.

Az óvodai alapeszközöket az alábbiakkal egészítjük ki:

- egész alakot láttató tükör: a testséma fejlesztés fontos és hasznos kelléke, sok játéklehetőséget hordoz magában. Segítségével a gyermek képet alkot önmagáról, testéről, fejlődik éntudata,
- lateritást jelző karszalag: a kéz, később a test jobb-bal oldalának megkülönböztetését segíti az egész nap folyamán a jobb csuklón viselt színes gumipánt,
- fejlesztő játékok: az óvodai játékkészletünket folyamatosan feltöltjük olyan fejlesztő játékokkal, melyeket tudatosan használunk a részképességek fejlesztésére,
- mozgást fejlesztő tornaszerek napi használatra: minden csoportszobában kialakítunk egy mozgásos sarkot, ahol bármikor tornászhatnak, mozoghatnak a gyerekek a nap folyamán, gyakorolhatják a mozgásfejlesztő feladatokat. A speciális mozgásfejlesztő terápiában is alkalmazott eszközöket a tornaszobában használjuk,
- hagyományos óvodai játékok, eszközök, berendezési tárgyak: a meglévő eszközöket tudatosabban használjuk a programunk szellemében.

A programunk megvalósításához rendelkezünk a szükséges eszközökkel. A játékokat is, a berendezési tárgyakat is az elhasználódástól függően vásároljuk.

19. Felhasznált irodalom

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.)
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 30/2012. (IX. 28.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő 2 intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról szóló 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet
- A pedagógusok teljesítményértékeléséről szóló 18/2024. (IV. 4.) BM rendelet
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- Porkolábné Dr. Balogh Katalin (1999): Komplex prevenciós óvodai programból Volán Humán Oktatási és Szolgáltató Rt.
- Zilahy Józsefné (1996): Az óvodai nevelés játékkal, mesével Eötvös József könyvkiadó
- Kompetencia alapú óvodai programcsomag elméleti alapvetések
- dr.Tótszölősi Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában FER-Co.Kft.
- Balázné Szűcs Judit, Szaitzné Gregorits Anna (1998): Szabadon, játékosan, örömmel Szort Bt Budapest
- Forrai Katalin (1995): Ének az óvodában Editio Musica Budapest
- Nagy József, Józsa Krisztián, Vidákovich Tibor és Fazekasné Fenyvesi Margit: Differ programcsomag

20. Legitimációs záradék

A nevelési programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készítette el, Nagyréde Nagyközség Önkormányzatának Képviselőtestülete hagyja jóvá.

A program érvényessége: 2025. szeptember 1-től.

Nagyréde, 2025. június 5.

Kovácsikné Groszmanek Krisztina
igazgató